

BI

SPECIALISERINGSKATALOG **og obligatoriske 4. klasse kurs**

Handelshøyskolen BI

Siviløkonomstudiet

Høst 1995

Vinter 1996

Vår 1996

Spesialiseringskatalog og obligatoriske 4. klasse kurs

Siviløkonomstudiet

Høst 1995

Vinter 1996

Vår 1996

Utgitt av : Handelshøyskolen BI
Lay out/design/produksjon: Grafisk avdeling BI
Opplag: 1400
Redaksjonen avsluttet: Juli 1995
Trykket hos: Aktiv Trykk AS, Oslo

Obligatoriske kurs for alle studentene i 4. året

Høsten

SIV 6401 Strategi 3

Vinter

GRA 5990 Bedrift og samfunn i historisk perspektiv

SIV 6401

Strategi 3

Strategigjennomføring – struktur og strategisk handling

Mål med kurset

Gjennom dette kurset vil strategisk analyse, ledelse og gjennomføring av strategier settes i sammenheng. Prosesser knyttet til utforming av struktur og systemer i integrerte foretak vil i første omgang bli gjennomgått. I tillegg til tradisjonelle teorier om strategigjennomføring vil en deretter diskutere strategigjennomføring i ulike former for nettverksorganisering basert på strategiske allianser, strategisk «outsourcing» og fleksibel spesialisering. Konsekvenser for der strategiske ledelsesfunksjon vurderes til slutt.

Tematisk oversikt

- Strategisk organisasjonsutvikling som prosess og metode
- Utforming av struktur og systemer i integrerte foretak
- Hvorfor integrerte foretak mislykkes
- Nettverk og fleksibel spesialisering
- Strategiske allianser og oppkjøp
- Informasjonsteknologi og strategigjennomføring
- Dynamisk fleksibilitet og foretaket som lærende organisasjon
- Ledelse og dynamisk fleksibilitet

Pensum

Artikkelsamling: Strategi 3 - Strategigjennomføring. Handelshøyskolen BI 1995.
Miles, R. E. & Snow, C.C: *Fit, Failure and the Hall of Fame: How companies succeed or fail*. N.Y.: The Free Press 1994.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

27 timer forelesning, gruppearbeider og gruppepresentasjoner. Det skal være levert en casebesvarelse som må være godkjent før det gis adgang til å ta eksamen i kurset.

Eksamen

Prosjektoppgave. Inntil tre studenter kan arbeide sammen og levere prosjektoppgaven.

Eksamenskode: SIV 6400.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i emneområdet

Kursansvarlig

Tore Omholt.

GRA 5990

Bedrift og samfunn i historisk perspektiv

Business and Society in Historical Perspective

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å utvikle studentenes evne til å se økonomisk aktivitet i en bredere sammenheng. Det blir lagt vekt på å introdusere studentene for nye teorier om utviklingen av ulike moderne samfunnssystemer, og spørsmålet om hvordan man kan forstå dagens økonomiske systemer på bakgrunn av en historisk utvikling vil stå sentralt. Det er også et mål å introdusere en historisk tenkemåte som en del av det kunnskapsgrunnlaget som en siviløkonom vil kunne gjøre bruk av i sitt yrkesliv.

Tematisk oversikt

- Teorier om økonomisk vekst og samfunnsmessig endring.
- Historie som innfallsvinkel til forståelse av moderne business.
- Faser i utviklingen av det moderne samfunn
- Variasjoner mellom økonomiske systemer
- Industriell omstilling i ulike perioder
- Management teorier i historisk belysning
- Økonomer som samfunns- og bedriftsledere

Pensum

Amdam, R. P. og Knutsen, S. (red.): *Artikkelsamling til Bedrift og samfunn i historisk perspektiv*. Sandvika: Handelshøyskolen BI 1994. (Inneholder de fleste artiklene)

Amdam, R. P. og Lange, E. (eds.): *Crossing the borders: Studies in Norwegian Business History*. Oslo: Scandinavian University Press 1994.

Lazonick, W.: *Business Organization and the Myth of the Market Economy*. Cambridge: Cambridge University Press 1991. Utdrag.

Sejersted, F.: *Demokratisk kapitalisme*. Oslo: Universitetsforlaget 1993. Kap. 1, 5, 7 og 13.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Fagoppgave med tilknytning til et emne fra forelesningene. Inntil tre studenter kan arbeide sammen og levere fagoppgave.

Innlevering: Ved slutten av terminen.

Eksamenskode: GRA 5990.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Rolv Petter Amdam og Sverre Knutsen.

Innledning

Som dere vil se har vi også tatt med de obligatoriske kursene for 4. klasse i denne spesialiseringskatalogen. Disse har vi valgt å plassere først, foran spesialiseringsretningene.

Spesialiseringsdelen

Denne katalogen inneholder alle kurs på hver retning gjennom alle tre terminene. For å kunne få dette til, må faglig stab ha muligheten til å kunne endre pensum på vinter- og vårkursene. Dette fordi det kan komme til nye bøker som er bedre enn de eksisterende. Slik endring vil bli bekjentgjort ved oppslag i god tid før angjeldende termin starter. Dette gjelder vinter- og vårkurs.

Valg av spesialiseringsretning og tilhørende kurs skjer vinteren i 3. klasse. (Oppslag om eksakt dato slås opp på tavlen.) Studentene kan velge blant 12 forskjellige retninger:

1. Bedriftsutvikling
2. Beslutningsstøtte og ledelsesinformasjon *
3. Finans
4. Informasjonsledelse
5. Internasjonal bedriftsledelse
6. Ledelse og effektivitet *
7. Logistikk
8. Markedsføring
9. Organisasjonspsykologi
10. Regnskap, skatteplanlegging og økonomistyring
11. Samfunnsøkonomi
12. Shipping Management

* Tilbys ikke studieåret 1995-96

Vi ønsker å gjøre dere spesielt oppmerksomme på:

- Dere må gjøre deres valg av spesialiseringsretning og kurs ut fra denne katalogen selv om det vil komme en ny katalog før dere begynner med spesialisering, og at det da er den nye katalogen som i realiteten gjelder for dere.
- Kriteriene for utvelgelse til retningene i de tilfellene det blir overbooking, vil bli annonsert ved oppslag etter at Høyskolerådet har besluttet disse.
 - Alle GRA-kurs er 1,5 poeng som tilsvarer 2 «gamle» vekttall.
 - Antall deltagere pr. kurs er normalt begrenset oppad til 80 studenter hvis ikke annet er oppgitt i kursbeskrivelsen. Det er et minimumskrav til deltagelse pr. kurs på 25 studenter.

Siviløkonomstudiets spesialiseringsdel er funksjonsorientert i motsetning til studets obligatoriske undervisning, som gir studentene generelle kunnskaper innen fagområdene. Med funksjonsorientering menes at undervisningens innhold og form er tilrettelagt med sikte på å forberede studentene til oppgaver innen bestemte bedriftsøkonomiske funksjoner (unntaket er Internasjonal bedriftsledelse og Organisasjonspsykologi).

Hver enkelt spesialiseringsretning består av en obligatorisk del og en valgfri del. Studentene skal som et minstekrav gjennomføre **fem kurs innen den valgte retningen samt 1 kurs som velges enten fra retningen eller fra annen retning eller fra de frittstående suppleringskursene.**

Dersom studentene ønsker å avlegge eksamen i kurs som går utover de nødvendige seks kurs, gis det anledning til det. Disse kursene regnes som ekstra kurs, og studentene kan velge om disse kursene skal inngå i hovedkarakteren når vitnemål utstedes.

Videre gjøres studentene oppmerksomme på at det er mulig med **omvalg av kurs for høstterminen: Senest innen første undervisningsuke i høstterminen, og for vinter- og vårterminen senest innen første undervisningsuke i vinterterminen.** Disse omvalgene forutsetter at det er plasser ledige på kurset.

Når det gjelder omvalg av retning er denne fristen 1. april i 3. klasse. Når det gjelder retninger hvor det er overbooking, vil fristen for omvalg bekjentgjøres ved oppslag.

Skjemaer for omvalg fås i sekretariatet.

Diplomoppgaven

Studentene skal i løpet av sitt 4. år skrive en diplomoppgave. Oppgaven utføres av to til tre studenter som samarbeider om oppgaven.

Formålet med diplomoppgaven

Diplomoppgavens tema hentes fra et selvvalgt problemområde, som oftest innenfor studentens spesialiseringsretning.

Diplomarbeidet skal i tillegg til å vise om studenten har evne til å anvende tilegnet kunnskap, også være en læringsprosess. Arbeidet tar sikte på å gi studentene kunnskaper og ferdigheter i utredningsmetodikk. Studentene skal kunne bearbeide et bredt formulert problem, og kunne legge frem og gjennomføre en utredning som - innen gitte tids- og ressursrammer - så godt som mulig bidrar til problemets løsning eller gir et godt beslutningsgrunnlag.

Tema for oppgaven

Når det gjelder tema for oppgaven og hvordan man skal komme igang, henvises det til diplomseminaret som gjennomføres for hver retning. Seminarene vil starte på vårparten i 3. klasse for at studentene hurtigst mulig skal komme igang med diplomoppgaven. Vi gjør oppmerksom på at diplomseminaret er obligatorisk og vil fungere som en del av veiledningsopplegget for studentene.

Studenter har plikt til selv å finne problemområder som er egnet til diplomoppgaver. Forslag skrives på eget skjema (se 2. avsnitt under «veiledning»), og veileder godkjenner tema.

De forskjellige institutter presenterer i tillegg enkelte problemområder som egner seg til utredning i en diplomoppgave. Disse forslagene til diplomoppgaver har instituttet dels fått fra utenforstående interessenter som firmaer og forvaltning, dels er det problemområder som har allmenn interesse. Alle forslag som kommer fra utenforstående interessenter (oppdragsgivere), skal godkjennes av det respektive institutt.

Veiledning

Alle studenter får tildelt en (eller flere) veiledere for diplomoppgaven. Dette skjer ved at man fyller ut et definisjonsskjema (fås i Sekretariatet). På dette skjema gir man en grov disposisjon til oppgaven man har tenkt å skrive og evt. navn på ønsket veileder (om man har noe spesielt ønske). Skjemaet leveres i Sekretariatet, som via Høyskolekontoret formidler dette videre til instituttene. Instituttene vil da prøve å finne en veileder for studentene.

Om man er usikker på om tema man har valgt er godt, eller man ønsker fortgang i prosessen, kan man selv ta kontakt med den person man kan tenke seg å ha som veileder. (Denne praksisen varierer imidlertid fra institutt til institutt). Som regel vil veileder være person i BIs stab, men det kan også være personer utenfor staben, f. eks. ved oppdrag.

Det er viktig at studentene definerer problemområdet innenfor den spesialisering de har valgt. Instituttene har ikke plikt til å finne veileder for studenter med andre spesialiseringer enn de som hører til instituttet.

I de tilfeller man er misfornøyd med en veileder, kan man be om å få oppnevnt en ny veileder. Staben har i tillegg anledning til å nekte å veilede oppgaver eller studenter.

Når det gjelder veiledning generelt, har studentene krav på 5 timer veiledning i løpet av arbeidet med diplomoppgaven.

Størrelse på arbeidsgrupper

Diplomarbeidet utføres som regel av to eller tre studenter som tilsammen utgjør en arbeidsgruppe. Unntaksvis kan en diplomoppgave etter søknad utføres av en student. Begrunnet søknad sendes Høyskolekontoret sammen med definisjons-skjemaet.

Tidsplan

Diplomarbeidet er en integrert del av selve studiet. Arbeidet med oppgaven representerer en stor del av arbeidsbelastningen i studiets 4. år.

Følgende tidsplan er anbefalt, men kan avvikes i samråd med veileder:

Vår 3. år	Mai	1. diplomseminar
	1. juni	Innlevering av temaforslag
	Ultimo juni	2. diplomseminar – drøfting av tema og input for arbeid over sommeren
Høst 4. år	Sept./okt.	Individuell veiledning
	Okt./nov.	3. diplomseminar – plenum
Vinter/Vår 4. år	Jan./mars	4. diplomseminar – prosjekt-presentasjoner
	Mars/april	Individuell veiledning
	1. april	Innlevering av registreringsskjema for innlevering av diplomoppgaven
	1. mai	Innlevering av ferdig oppgave
	30. juni	Sensur avsluttet

Formelle krav til diplomoppgaven

Format og layout

Diplomoppgaven skal trykkes i A4 format. Oppgaven skal være maskinskrevet. Det finnes ingen faste normer for linjeavstand og marger. Er man i tvil om hva som egner seg, kan man benytte de retningslinjer som finnes for årsoppgaver og prosjektarbeider. Oppgaven skal innleveres fast innbundet med omslag i stiv kartong (f.eks. som BIs kompendier).

Antall eksemplarer

Diplomoppgaven skal i ferdig stand leveres i 6 – seks – eksemplarer til Sekretariatet.

Omslaget skal inneholde følgende opplysninger:

1. Diplomoppgave ved Handelshøyskolen BI.
(Det er i denne forbindelse ikke lov å benytte BIs logo).
2. Tidspunkt for innlevering (måned og år).
3. Tittel.
4. Registreringsnummer og navn.

Tittelen bør gjennomtenkes nøye. Alt for mange oppgaver har titler som:

1. ikke er dekkende for hva som er behandlet
2. er for omstendelige

Det er hensiktsmessig å benytte en todelt tittel:

1. hovedområdet, og
2. forklarende undertittel

NB! Hvis oppgaven er konfidensiell, skal dette tydelig fremgå på omslaget. (Se også punktet om Innlevering på neste side).

Sammendrag

Like etter omslaget på de innleverte oppgaver, dvs. før forord, innholdsfortegnelse etc., skal det finnes et sammendrag av oppgaven. Sammendraget må ikke overskride to A4 sider og skal inneholde følgende opplysninger:

1. Studenten(e)s navn, kontaktadresse og eventuelt telefon.
2. Årskull (f.eks. 1990–94)
3. Innleveringsmåned og -år.
4. Hvis oppgaven er konfidensiell, skal dette påføres, samt til hvilket tidspunkt den er konfidensiell.
5. Fagområde (f.eks. markedsføring, logistikk etc.)
6. Sammendrag av oppgaven, f.eks. ved hjelp av:
 - problemdefinisjon
 - kort om datainnsamling
 - analysen
 - konklusjonene
 - sentrale litteraturhenvisninger
 - hvem som har vært veileder

Innholdsfortegnelse og forord

Diplomoppgaven skal ha en innholdsfortegnelse. Denne bør settes opp slik at den gir en klar oversikt over oppgavens disposisjon og innhold. Mange foretrekker å lage en egen oversikt for å henvise til tabeller og figurer i teksten.

I forordet til oppgaven kan det skrives en kort selvkritikk av arbeidet som er gjennomført. Man kan kommentere både svake og sterke sider ved oppgaven, og også forklare årsaken til avvik fra den opprinnelige disposisjon. Husk at oppgaven må godkjennes på nytt dersom avvikene er vesentlige.

Litteraturfortegnelse

Diplomoppgaven skal inneholde en litteraturoversikt som plasseres bakerst i besvarelsen. Det finnes flere måter å redigere litteraturlisten på. Kjente eksempler vil man finne i pensumlitteratur. Litteraturhenvisningen må inneholde:

1. Etternavn og initialer for fornavn til forfatteren(e).
2. Full tittel på boken, tidsskriftet og/eller artikkelen.
3. Forlag og utgivelsessted.
4. Tidspunkt for utgivelsen.

Henvisning i teksten kan skje på flere måter. Imidlertid skal henvisningen alltid komme i tilknytning til referanser og ikke samles til slutt i ett avsnitt. Litteratur-

henvisningene anses som en viktig detalj og bør derfor være så klare og presise som mulig.

Innlevering

Tidsfrister

Oppgaver som innleveres 1. mai vil bli sensurert innen 30. juni, og oppgaver som innleveres 1. sept. vil bli sensurert innen 31. okt. Utenfor disse fristene kan sensur ta opptil 3 måneder.

Leveringssted

Besvarelsen skal leveres eller sendes rekommandert til BIs sekretariat, P.b. 580, 1301 Sandvika.

Registrering

Levering av det nødvendige antall eksemplarer registreres på Sekretariatet. Registrering blir ikke foretatt før alle formelle krav er overholdt (antall, innbinding, omslag, sammendrag etc.). Studenten skal ha kvittering for levert oppgave.

Oppbevaring

Etter sensur oppbevares fire eksemplarer av diplomoppgavene på Biblioteket. To eksemplarer beholdes av sensorene. Konfidensielle oppgaver oppbevares nedlåst. Eksemplarer av spesielt gode oppgaver sendes biblioteket ved Norges Handelshøyskole.

Disposisjonsrett

BI forbeholder seg retten til uten vederlag å benytte hele eller deler av besvarelsene i undervisningen. Besvarelsene vil også kunne bli benyttet i utdannings- og forskningsarbeid som er igangsatt av BIs stab og som diplomoppgavene er en del av. Studentene har utover dette full disposisjonsrett. Dette betyr at de har opphavs- og utnyttelsesretten til den innleverte besvarelse. BIs øvrige studenter skal ha anledning til å låne besvarelsene på Biblioteket.

Konfidensiell behandling

Skolen ser helst at diplomoppgavene holdes offentlig tilgjengelige gjennom BIs bibliotek, slik at andre studenter i sine arbeider kan dra nytte av diplomoppgaver som er skrevet tidligere. *Oppgaver kan imidlertid etter søknad til Høyskolekontoret gjøres konfidensielle i ett år.* Søknaden skal inneholde begrunnelse for hvorfor oppgaven ønskes konfidensielt behandlet. Dersom studentene ikke har søkt eller fått godkjent en slik søknad før sensurering, vil oppgaven straks etter sensur bli offentlig tilgjengelig.

Bedømmelse og sensur

Oppgaven skal bedømmes av to personer. Disse sensorene oppnevnes av instituttet. Et registreringsskjema for innlevering av diplomoppgave må fylles ut og innleveres i god tid før oppgaven leveres (*1 mnd.*). Skjemaet fås på Sekretariatet og skal fylles ut med studentens navn og registreringsnummer, oppgavens tittel og veileders navn.

Ved omsensur av diplomoppgaver følger man de samme regler som gjelder for andre eksamensoppgaver. Dette betyr at man får oppnevnt to nye sensorer, om man etter en sensurbegrunnelse velger å klage på sensuren.

Kontinuasjon

Dersom diplomarbeidet ikke godkjennes, og man velger å omarbeide den gamle oppgaven i stedet for å skrive en ny, skal en evt. omarbeidelse skje i henhold til veileders anvisninger, og ny sluttrapport innleveres. Ovennevnte innleveringsfrister gjelder også for omarbeidede oppgaver. Omarbeidede oppgaver gis ikke bedre karakter enn 4.00.

Utmerkelser for fremragende diplomoppgave

Diplomoppgaven er kronen på verket i siviløkonomutdanningen. Det er studentenes første reelle mulighet til å anvende sine kunnskaper og evner på en betydningsfull måte utenfor undervisningsinstitusjonen. For å stimulere til høy kvalitet tildeles det årlig en utmerkelse for spesielt gode diplomoppgaver. Tildelingen finner sted hver høst, fortrinnsvis i november.

Finn Øiens pris

I den økonomisk-administrative fagtradisjon ligger det store utfordringer i å bygge kvantitative modeller til bruk i økonomisk styring, som beslutningsstøtte, eller for å øke innsikt og forståelse. I dag er utfordringene større enn noensinne på grunn av de muligheter datateknologien gir. Finn Øiens pris for beste diplomoppgave i kvantitative metoder tildeles forfatterne av den beste diplomoppgave på dette området.

Prisen er på kr 10 000,- totalt.

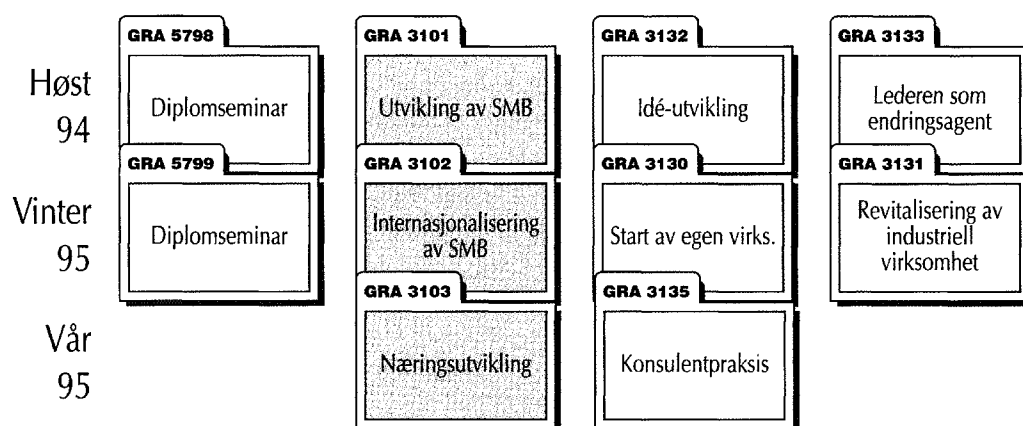
En komité bestående av Finn Øien, et medlem fra BI og et eksternt medlem valgt i samråd med de ovennevnte, bestemmer hvilken oppgave som skal tildeles prisen.

BI nominerer de diplomoppgaver som skal underkastes komiteens bedømmelse. Alle diplomoppgaver innlevert innen fristen (1. mai) kan komme i betraktning. Senere innleverte oppgaver vil komme i betraktning til prisen som utdeles året etter.

Bedriftsutvikling

Development of Small and Medium Enterprises

Samlet oversikt

RETNINGSBESKRIVELSE

Bedriftsutvikling retter seg særlig mot det aktuelle og egenartede ved norsk næringslivs utvikling. Retningen legger spesiell vekt på forhold som gjelder små og mellomstore bedrifter (SMB) og fokuserer på fire områder:

- *Lederen. Situasjoner og roller for ledere i SMB.*
- *Bedriften. Start, utvikling, drift og avvikling av bedrifter.*
- *Grupper av bedrifter. Relasjoner mellom bedrifter. Bransjer.*
- *Næringsutvikling. Offentlig og privat innsats for utvikling av vårt næringsliv.*

Retningen er relevant både fordi SMB utgjør en betydelig del av næringslivet og fordi disse er svært viktige i nyskaping og arbeidsplassgenerering. Det er også klare tendenser til at større virksomheter består av eller deles opp i mindre bedrifter.

Vi sikter mot å utdanne en almenpraktikertype siviløkonom som har god forståelse for og handlingsevne innen de ovennevnte fokusområder. Dette betyr at kandidatene vil få forutsetninger både for å jobbe i eller for SMB bedrifter, innenfor nettverk og bransjer, i relasjoner mellom SMB og store bedrifter og innenfor næringsrettet arbeid privat og offentlig (politikkutforming, konsulentarbeid, veiledning, tilrettelegging, finansiering). Retningen er også egnet for den som sikter mot egen etablering eller medvirkning i nyskappingsprosjekter.

Obligatoriske kurs er: GRA 3101 Utvikling av SMB
GRA 3102 Internasjonalisering av SMB
GRA 3103 Næringsutvikling

Studentene må velge 2 av de valgfrie kursene. Dessuten skal velges et suppleringskurs fritt innen alle studieretningene, inklusive Bedriftsutvikling.

Retningsansvarlig: Otto Kaltenborn
Institutt for strategi, historie og språk

Antall plasser i retningen: 60

Diplomseminar i Bedriftsutvikling

Fagansvarlig: Arild Hervik og Olav R. Spilling

Diplomseminaret skal hjelpe studentene til å komme igang med å gjennomføre diplomoppgavearbeidet på en målrettet måte. Seminaret er obligatorisk.

Seminaret omfatter obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for diplomarbeidets problemstilling og metodiske tilnærming samt fremdrifts planer og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlag for tilbakemelding til studentene.

Studentene vil her også få råd i forbindelse med selve skriveprosessen.

Videre vil det bli veiledning for den enkelte gruppe. Tidspunkter for de enkelte gruppene fastsettes i samråd med veileder.

Første seminar i terminen kunngjøres ved oppslag.

GRA 3101

Utvikling av SMB

Small Business Development

Mål for kurset

Hensikten med kurset er å gi studentene en realistisk virkelighetsoppfatning av

1. mindre bedrifters plass, rolle og utviklingstrekk i samfunnet
2. etablering, drift og utvikling av mindre bedrifter
3. særtrekk ved eierforhold, lederskap, bedriftsfunksjoner, markedstilknytning i SMB.

Tematisk oversikt

- SMB som fenomen, deres plass og rolle i samfunn og arbeidsliv
- Lederrollen og lederskap i SMB. Arbeidsformer og kommunikasjon i og mellom bedrifter.
- Livsløp for SMB. Problemer og løsninger i ulike faser.
- Ideskaping og entrepenørskap i nye og eksisterende bedrifter
- Markedsorientert utvikling og -foretaksstrategi i mindre bedrifter.
- Informasjonskilder, informasjonsbehandling og beslutningsstøtte i mindre bedrifter.
- Økonomistyring og finansiering.

Pensum

Burns, P. & Dewhurst, J. (eds.): *Small Business and Entrepreneurship*. 2nd ed. London: Macmillan 1995.

Spilling, O. R. (red.): *Artikkelsamling om SMB*. Sandvika: Handelshøyskolen BI 1995.

Dataverktøy

Brukes til produkt-/markedsanalyse.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, gruppearbeid og studentpresentasjoner.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler tillatt.

Eksamenskode: GRA 3101.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Olav R. Spilling.

GRA 3132

Idéutvikling

Creative Development

Mål med kurset

Kurset har som mål å gi deltakerne kompetanse i å tilrettelegge for og delta ideutviklingsprosesser. Det vil bli lagt vekt på innføring og trening i praktiske metoder og teknikker for utvikling og bearbeiding av ideér, samt bevisstgjøring av kritiske betingelser for ideutvikling og bearbeiding i mindre organisasjoner.

I tillegg til å gi nødvendig faglig kunnskap og innsikt, legger kurset vekt på å utvikle deltakernes praktiske ferdigheter.

Tematisk oversikt

- Metode og teknikker for Kreativ problemløsning
- Kreativitet i grupper
- Prosesslederrollen
- Tilretteleggingsferdigheter
- Betingelser for ideutvikling og -bearbeiding i organisasjoner

Pensum

Forsth, L. R.: *Praktisk nytenking*. Oslo: Aquarius Forlag 1991.

Forsth, L. R. (red.) *Artikkelsamling: Idéutvikling*. Sandvika: Handelshøyskolen BI 1994.

Dataverktøy

Benyttes ikke.

Gjennomføring

30 timer fordelt på seks samlinger. Det forutsettes aktiv klasseromsdeltakelse.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler tillatt.

Eksamenskode: GRA 3132.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlige

Otto Kaltenborn.

NB! Begrenset deltakelse. (Kun for studenter på spesialiseringsretning Bedriftsutvikling.)

GRA 3133

Lederen som endringsagent

The Leader as a Change Agent

Mål med kurset

Deltakerne skal tilegne seg en *metode og tenkemåte* for utvikling av enkeltmennesker, grupper og bedrifter. Som «case» vil vi delvis bruke oss selv, delvis bedrifter der foreleser arbeider som rådgiver. Kurser bygger på «learning by doing». Deltakerne skal selv opptre som «endringsagenter» og rådgivere for hverandre. Det vil bli mindre grad av forelesninger og tradisjonell undervisning. Hovedvekten legges på gruppediskusjoner, rollespill, intervjuer, «tester» og konfrontasjon med reelle utfordringer. Fremfor å fokusere «svarene», vil vi i kurset prøve å finne frem til de spørsmål som er viktige å stille ved endringsprosesser. Greier vi å stille presise og relevante spørsmål, er betingelsen tilstede for at vi også kan finne frem til nyttige svar, selv om implementeringen i seg selv er en utfordring. Stor vekt vil bli lagt på å presentere og diskutere ulike *metoder og teknikker* som kan brukes i endringsarbeid.

Tematisk oversikt

- Jeg som leder, bedriftsrådgiver eller internkonsulent: Situasjonsforståelse, mål og virkemidler
- Utfordringer i en organisasjon: Det ytre, det indre og det interne press
- Grupper og bedrifter som prosesser underlagt konstruktiv og destruktiv læring.
- Å bli kjent med seg selv og andre: Myers-Briggs Type Indikator-test
- Fasene i en endringsprosess, steg for steg. Hvorfor? Hvem? Hva? Hvordan? Hvor? Når?
- Kartlegging og analyse av en bedrift
- Planlegging av tiltak. Teknikker for gjennomføring
- De vanligste hindringene ved endring. Strategier for å overkomme motstand
- Leder- og konsulentroller ved endring

Pensum

Harvey, D. F. og D. R. Brown: *An Experiential Approach to Organization Development*. 4th ed. Englewood Cliff, N.Y: Prentice Hall 1992.

Sharp, D.: *Personlighetstyper. C. G. Jungs typologiske modell*. Oslo: Paul Moxnes Forlag 1992

(Pensum er ikke endelig bestemt. Vent derfor med å kjøpe bøkene).

Dataverktøy

Benyttes ikke.

Gjennomføring

30 timer fordelt på fem samlinger.

Eksamen

Fagoppgave

Eksamenskode: GRA 3133.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset

Kursansvarlig

Morten Emil Berg/Terje Skjølsvold.

NB! Begrenset deltakelse. (Kun for studenter på spesialiseringsretning Bedriftsutvikling.)

GRA 3102

Internasjonalisering av SMB

Internalization of SME

Mål med kurset

Også mindre bedrifter vil i økende grad måtte forholde seg til internasjonal konkurranse. Kurset gir en innføring i forhold som påvirker særlig SMBs muligheter for å lykkes i denne konkurransen.

Tematisk oversikt

Sesjon 1: Det norske perspektivet og produkt-/markedsbeslutninger

- Valg av produkt
- Tilpasning av produkt
- Analyse og valg av marked

Sesjon 2: Eksport og lisensiering

- Direkte eksport
- Indirekte eksport
- Typologi
- Lønnsomhetsanalyse
- Beskyttelse
- Forhandling og avtaleformulering
- Globale aspekter

Sesjon 3: Internasjonaliseringsstrategi

- Risikoanalyse
- Lønnsomhetsanalyse
- Typologi
- Forhandlinger
- Sammenlignende analyse
- Tommelregler
- Globale aspekter

Sesjon 4: Markedsplanen og globalisering

- Segmentering
- Prissetting
- Promotion/Reklame
- Strategi i det globale foretak
- Globale aspekter

Sesjon 5: Kulturinnvirkning på internasjonalisering

- Krysskulturell kommunikasjon
- Krysskulturell forhandlingsteknikk
- Kulturforståelse
- Globale aspekter

Pensum

Luostarinen, R. and Welch, L.: *International Business Operations*. Helsinki 1990.
Yip, G. (oversatt og tilpasset av J. Roos og G. von Krogh): *Global Strategy*.
Dublin: Green Valley University Press 1994.

Anbefalt litteratur

Mort, D.: *European Market Information, A handbook for managers*. London: Financial Times, Pitman Publishing 1992.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer fordelt på 5 samlinger. Kursene baseres på forelesninger, case og fagoppgave med innlevering.

Eksamen

I kurset inngår en fagoppgave som gjøres i gruppe under kurset. Fagoppgaven består i å diskutere en passende internasjonaliseringsstrategi for en gitt bedrift og for et gitt land. Detaljerte anvisninger om formål, format, veiledning og presentasjon av fagoppgaven utleveres ved kursets begynnelse. En kombinasjon av bedrifter og land vil bli fordelt gjennom loddtrekning ved kursstart.

Deltakelse i samtlige case er en forutsetning for at fagoppgaven skal bedømmes.

Eksamenskode: GRA 3102.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Göran Roos.

GRA 3130

Start av egen virksomhet

Planning for Entrepreneurship

Mål med kurset

Hensikten med kurset er å gi trening i å utvikle en forretningsplan (fagoppgave) for start av en mindre bedrift. Studentene forutsettes ved kursets begynnelse å stille opp med en forretningside som etterhvert kan utvikles til en virksomhet med minst 3 årsverk. Det er ingen forutsetning at man disponerer egne ressurser eller har intensjon om faktisk å starte bedriften. Inntil 3 studenter kan gjøre oppgaven sammen. Teamdanning bør ha skjedd før kurset starter.

Parallellt med utviklingen av forretningsplanen vil det bli gitt forelesninger og eksempler fra bedriftsetableringer. Vi vil her legge vekt på hvordan en forretningsplanprosess kan gjennomføres, hva som er viktige forhold for suksess og hva som kan true en etablering eller en ny bedrift.

Tematisk oversikt

- Idegrunnlag og teamdanning
- Entreprenørprosessen
- Entreprenøren
- Utvikling av idegrunnlaget. Strategiske muligheter
- Strategisk planlegging for forretningsprosjekter
- Oppstartstrategier
- Finansiering
- Operasjonsstrategier og støttestrategier
- Organisering. Plan for iverksetting

Pensum

Fry, Fred. L.: *Entrepreneurship. A planning approach*. Minn/St. Paul: West Publishing Co 1993.

Dataverktøy

Bør benyttes ved oppsett av fagoppgaven

Gjennomføring

Forelesninger, feltundersøkelser, gruppearbeid og studentpresentasjoner.

Eksamen

Fagoppgave (forretningsplan)

Eksamenskode: GRA 3130.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Otto Kaltenborn.

GRA 3131

Revitalisering av industriell virksomhet

Consulting

Mål med kurset

Hensikten med kurset er å lære operative fremgangsmåter for å utvikle verdiskapende virksomhet. Metodene er anvendelige til å «skape nytt liv» i eksisterende virksomheter eller utvikle ny virksomhet. Vi ser på hvordan metodene kan anvendes i små og i middelstore bedrifter. Samtidig ser vi på konsulentens rolle og oppgaver i forbindelse med slik revitalisering.

Tematisk oversikt

- Målrettet markedsorientering
- Utvikling av vinnerkultur
- Resultatrettet styring
- Registrering av konkurranseparametre
- Produkt som sammensatt begrep
- Kan tilsynelatende ulemper vendes til fordeler?
- Utvikling av vedvarende konkurransefordeler
- Kvalitetssikring og Profilering. Kun den beste vinner.
- Premisser for og valg av Strategi
- Operative styringsdata kontra regnskapsdata
- Hvordan bevare oveblikk og styringsmuligheter?
- Kapitalrasjonalisering og kostnadsrasjonalisering
- Resultatforbedringsanalyse og ressursbruk
- Oppfølging, ressursutvikling og strategitilpassing

Pensum

Kubr, M. (ed.): *Management consulting: A guide to the profession*. 2nd rev. ed. Geneva: International Labour Office 1986.

Dataverktøy

Kan benyttes til å sette opp verdiskapningspotensiale i produkt/markedssegmenter.

Gjennomføring

Fem ganger av seks timer totalt 30 timer undervisning, feltundersøkelser, gruppearbeid og studentpresentasjoner.

Eksamen

Fagoppgave (Bedriftsanalyse, tilbud til bedrift om konsulentinnsats.)

Eksamenskode: GRA 3131.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Niels Jørgen Andersen.

GRA 3103

Næringsutvikling

Economic Development

Mål med kurset

Med næringsutvikling forstås innsats utenfor bedriftene for å tilrettelegge for etablering og utvikling av bedrifter. De store omstillinger som foregår i næringslivet peker mot økt betydning av næringsutviklingsarbeidet og mot forsterke samspill mellom bedriftene og utviklingsinstansene. Kurset vil gi en innføring i hvordan slikt arbeid utføres på ulike nivåer innen det offentlige og i private organisasjoner for næringsutvikling. Studentene skal få innsikt i hvordan slikt arbeid organiseres og styres, og hvilke arbeidsformer som nyttes.

Tematisk oversikt

- Aktuelle utfordringer i norsk næringsutvikling
- Historisk utvikling
- Næringspolitikk
- Næringsutvikling på nasjonalt nivå
- Næringsutvikling på fylkesnivå
- Næringsutvikling på kommunenivå
- Næringsutvikling i privat sektor

Pensum

Reve, T., Lensberg, T., Grønhaug, K: *Et konkurransedyktig Norge*. Oslo: Tanc 1992.

Kaltenborn, O. (red.): *Artikkelsamling Næringsutvikling*. Sandvika: Handels høyskolen BI 1994.

OBS! Mulige endringer i pensum, vent med litteraturkjøp.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger og casepresentasjoner.

Gjesteforelesere

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Ingen hjelpemidler.

Eksamenskode: GRA 3103.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Arild Hervik.

GRA 3135

Konsulentpraksis

Practical Consulting

Mål med kurset

Hensikten med kurset er å gjennomføre et konsulentoppdrag i en bedrift og analysere og samle erfaring i konsulentprosessen. Parallelt med arbeidet i bedriften tilføres studentene gjennom forelesninger kunnskap om spesifikke teknikker og nye begreper innen bedriftsutvikling. Oppdragene gjennomføres i grupper av tre studenter med en eller to grupper pr bedrift.

Premisser

Minst 2 av de 3 studenter i en gruppe må ha gjennomført GRA 3131 «Revitalisering av industriell virksomhet» på en tilfredsstillende måte. Ettersom studentene kommer til å representere BI og det samlede studentmiljø hos oppdragsgiver, kreves at studentene er motiverte og innstilt på å oppfylle sine forpliktelser og gjøre en god jobb.

Opptak på kurset forutsetter godkjennelse på grunnlag av søknad, cv og ajourført karakterutskrift. I søknaden skal det gis en begrunnelse for deltakelse og en redegjørelse for hva man ønsker å bidra med overfor praksisbedrift.

Pensum

Studentene skal i størst mulig omfang utnytte - og oppnå erfaring med - de relevante kunnskaper, som de har tilegnet seg gjennom det samlede studium. Studentene skal gjennom problembasert læring (PBL) søke å aktivere den samlede kunnskapsbasis og bidra til en undervisning, som tilfører manglende og utfyllende kunnskaper for å komme frem til gode verdiskapende handlinger.

Faglitteratur benyttes etter behov, men alle skal være fortrolige med:

Kubr, Milan (ed): *Management consulting: A guide to the profession*. 2nd rev. ed. Geneva: International Labour Office 1986.

Gjennomføring

Det gjennomføres ialt 30 timers undervisning, veiledning og presentasjoner.

Eksamen

Kurset avsluttes med en eksamen, som består i en muntlig presentasjon av en skriftlig konsulentrapport til bedriften med utfyllende prosessbeskrivelse til veiledere og sensor.

Eksamenskode: GRA 3135.01

Kursansvarlig

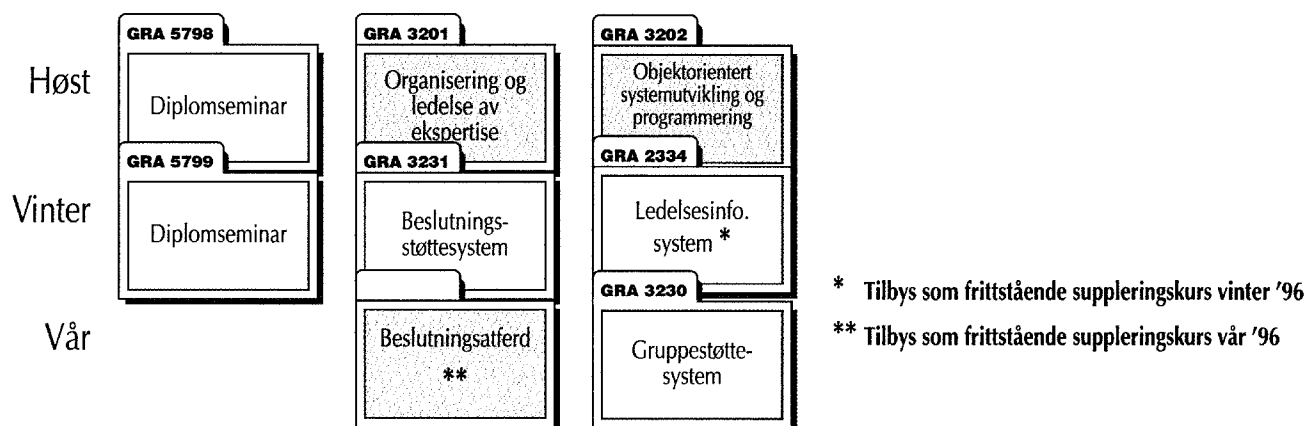
Niels Jørgen Andersen.

Beslutningsstøtte og ledelsesinformasjon

Decision Support and Executive Information

Samlet oversikt

UTGÅR STUDIEÅRET 1995-96

RETNINGSBESKRIVELSE

Støtte, utvikling og ledelse av fagfolk og spesialister gjennom anvendelse av avansert informasjons- og kunnskapsteknologi er en nøkkel-utfordring for dagens og morgendagens kunnskapstunge foretak. Spesialiseringen i beslutningsstøtte og ledelsesinformasjon har som hovedmål å gi en grundig innføring hvordan utforme, utvikle og iverksette støttesystem. En grunnleggende forutsetning for spesialiseringsretningen er at beslutningsstøtte og ledelsesinformasjon ikke kan håndteres effektivt uten en solid forankring i et anvendelsesområde. Spesialiseringen kombinerer derfor kurs som fornlidrer grunnleggende kunnskap om teorier, metoder og verktøy for beslutningsstøtte med studiet av ett anvendelsesområde (to kurs). Aktuelle anvendelsesområder er finans og markedsføring.

Diplomoppgaver vil innebære utvikling og utprøving av støttesystem. Diplomseminaret vil derfor i stor grad være et systemutviklingsseminar (Design Laboratory).

Retningsansvarlig:

Øystein D. Fjeldstad

Institutt for strategi, historie og språk

Antall plasser i retningen:

24

Diplomseminar i Beslutningsstøtte og ledelsesinformasjon

Fagansvarlig: Øystein D. Fjeldstad

Diplomseminaret skal gjennomføres i høst- og vinterterminen.

Seminaret legges opp rundt noen få utviklingsprosjekter som i hovedsak sk organiseres i større grupper. Avvik fra dette må avtales individuelt.

Seminaret vil ta for seg anvendelse, metode og arkitektur for et beslutningsstøtesystem.

Seminaret er obligatorisk.

GRA 3201

Organisering og ledelse av ekspertise

Organization and Management of Expertise

Mål med kurset

Gi en forståelse av utvikling og bruk av beslutningsstøttesystem og ledelsesinformasjonssystem som middel til å lede og organisere ekspertise.

Tematisk oversikt

- Den nye organisasjonsformen
- Alternative beslutningsroller og alternative roller for beslutningsstøttesystem
- Profesjonell beslutningsstøtte og kvalitetssikring av avgjørelsesprosesser
- Gruppe beslutningsstøtte og koordinering
- Ledelsesinformasjon og styring
- Utvikling og levering av forbedret beslutningsstøtte: Prosjektorganisering og endringsledelse

Pensum

Utvalgte artikler

Anbefalt tilleggslitteratur

Utvalgte artikler

Dataverktøy

Dataverktøy (bl.a. gruppebeslutningsstøttesystem) for prosjektstyring og endringsledelse

Gjennomføring

30 timer forelesninger og deltakerpresentasjoner basert på artikler og case-arbeid

Eksamen

Fagoppgave

Eksamenskode: GRA 3201.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset

Kursansvarlig

Charles Stabell

GRA 3202

Objektorientert systemutvikling og programmering

Object Oriented Design and Development

Mål med kurset

Objektorientert design får en stadig sterkere plass både som brukergrensesnittskonsept og teknisk arkitektur i arbeidsstasjoner og beslutningsstøttesystemer. Kurset vil gi en innføring i sentrale designgrupper og gi deltakerne en konkret plattform av ferdigheter for å kunne forstå og utvikle objektorienterte systemløsninger. Kurset vil basere seg på klient/tjener teknologi med Visual Works/Smalltalk som utviklingsspråk. Kurset skal gi grunnlag for å kunne lage egne systemer bl.a. i forbindelse med diplomarbeidet.

Tematisk oversikt

- Introduksjon til Objektorienterte prinsipper og Smalltalk-80
- Klasser og objekter
- Utforming av brukergrensesnitt
- Objektorientert analyse
- Objektorientert design
- Eksterne databaser

Pensum

Coad, P & Nicola, J.: *Object Oriented Programming*. Englewood Cliffs, N.J. Yordon Press 1993

Dataverktøy

VisualWorks fra ParcPlace Systems, tilgjengelig i ThinkTank-bygget

Gjennomføring

30 timers forelesning, labøvelser og prosjektorientert gruppearbeid. Undervisning vil foregå i ThinkTank laboratoriet.

Eksamen:

Fagoppgave.

Eksamenskode: GRA 3202.01

Kontinuasjon:

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Øystein D. Fjeldstad

GRA 3231

Beslutningsstøttesystem: Utforming, Iverksettelse og Anvendelse

Decision Support Systems: Design, Implementation and Application

Mål med kurset

Kurset skal gi deltakerne en bred innføring i ulike anvendelser av beslutningsstøtte og ulike tilnærminger til utforming og iverksettelse. Kurset tar gjennom utvalgte cases beslutningsstøtte i ulike områder innen foretaket og belyser også hvilken rolle ulike former for teknologi kan spille.

Tematisk oversikt

- Beslutningssituasjonsbeskrivelse som grunnlag for diagnose og utvikling
- Anvendelse i markedsføring, finans og innkjøp
- Modell- data- og kunnskapsbaserte tilnærminger til beslutningsstøtte
- Innføring og bruk av beslutningsstøtte

Pensum

Fjeldstad, Ø.: *Artikkelsamling: Beslutningsstøttesystem*. Sandvika: BI Forlag 1995.

Dataverktøy

Regneark f.eks. Lotus-123 eller Excel, evt. VisualWorks/Smalltalk-80

Gjennomføring

30 timers forelesning og deltakerpresentasjoner basert på cases, artikler og praktisk prosjektarbeid.

Eksamen

Fagoppgave med muntlig presentasjon.

Eksamenskode: GRA 3231.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Øystein D. Fjeldstad

GRA 3230

Gruppestøttesystem

Group Decision Support Systems

Mål med kurset

Gi en innføring i utvikling og bruk av gruppebeslutningsstøttesystem som mid del til å forbedre og lede gruppearbeid.

Tematisk oversikt

- Tverrfaglige gruppearbeid i organisasjoner: Utvikling av produkter, prosesser og strategier.
- Behovet for forbedret gruppestøtte
- Alternative verktøy for gruppeprosesser
- Utvikling og innføring av gruppestøtte: Gruppeprotokoller og prosessbistand

Pensum

Utvalgte artikler

Dataverktøy

Verktøy i BIs elektroniske møterom

Gjennomføring

30 timer forelesninger og deltakerpresentasjoner basert på artikler og øvings arbeid med teknologien i elektroniske møterom.

Eksamen

Fagoppgave med muntlig presentasjon

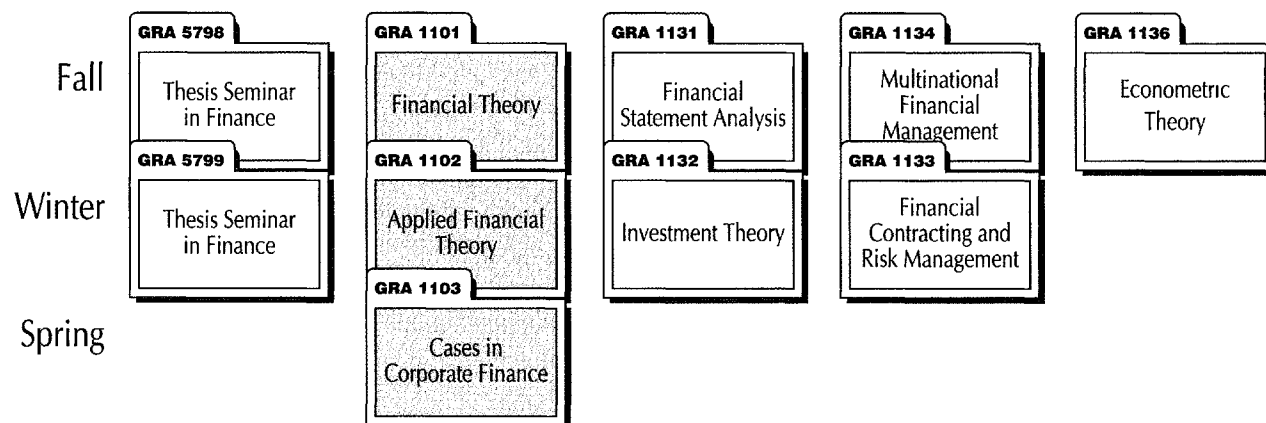
Eksamenskode: GRA 3230.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset

Kursansvarlig

Marianne Storrvøsten.

SPECIALIZATION AREA DESCRIPTION

The functions of financial management are continuously changing. The financial manager's responsibility and importance in corporate development is increasing. In recent years the role of the financial manager has expanded to include more and more aspects of the acquisition and allocation of capital. The allocation of capital determines the firm's size and its long term profitability, business risk, and liquidity. Acquisition of capital determines the firm's financial commitment and financial risk.

The finance specialization area teaches both financial theory and its practical implications. Financial managers learn to handle routine problems through experience. A good manager, however, must also be able to act rationally when confronted with the unexpected. This requires a lot more than simple decision rules based on experience. It requires a fundamental understanding of why firms and the capital markets react as they do. Thus, financial theory is essential in providing a basic understanding of individual investors' and firms' behavior in the capital market. Also, a solid grasp of theory is necessary to respond intelligently to unforeseen situations. For these and other reasons, theory is used to develop useful decision rules for managers. Discussions of theoretical issues will focus on real life problems. The specialization area in finance is thus management oriented.

The specialization area in finance offers eight courses. Three of the eight courses are required; GRA 1101 Financial Theory, GRA 1102 Applied Financial Theory, and GRA 1103 Case Course in Finance, which are taught in the fall term, the winter term, and the spring term, respectively. Even within an area of specialization, individual subject preferences may exist. Students are therefore given the opportunity to freely choose two of the five elective courses (or even three, if the supplementary course is also chosen within the specialization area).

Area responsibility:

Knut Sagmo

Department of Business Economics

Maximum number of students:

60

Thesis Seminar in Finance

Responsible: Øyvind Bøhren
Pål Korsvold
Dag Michalsen
Knut Sagmo
David Smith
Bernt Arne Ødegaard

Thesis seminars are provided to help students get started with and to constructively work toward timely completion of their thesis. The seminars are organized around:

- * Written thesis reports
- * Group presentations
- * Optional seminars on methodology

The seminars involve two required written thesis reports. The first report should be an approximately 3-page expanded thesis proposal, to be handed in at the department secretariat no later than Friday in the third week of the fall term. The second report, an approximately 10-page status report, must be handed in at the department secretariat no later than Friday in the second week of the winter term. Written thesis reports form the basis for designing the seminar series as well as giving feedback to the students. In the first seminar after each hand-in, each report will be commented on in a plenary session.

Thesis advisors will decide which groups are to present their work in the seminars. During these presentations, each group will discuss their progress and problems, and will in return receive feedback both from fellow students as well as faculty present in class.

The thesis seminars in finance have mandatory attendance for all students having an advisor from the finance faculty. Permission to not attend class needs prior consent from each student's main thesis advisor.

The thesis seminars are held in the fall and winter terms. The first seminar in each term will be announced on the bulletin board.

GRA 1101

Financial Theory

Course objectives

This course offers an in-depth overview of financial theory, thereby providing a bridge to the more theoretical articles in finance. Furthermore the course will give particular attention to testable propositions and to the literature that has developed empirical tests of important elements of theory.

Prerequisites

Basic corporate finance at the level of e.g. Brealey & Myers, Pinches or Ross, Westerfield & Jaffe.

Course Outline

- Capital markets, consumption and investment
- Utility theory given uncertainty
- State preference theory
- Mean-variance uncertainty
- The Capital Asset Pricing Model and Arbitrage Pricing Theory
- Option Pricing Theory
- Futures contracts and markets
- Efficient capital markets: Theory and evidence

Required Reading

Copeland T. H. & J. F. Weston: *Financial Theory and Corporate Policy*. 3rd ed, Reading, Mass.: Addison-Wesley 1988.

Chew, D.H. Jr.: *The New Corporate Finance: Where Theory Meets Practice*. N.Y.: McGraw-Hill 1993.

Articles

A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models

No computer models are used in this course.

Conduct of Class

The instruction during the 30 lecture hours is comprised of primarily presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course. Interest tables (distributed during the exam) and calculators (with memories emptied) are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1101.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Dag Michalsen

GRA 1131

Financial Statement Analysis

Course Objectives

This course introduces different methods of financial statement analysis. Emphasis is placed on quantifying expected return and risk. This is achieved by studying 1) the properties of numbers derived from financial statements, 2) the key aspects of decisions that use financial statement information, and 3) the features of the environment in which these decisions are made. In order to describe and explain these three aspects of financial statement analysis, careful studies of empirical research plays a central role in the course.

Prerequisites

Basic corporate finance at the level of e.g. Brealey & Myers, Pinches, or Ross, Westerfield & Jaffe.

Course Outline

- The demand for and supply of financial statement information
- Properties of financial statements
 - Financial statement numbers and alternative accounting methods
 - Cross-sectional and time-series analysis of financial statement information
 - Forecasting financial statement information
- Capital markets and financial information
 - Capital markets and information efficiency
 - Risk and return
- Other applications of financial statement information
 - Distress analysis and financial information
 - Credit rating and financial information

Required Reading

Foster, G.: *Financial Statement Analysis*. 2nd ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1986.

Articles.

A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models

Students are encouraged to use computer models in this course.

Conduct of Class

The instruction over 30 hours is comprised of lectures and presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course. Interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1132.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Pål Korsvold

GRA 1134

Multinational Financial Management

Course Objectives

Firms with an international involvement are faced with a multiple of potentially important macroeconomic decision variables. Compared to a domestic firm, the acquisition and allocation of resources in an international firm is more complex, and yet, at the same time, offers opportunities not present in a national market. Our objective is to study and understand how corporate financial management is affected by, and can take advantage of, international economic environments.

Prerequisites

Course participants are required to have taken, or take GRA 1101 Financial Theory during the same term.

Course Outline

- Institutional characteristics of foreign exchange markets
- International parity conditions' effect on economic and financial performance
- Measuring and managing foreign exchange exposure
- Capital budgeting and the international cost of capital
- Foreign portfolio investments
- International capital structure decisions

Required Readings

Shapiro, A.C.: *Multinational Financial Management*. 4. ed., Boston, Mass.: Allyn & Bacon 1992.

Articles.

A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models

No computer models are used in this course.

Conduct of Class

30 lecture-hours during which the main topics (as listed in the course outline) are given extensive and in-depth coverage. Assigned readings should be carefully studied prior to each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam covers all topics discussed in class as well as all the assigned readings. Only interest rate tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1134.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Knut Sagmo

GRA 1136

Econometric Theory

Course objectives

This course is an introductory course in Econometrics at the graduate level. The course will introduce the basic concepts of econometric theory, moving from the classical linear least squares theory to the modern emphasis on nonlinear relationships in either a maximum likelihood (ML) or generalized method (GMM) of moments setting. Part of the motivation behind the course is to expose the student to the tools, terminology and theory used in more advanced empirical methodology courses. The course differs from a standard "regression" course in several ways. First, essential tools from matrix algebra will be learned early on. Second, some attempt will be made to acquaint the student with the statistical and probability theory that underlies the techniques used. Third, many of the empirical examples developed in class will come from the finance literature.

Prerequisites

Students are required to have already taken an econometrics course at the level of Gujarati's *Basic Econometrics*.

Course Outline

- Introduction to Matrix Algebra • Review of Basic Probability
- Review of OLS • Non-Spherical Disturbances, the GLS Estimator
- Maximum Likelihood Estimation • Generalized Instrumental Variables Estimation • Advanced Topics in Econometrics.

Required Reading

Davidson, R. and MacKinnon, J. G.: *Estimation and Inference in Econometrics*. N.Y.: Oxford University Press 1993.

A course packet containing additional notes will be made available at the beginning of the course.

Computer Models

Students will be required to use a statistical computer package such as MINITAB.

Suggested Supplements

Gujarati, Damodar N.: *Basic Econometrics*. 3rd ed., N.Y.: McGraw-Hill 1995.

Theil, H.: *Principles of Econometrics*. N.Y.: Wiley 1971.

Conduct of Class

The course will consist mainly of lectures, homework problems and some PC computer work. Students are strongly encouraged to keep up with both required and supplemental readings and homework.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam will cover all topics discussed in class as well as all the assigned readings. No aids are allowed at the exam.

Exam code: GRA 1136.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

David C. Smith

GRA 1102

Applied Financial Theory

Course Objectives

This course bridges the gap between financial theory and corporate financial policy. The emphasis will be on corporate applications in order to facilitate an understanding of the interaction between the theory of finance and its applications.

Prerequisites

GRA 1101 Financial Theory, or an equivalent course.

Course Outline

- Multiperiod capital budgeting under uncertainty
- Capital structure and the cost of capital
- Dividend policy
- The economics of leasing
- Other applications in corporate finance
- Mergers, acquisitions and corporate control

Required Reading

Copeland T. H. & J. F. Weston: *Financial Theory and Corporate Policy*. 3rd ed Reading, Mass.: Addison-Wesley 1988.

Chew, D. H. Jr.: *The New Corporate Finance: Where Theory Meets Practice* N.Y.: McGraw-Hill 1993.

Articles.

A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models

No computer models are used in this course.

Conduct of Class

The instruction during the 30 lecture hours consists primarily of presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series.

The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course.

Interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1102.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Øyvind Bøhren

GRA 1132

Investment Theory

Course Objectives

This course aims at providing the student with an understanding of the investment environment and process. The investment environment includes the kinds of marketable securities that exist and where and how they are bought and sold. The investment process is concerned with decision-making, how much to invest in each security and when to make these investments.

Prerequisites

GRA 1101 Financial Theory, or an equivalent course.

Course Outline

- Securities and markets
- Portfolio management
- Risk, expected return, and performance measurement
- Interest rates and bond management
- The pricing of complex securities
- Issues in investment management

Required Reading

Haugen, R. A.: *Modern investment theory*, 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1993.

Chew, D. H. Jr.: *The New Corporate Finance: Where Theory Meets Practice*. N.Y.: McGraw-Hill 1993.

Articles.

A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models

Students are encouraged to use computer models in this course.

Conduct of Class

The instruction over 30 lecture hours consists primarily of presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series.

The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course. Interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1132.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Dag Michalsen

GRA 1133

Financial Contracting and Risk Management

Course Objectives

Asymmetric information and conflicts of interest among the parties to the corporate entity might invalidate the classic assumption of independence between real and financial decision making. First; we want to understand the existence and design of some of the complex financial contracts currently observed in the capital markets. Secondly; the value-enhancing effects of managing financial risk at the firm are analyzed in an attempt to rationalize the coordination of investment and financial decisions.

Prerequisites

GRA 1101 Financial Theory and GRA 1102 Applied Financial Theory (in parallel during the Winter-term).

Course Outline

- Asymmetric information and incentive conflicts
- Agency problems, investment and capital structure decisions
- Complex financial contracts mitigating corporate agency conflicts
- Identification and measurement of relevant "macro" risk
- Corporate hedging and the coordination of real and financial decisions

Required Reading

Chew, D. H. Jr.: *The New Corporate Finance: Where Theory Meets Practice* N.Y., McGraw-Hill 1993: Selected articles from parts IV and V.

Copeland, T. H. & J. F. Weston: *Financial Theory and Corporate Policy*. 3. ed. Reading, Mass., Addison-Wesley 1988: Chapters 13 and 14.

A complete readings list will be provided on the first day of class.

Computer Models

No computer models are used in this course.

Conduct of Class

30 lecture-hours during which the main topics (as listed in the course outline) are given an extensive coverage and in-depth analysis. Assigned readings should be carefully studied prior to each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam covers all topics discussed in class as well as all the assigned readings. Only interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1133.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Knut Sagmo.

GRA 1103

Cases in Corporate Finance

Course Objectives

This course aims to give students insight into the application of financial theory to real life cases. As such, the course provides an opportunity to enhance the student's ability to state and present verbal and written arguments for and against particular solutions to financial problems encountered in each particular case.

Prerequisites

GRA 1101 Financial Theory and GRA 1102 Applied Financial Theory or equivalent courses. The course is open exclusively for students with specialization area in finance.

Course Outline

- Capital budgeting
- Capital structure and the cost of capital
- Dividend policy
- Valuation

Required Reading

A casebook is decided upon each year during the winter term.

Computer Models

Students are encouraged to use computer models in this course.

Conduct of Class

The course is taught over 30 hours (10 sessions). The first session will provide an overview of the course, the formation of case-groups of three students per group, as well as a general discussion of how to approach casework.

In each of the following sessions a randomly selected group will provide its suggested solution to the case in question. Another randomly selected group will thereafter discuss or comment on the first group's presentation, maybe even presenting their own alternative solution. The session will conclude with a class discussion and a final summary. Two out of the total of nine cases will be selected for a 10-15 page typewritten case report.

Attendance is mandatory in this course. A maximum of two absences are allowed, of which only one without proper reasons (e.g. medical). With more than two absences, the student will normally have to take the course next academic year.

Evaluation

The two written case reports as well as class participation provides the basis for grading. For the final grade, each of the written case reports counts 25%. The grade for presentation/discussion of case solutions as well as participation in class discussions account for 50% of the final grade.

Exam Code: GRA 1103.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

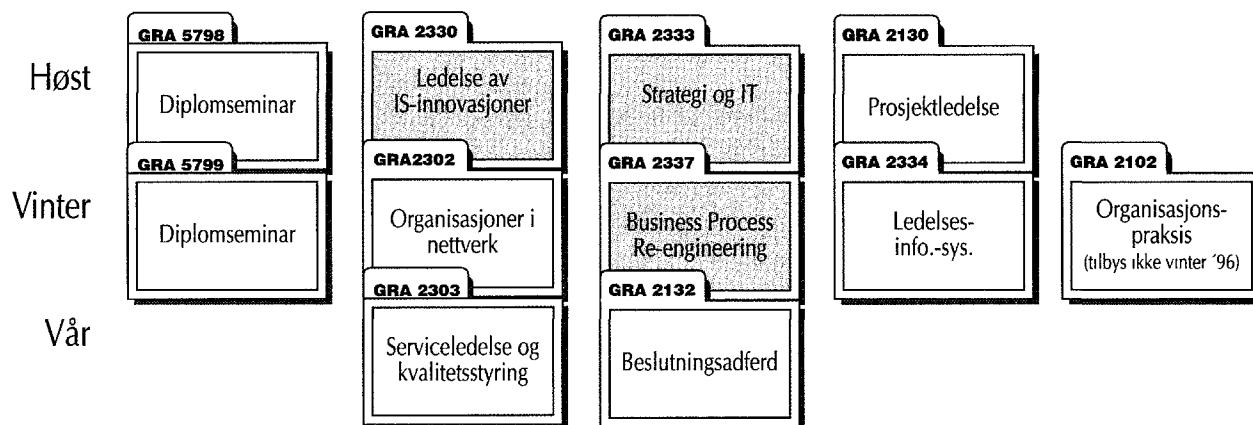
Responsible for the Course

Dag Michalsen

Informasjonsledelse: Informasjonssystemer for forretningsutvikling

Information Resources Management:

Information Systems for Business Development. Samlet oversikt

RETNINGSBESKRIVELSE

Bedriftsledere erkjenner at det stilles økende krav til kundeservice, produktløsninger, innkjøp og distribusjon. Den tid man har til rådighet fra en mulighet eller et problem oppstår til en løsning må foreligge blir stadig kortere. Dette betyr at irmaenes reaksjonsevne er en kritisk faktor for vellykket forretningsvirksomhet. Mange beslutninger blir også mer komplekse og krever et bedre informasjonsgrunnlag. Som en totaleffekt medfører dagens konkurransesituasjon en høy grad av intern såvel som ekstern integrasjon. Effektiv forretningsutvikling krever derved strategisk og målstyrt utvikling og bruk av informasjonssystemer. Som brukere og hovedansvarlig for kvaliteten i bedriftens informasjonssystemer kan ikke ledere lenger delegere dette ansvaret til IT-eksperter. De må selv ta et ansvar, og utforme premissene for en effektiv kommunikasjon med IT-eksperter. Hovedkonklusjonen er at forretningsbehov styrer teknologibruk.

Følgende sentrale temaer må sees i sammenheng med kvaliteten på informasjonssystemene:

- Forretningsstrategiens betydning for IS-strategi
- Utvikling av nettverksorganisasjoner og organiske organisasjonsmønstre
- Individuell og organisatorisk læring
- Kunnskapsarbeide
- Serviceledelse
- Total kvalitetsledelse
- Internasjonal kommunikasjon.

1. Målsetting: Med utgangspunkt i linjeledelsens ansvarsområder gir spesialiseringsretningen en solid plattform for å forstå hvordan informasjon og informasjonssystemer kan utnyttes som et ledelsesverktøy og som et effektivt middel til forretningsutvikling. Spesialiseringen gir innsikt i prosesser og kritiske faktorer i planleggings- og kontrollarbeidet med en forretningsbasert nyutvikling av informasjonssystemer og videreutvikling av allerede etablerte løsninger.

2. Tilgrensende fagområder: Spesialiseringsretningen er tverrfaglig og utnytter fagkompetanse innenfor generell ledelse og teknologiledelse, organisasjons- og adferdsteori, innovasjon og servicekvalitet.

3. Undervisningsstrategi: De tre obligatoriske kursene formidler en kjernekompetanse innen strategi, innovasjon og integrasjon. Kursene gjennomføres som seminarer der hovedmålet er å aktivisere deltakerne til selv å kunne orientere seg innen omfattende og komplekse temaområder, systematisere fagmaterialet, og utvikle forslag til rammer for praktisk problemløsning. Deltakerne får trening i å presentere sine idèer og konklusjoner muntlig såvel som skriftlig i en interaktiv prosess med andre deltakere og seminaransvarlige.

Valgfagene gir deltakerne anledning til fordypning innen sentrale temaer. Også mange av valgfagene bruker en prosessorientert gjennomføringsform, dvs. seminarer.

Retningsansvarlig:

Tor J. Larsen

Institutt for organisasjon og ledelse

Antall plasser i retningen:

40

Diplomseminar i Informasjonsledelse: Informasjonssystemer for forretningsutvikling

Fagansvarlig: Førsteamanuensis Tor J. Larsen

Mål

Seminaret skal formidle en totalforståelse for hvordan en vitenskapelig orientert undersøkelse bør gjennomføres. Seminaret belyser fasene i et vitenskapelig arbeide og gir kriterier for valg av tilnærmingsmåter. Seminaret skal utvikle deltakernes forståelse for premissene for de konklusjoner man drar og hvordan slike konklusjoner er grunnlaget både for praktiske anbefalinger og fortsatt teoriutvikling.

Temaer

- Forskning i informasjonsledelse
- Hvordan skrive en diplomoppgave
- Diplomarbeidets ulike faser
- Kritisk evaluering av publiserte artikler
- Innledning og problemformulering
- Teorifundament, forskningsmodell og hypoteser
- Metodebetraktninger
- Analyse
- Diskusjon av resultater, praksis og teori

Gjennomføring

Seminaret gjennomføres med forelesninger, deltakerpresentasjoner og fire obligatoriske innleveringer, som er:

- (1) Metodekritikk av en publisert artikkel (max 3 sider).
- (2) Innledning og problemformulering (max 3 sider).
- (3) Skisse for teori, forskningsmodell og hypoteser (max 5 sider).
- (4) Datainnsamlingsinstrument (max 10 sider).

Utvikling av innleveringer (2), (3) og (4) er en prosess. Innholdet i det materialet som innleveres skal være godkjent av veileder på forhånd med veileders signatur. Det er tilstrekkelig å levere inn 1 eksemplar.

Evaluerings

Hver innlevering evalueres til bestått/ikke bestått. De fire innleveringene må alle være bedømt til bestått for å oppnå bestått på seminaret. Dessuten må deltakerne ha vært tilstede på minst 80% av seminaret for å få bestått karakter.

Litteratur

Larsen, Tor J. (red): Artikkelsamling til Diplomseminar i Informasjonsledelse: Informasjonssystemer for forretningsutvikling. Sandvika: BI Forlag 1995.

GRA 2330

Ledelse av IS-innovasjoner

The management of IS innovations

Mål med kurset

Forretningsorganisasjoner er avhengige av informasjonsteknologi som et middel i kampen om kundene. Kurset gir en solid plattform for forståelse av linjeledelsens rolle i planlegging, gjennomføring og kontroll av innovasjonsprosessene der informasjonsteknologi inngår som et element. Trening i identifikasjon av problemstillinger, analyse, utvikling av presentasjonsmateriale og muntlig fremlegging er en vesentlig del av kursgjennomføringen.

Tematisk oversikt

- Linjeledelsens rolle i innovasjonsprosessene
- Organisasjonsforståelse og endringsprosesser
- Hvordan få forretningsorganisasjoner til å satse på gode idèer og forkaste de ubrukbare
- Realisering av endringer gjennom prosjekter
- Radikale versus inkrementelle endringer, vedlikehold
- Effekter av IS-innovasjoner

Pensum

Ciborra, Claudio U.: *Teams, markets and systems: Business innovation and information technology*. Cambridge, England: Cambridge University Press 1993.

Kanter, Rosabeth Moss: *The Change Masters: Corporate Entrepreneurs at Work*. London: Unwin Paperbacks 1985, fourth impression, 1988.

Hennestad, Bjørn og Larsen, Tor J. (red.): *Artikkelsamling: Ledelse av IS-innovasjoner*. Oslo: BI Forlag 1995.

Dataverktøy

Tekst- og presentasjonsprogrampakker.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer, i hovedsak som et seminar med deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i seminaret.

Eksamen

Fagoppgave.

Fagoppgaven består av innlederinnlegg, skriftlige problemstillinger, klassedeltakelse og avsluttende oppgave.

Fagoppgaven er en integrert del av seminargjennomføringen.

Eksamenskode: GRA 2330.01

Kontinuasjon

Kontinuasjon skjer ved neste gjennomføring av seminaret.

Kursansvarlig

Tor J. Larsen.

GRA 2333

Strategi og IT

IT Strategy

Mål med kurset

Kurset skal gi innsikt i hvordan informasjonsteknologi kan brukes til å forbedre virksomhetens konkurranseevne, dels gjennom utvikling av nye forretningskonsepter, og dels gjennom omstrukturering av produksjons-systemet og den interne organisasjon generelt. Det legges stor vekt på å gi praktisk anvendbar kunnskap om metodikk for planlegging av strategiske informasjonssystemer.

Tematisk oversikt

- Utviklingstrender innen informasjonsteknologi, bedriftens handlingsfrihet
- Hvordan Interorganisatoriske Systemer endrer konkurransevilkårene – generiske strategier og tidskonkurransebegrepet
- IT-strategiutvikling
 - Presentasjon av ulike utviklingsmodeller
 - Planintegrasjon, "Strategic Linkage/Business Linkage"
 - Kost/Nytte-vurdering av strategiske IT-satsninger
 - Identifisering av strategiske satsningsområder/Verdikjedeanalyse
- Forvaltning av IT-ressursene
- Ethiske aspekter av IT
- Case-gjennomganger basert på norske bedriftseksempler.

Pensum

Christensen, G. et al: *Informasjonsteknologi: Strategi, organisasjon, styring*. 2. utg.(i utdrag). Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Christensen, B. H.: *IT-strategi i et konkurranseperspektiv i Høyer, R. (red.) EDB på norsk*. 5. utg. Oslo. Tano, 1992

Neumann, S.: *Strategic Information Systems*. N.Y.: MacMillan 1994.

Samt noen få artikler og rapporter som utdeles under kurset.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger og gruppearbeid (case).

Eksamen

Fagoppgave med obligatorisk presentasjon. Oppgaven går ut på å behandle et tema av strategisk karakter.

Eksamenskode: GRA 2333.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlige

Bo Hjort Christensen.

GRA 2302

Organisasjoner i nettverk

Network as Organizational Design

Mål med kurset

Målet er å gi studentene innsikt i hvilke strategiske fordeler organisasjoner utformet som nettverk gir og hvilke lederegenskaper som kreves i slike organisasjoner.

Rask utvikling i retning av et mer dynamisk, globalt og teknologisk basert forretningsliv der tid spiller en stadig viktigere rolle har resultert i skjerpede konkurransekrav i mange bransjer. Utfordringen for mange organisasjoner er å forholde seg til tiltakende kompleksitet i omgivelsene samtidig som de blir mer endringsdyktige. Industrisamfunnets idealer om kontroll og stabilitet underordnes den nye konkurransens krav om fleksibilitet og endring. Hierarkiet som mekanisme for koordinering av funksjonsområder og arbeidsoppgaver erstattes av informasjonsteknologiske utforminger der nettverket utgjør det dominerende prinsippet for design. I kurset gjennomgås fordeler og ulemper, muligheter og begrensninger ved nettverket som modell for foretaksorganisasjon.

Tematisk oversikt

- Innledning
- Nettverksorganisasjon: dynamiske nettverk mellom hierarki og marked
- Nettverksmetaforen i en historisk sammenheng, (dominerende organisasjonsdesign)
- Strategiske implikasjoner av nettverksparadigmet
- Nettverk i praksis, case
- Nettverksanalyse
- Nettverksorganisasjoners design og funksjon
- Arbeidsdeling og koordinering i nettverk
- Lederrollen i nettverksorganisasjoner
- Avslutning, oppsummering

Pensum

Alter, C. and Hage, J.: *Organizations Working Together*. London: Sage 1993.
Utvalgte artikler

Anbefalt tilleggslitteratur

Keen, P. W.: *Shaping the future Business Design Through Information Technology*. Harvard Business School Press 1991.
Morgan, G.: *Riding the Waves of Change-Developing Managerial Competencies for a Turbulent World*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1988 (Organisasjoner i bevegelse, Universitetsforlaget)
Scott Morton, M. S.: *The Corporation of the 1990s – Information Technology and Organization Transformation*. N.Y.: Oxford University Press 1991.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, gruppearbeid og presentasjon av utvalgte artikler.

Eksamen

Fagoppgave.

Eksamenskode: GRA 2302.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinær eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Øivind Revang.

GRA 2334

Ledelsesinformasjonssystemer

Executive Information Systems

Mål med kurset

Kurset redegjør for lederes kommunikasjons- og beslutningsadferd. På denne bakgrunn belyses hvilken rolle formell kommunikasjon spiller for utføring av ledelsesoppgaver. Ledernes rolle i ny- og videreutvikling av LIS tas opp til debatt.

Tematisk oversikt

- Lederes kommunikasjons- og beslutningsadferd
- Kunnskapsarbeide
- Formell versus uformell kommunikasjon
- Organisatoriske løsninger og LIS
- Ny- og videreutvikling av LIS
- Effektvurderinger

Pensum

Burkan, W.C.: *Executive Information Systems: From Proposal Through Implementation*. N.Y. Van Nostrand Reinhold, 1991

Larsen, T. J. (Red): *Artikkelsamling: GRA 2334 Ledelsesinformasjonssystemer*. Sandvika. BI-Forlag 1995.

Dataverktøy

Tekst- og presentasjonsprogrampakker.

Gjennomføring

30 timer totalt for kurset. Kurset gjennomføres i hovedsak som et seminar med studentpresentasjoner over hovedtemaene. Illustrasjon av LIS inngår som en del av seminaret.

Eksamen

Fagoppgave.

Fagoppgaven består av innlederinnlegg, skriftlige spørsmål, klassesdeltakelse og avsluttende oppgave. Fagoppgaven er en integrert del av seminargjennomføringen.

Eksamenskode: GRA 2334.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Tor J. Larsen.

GRA 2337

Business Process Reengineering

Mål med kurset

Informasjonsteknologien har gitt oss nye verktøy som endrer forutsetningene for organisering og koordinering av en virksomhet. Kurset kommer til å omfatte både konseptuelle modeller og praktiske verktøy for å kunne relatere virksomhetsprosesser til behov for IT-verktøy. Dette gir et bredt grunnlag for å kunne utnytte informasjonsteknologiens muligheter til å designe nye prosesser og arbeidsformer i tråd med endrede forretningsmessige behov.

Tematisk oversikt

- Prosessorientering som fenomen
- Virksomhetsutvikling i små og store steg
- IT – en koordinasjonsteknologi som gir mulighet til desentralisering og kontroll
- Radikale endringer, bruk av IT, og organisatorisk læring

Pensum

Davenport, T. J. H: *Process Innovation: Reengineering Work through Information Technology*. Boston, MA: Harvard Business School Press 1993.

Sannes, Ragnvald (Red.): *Artikkelsamling: Prosessorientert virksomhetsutvikling*. Oslo: Handelshøyskolen BI 1996.

Dataverktøy

Tekst- og presentasjonsprogrampakker.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer, i hovedsak som et seminar med deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i seminaret.

Eksamen

Fagoppgave. Fagoppgaven består av 3 korte casebesvarelser, presentasjon av 1 case, klassedeltakelse og avsluttende oppgave. Fagoppgaven er en integrert del av seminargjennomføringen.

Eksamenskode: GRA 2337.01

Kontinuasjon

Kontinuasjon skjer ved neste gjennomføring av seminaret.

Kursansvarlig

Ragnvald Sannes.

GRA 2303

Service og kvalitetsstyring

Service Management and Quality Control

Mål med kurset

Kurset skal gi en oversikt over hva vi vet om serviceledelse og kvalitetsstyring ut fra forskning og utredninger. Denne oversikten vil vise hvordan faget har utviklet seg fra serviceledelse til kvalitetsstyring til total kvalitetsledelse. Aspekter ved organisasjonsutvikling og forandringsledelse vil dermed være sentralt. Kurset skal videre vise hvordan serviceledelse og kvalitetsstyring blir anvendt i praksis i skandinaviske bedrifter. Kurset skal gi studenten innsikt i hvilke konsept vi har for serviceledelse og innsikt i hvordan vi kan bruke noen av verktøyene for kvalitetsstyring. Sluttmålet er å vise en mer holistisk organisasjonsutvikling der biterne fra logistikkurset, nettverkskurset og dette kurset faller sammen.

Tematisk oversikt

- Sentrale servicekonsepter
- Servicekonsepter i praksis
- Servicekvalitet
- Totalkvalitet
- Informasjonsteknologi og kvalitet (logistikk perspektivet)
- Kvalitetsstyring
- Markedssegmentering
- Intern og ekstern kommunikasjon (nettverksperspektivet)
- Personalidéen
- Virksomhetskultur og forandringsledelse
- Serviceledelse i offentlig versus privat sektor
- Produktivitet og organisasjonell læring

Pensum

Brown, S. et al: *Service Quality*. Lexington, Mast.: Lexington Books, 1991.

Anbefalt tilleggslitteratur

Lai, L. og Olaisen, J.: *The Challenge of Permanent White Work*. Oslo: Universitetsforlaget 1995.

Grønroos, C.: *Service Management and Marketing*. Lexington, Mass.: Lexington Books 1990.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, gruppearbeid og presentasjon av utvalgte artikler.

Eksamen

Fagoppgave og presentasjoner.

Eksamenkode: GRA 2303.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

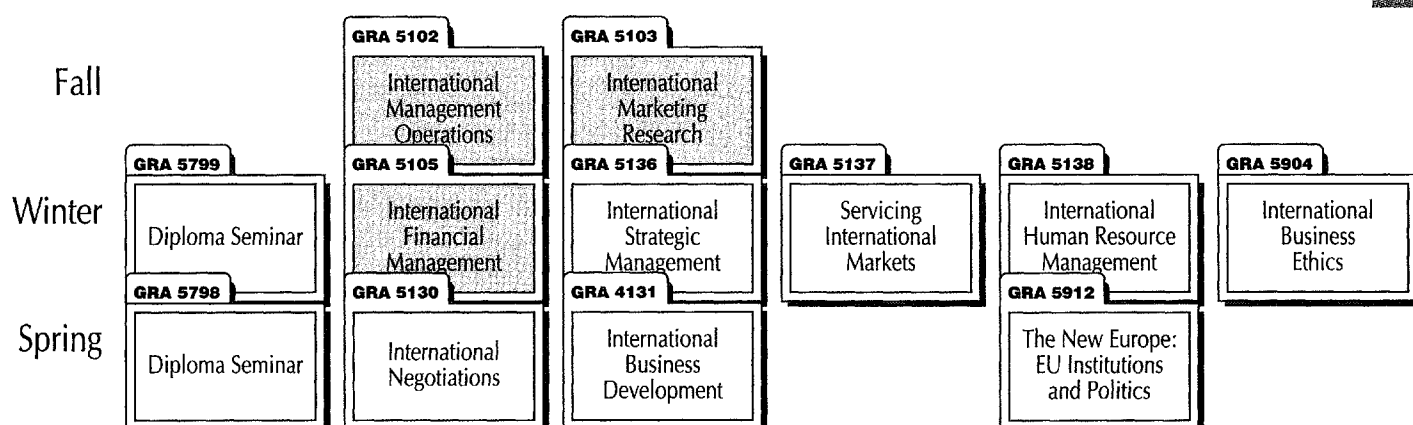
Kursansvarlig

Johan Olaisen.

International Business Management

Internasjonal Bedriftsledelse

Samlet oversikt

DESCRIPTION OF INTERNATIONAL BUSINESS MANAGEMENT

The students majoring in International Business Management should achieve a thorough understanding of international business, trade and finance in general. They should also acquire the basic skills and some of the essential training that international managers must have in order to succeed.

The required courses represent an updated overview of international management, international finance and international marketing research. Ideally the students should be well prepared to choose, develop, and complete their final thesis (diploma project), and eventually - be ready for a successful career in international business.

The courses within this major will all be lectured in English.

The electives may vary from year to year, but will always represent a variety of topics that should be of special interest to the international business student.

All students are required to register for an e-mail (INTERNET) address. Messages to and from the students, the groups and the instructors will ordinarily be transmitted by this medium. Students who are at another institution during all or part of one semester/term are urgently advised to transmit their address to the coordinator.

Required courses:

GRA 5102	International Management	Fall
GRA 5103	International Marketing Research	Fall
GRA 5105	International Financial Management	Winter

Literature:

Do not purchase course literature before you have received the final course syllabi. In this area there is a continuous influx of new books and articles, and the instructor may feel compelled to make changes even after this catalogue goes to print, in order to give you an opportunity to study the latest «state-of-the-art» literature.

Coordinator:

Hermann Kopp

Department of Marketing and Logistics

Maximum number of students: 60

Diplomseminarer i Internasjonal Bedriftsledelse

Fagansvarlig: Hermann Kopp m. fl.

Diplomseminarene skal hjelpe studentene til å komme i gang med og gjennomføre diplomarbeidet mest mulig effektivt og målrettet.

Seminarene kan bl.a. omfatte:

- Obligatoriske innleveringer
- Studentpresentasjoner knyttet til utvalgte emner og selve diplomoppgaven
- Forelesninger
- Diskusjoner

Seminarene omfatter normalt obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for problemstilling og metode, teorigrunnlag, fremdriftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlag for en tilpasning av seminarerne. I startfasen samles studentene i plenum, men etterhvert vil seminarerne blir gjennomført i mindre grupper.

Plenumseminarene tar opp emner som har særlig relevans for gjennomføringen av diplomarbeidet, herunder generell veiledning om valg av emne, problemstilling og metode, samt råd i forbindelse med selve skriveprosessen.

Under studentpresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tid og sted for de enkelte diplomseminarene og presentasjonene fastsettes av den enkelte seminarleder/veileder.

Diplomseminarene er obligatoriske og forfall må avklares med seminaransvarlig.

GRA 5102

International Management Operations

Course objective

The focus of the course is international management and international business in general. the course serves as an introduction to international business, and at the same time it seeks to cover the most important and timely topics of this field of study.

Course outline

- The evolution of international business
- The multinational corporation and the entrepreneur
- Strategic planning
- The political environment
- New opportunities and trends in world business
- Ethics in the international environment
- The international organization
- The international manager
- Managing an international enterprise
- Global marketing
- Mode of entry
- Strategic alliances
- International negotiations

Literature

Hill, Charles, W. L.: *International Business - Competing in the Global Market-place*. Burr Ridge, Ill.: Irwin 1994 (International Student Edition).

Foreign Investment Negotiations (FINS), Participant's Manual

Selected set of cases and additional readings

Evaluation

The grade of the course will be determined as follows:

50% participation (including FINS) - no retake, and 50% final written exam.

No aids permitted at the exam.

Exam code

Participation	GRA 5102.01	50%
Written exam	GRA 5102.02	50%

Retake

Participation: No retake

Written exam: At next ordinary exam

Responsible for the course

Hermann Kopp.

GRA 5103

International Marketing Research

Course objectives

The aim of this course is to enable the students to plan and carry out marketing research projects in an international context.

Course outline

- International marketing decisions and marketing research
- Formulation of relevant problem definitions and research questions
- Research design
- Use of secondary data and multiclient studies
- Qualitative research methods
- Issues in primary data collection
 - Sampling
 - Questionnaire design
 - Data analysis
- International marketing intelligence systems.

Literature

Chisnall, Peter M.: *Marketing Research*. 4th ed. London: McGraw-Hill 1992.

Gripsrud, Geir and Carl Arthur Solberg: *Readings in International Marketing Research*. Sandvika: BI-Forlag 1993.

Data tools

On line data retrieval from international data bases will be carried out by students in their term papers.

Implementation

The course will be carried out through lectures, case and term paper presentations and discussions, as well as presentations from Norwegian companies and the Export Council of Norway.

Evaluation

Project paper and control exam. The project paper, counting 100% of the grade, may be carried out by groups of three students. The control exam is individual – pass/fail. The students have to pass both exams to obtain a grade.

Exam Code: **GRA 5103.01 (project paper)**
 GRA 5103.02 (control exam)

Retake

At the next ordinary exam.

Responsible for the course

Carl Arthur Solberg.

GRA 5105

International Financial Management

Course objectives

The purpose of the course is to give an introduction to the management of finance for a firm operating internationally. Constantly changing financial environments expose such firms to new and different types of risk, as well as new instruments to deal with these risks. As a consequence of this, the firm's investment and financing decisions need to be modified. The objective of the course is therefore to study and understand how corporate financial management is affected by, and can take advantage of, international economic environments.

Prerequisites

Course participants are required to be registered in the specialization International Business Management.

Course outline

- The international financial environment
 - International financial markets
 - Foreign exchange
- Exchange risk management
 - Measuring exposure to exchange rate fluctuations
- The firm's international investment and financing decisions
 - Project analysis
 - Capital structure and the cost of capital
 - Financing the firm

Literature

Madura, Jeff: *International Financial Management*. 4th edition. Minneapolis/St. Paul: West Publishing Co. 1995 (ISBN 0-314-04161-3).

Cases and articles.

A reading list will be provided on the first day of class.

Computer models

No computer models are used in this course.

Conduct of class

30 lecture-hours during which the main topics (as listed in the course outline) are given extensive and in-depth coverage. Cases will also be used. Assigned readings should be carefully studied prior to each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam covers all topics discussed in class as well as all the assigned readings. Only calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 5105.01

Retake

At the next ordinary exam.

Responsible for the course

Knut Sagmo.

GRA 5136

International Strategic Management

Course objectives

The aim of the course is to give the students a framework for analyzing the international business environment, to create an understanding of the array of critical decisions facing managers engaged in international business activities ranging from organizational structures and strategies to methods for integrating global operations, staffing, marketing, etc., and to provide a basis for understanding and working with cultural differences and their impact on international business activities.

Course outline

This course examines international management theory and practice, with emphasis on strategy, analysis of foreign environments and the functional areas of international business that impact management decisions and behavior. The topics which are to be covered are important to the aspiring international manager, but they are also difficult to teach since there are so few exact answers to rely upon.

Literature

Bartlett, C. A. and Ghoshal, S.: *Transnational Management*. 2nd ed. Chicago: Irwin 1995.

Adler, N. J.: *International Dimensions of Organizational Behavior*. 2nd ed. Boston, Mass.: PWS-Kent 1991.

Implementation

Time will be divided between short lectures, oral presentations, case analysis or discussion of current events. The class will to a great extent, be a group learning experience.

Evaluation

Term paper	50%
Written case analysis	30%
Class participation	20%
	100%

Explanation of course requirements

Term paper

There will be a term paper counting 50% of the total grade. The paper can be worked out in groups of maximum 3 students and should be 10-15 pages long, double spaced.

Written case analysis

Each student will prepare one written analysis of a case from the Bartlett and Ghoshal text, according to a schedule which will be determined on the first day of class. The papers should be 5 - 7 pages long, double spaced.

Class participation

The ability to express and defend opinions is essential for good managerial performance. This course is ideal for developing this skill in an informal setting. The students are thus expected to actively take part in class discussions.

Exam codes

GRA 5136.01	Term paper	50 %
GRA 5136.02	Participation and written analysis	50 %

Retake

Term paper can be retaken at next ordinary exam.

Responsible for the course

Tor Jarl Trondsen.

GRA 5137

Servicing International Markets

Course objectives

The aim of this course is to extend the program in international marketing with a focus on key issues in the development of international marketing operations over time by companies. Building on the theme of internationalization, options for and implications of international operations shall be explored – covering both theoretical and practical perspectives.

Course outline

- Introduction: Internationalization and global developments
- Interaction and networks
- Foreign market servicing
 - operation mode choice and packaging issues
 - development over time
(including areas such as international franchising, project operations and subcontracting).
- Internationalization of services (eg. tourism): marketing issues

Literature

Luostarinen, R. and Welch, L. S.: *International Business Operations*. Helsinki, 1990.

Compendium of articles.

Implementation

The course program will include lectures, cases, presentations and discussions.

Evaluation

Term paper and control exam. The term paper, counting 100% of the grade, may be carried out by groups of three students. The control exam is individual - pass/fail. The students have to pass both forms of assessment to obtain a grade.

Exam Code: **GRA 5137.01 (term paper)**
 GRA 5137.02 (control exam) pass/fail

Retake

At next ordinary exam.

Responsible for the course

Lawrence S. Welch.

GRA 5138

International Human Resource Management

The purpose of this course is to explore the issues relating to the human resource function in an international firm. Students who are considering an international career, who may expect to work in a foreign country, or with a multinational corporation, will find aspects of this course of particular relevance.

Course objectives

On completion of this course, students should be able to:

- a) appreciate the human resource management implications of subsidiary operations;
- b) develop responses to the personnel choices confronting international companies;
- c) to link corporate strategy with effective personnel management policies and practises.

Course outline

- Overview of Human Resource Management (HRM), International HRM and staffing philosophies
- The multinational organizational context
- Issues in Selection and Repatriation of Expatriate Staff
- Training and Development
- Managing Performance of Expatriate and Local Staff
- Compensation Considerations
- HRM issues in Cooperative Ventures
- Linking HRM Activities to a Globalising Strategy

Literature

Dowling, P., Schuler, R. and Welch D.; *International Dimensions of Human Resource Management*. 2nd ed. Belmont, Calif: Wadsworth, Cal. 1994.

Implementation

Lectures, mini-case studies, class exercises and videos.

Evaluation

A three hour written exam. No aids permitted at the exam.

Exam code: GRA 5138.01

Retake

At next ordinary exam.

Responsible for the course

Denice Welch.

GRA 5904

International Business Ethics

Course objectives

The aim of this course is to strengthen each participant's ability to identify, to reflect and respond to ethical management challenges in organisations. Studying ethical business dilemmas in depth will help participants to evaluate the variety of approaches available for the ethical decision-making process.

Course outline

The theoretical core consists of a brief presentation of major moral philosophies which are responsible for the core of rules and concepts of rightness and ethicalness in general and their relevance with regard to the business environment. The practical core deals with applying and testing different methods of moral decision making in conjunction with concrete cases. Most of the case material will be based on international examples, but current Norwegian experiences will also be included where possible.

Special attention will be given to business ethics decision-making in a cross-cultural context. Critical reading and evaluation of leading articles on ethics in management will be used to heighten participants' awareness of significant cultural distinctions and different moral points of view. This will for example include Japanese «business novels».

Finally, the course will try to exemplify how values and norms can be put into action within a given organisation based on active involvement of management. Recent examples from research findings will be used.

Topics (sample)

Basic Issues: Ethics vs. Economics
 Ethical Theories Revisited
 Examples of Ethical Reflection Models
 Stakeholder Relationship and Ethical Reflection
 Environmental Ethics
 Employee Rights Issues
 The Role of Opportunity and Conflict
 The Ethics in Marketing
 Business Ethics in a Global Context
 Ethics in Changing Organisations
 Strategic Planning and Ethics

The learning mode of this course is action oriented. Virtually every topic will begin with a case discussion allowing participants to test out their moral reasoning skills. The subsequent discussion will not necessarily yield consensus, but is meant to create greater awareness of different thinking modes and other relevant approaches.

For the above reasons this course requires maximum student participation. Those who cannot attend classes regularly, should refrain from choosing this course.

Literature

Green, R. M.: *The Ethical Manager, A New Method for Business Ethics*. N.Y. MacMillan 1994.

Hoffmann, M., Friedman, R. E. (ed): *Business Ethics, Readings and Cases in Corporate Morality*. 3rd ed. N.Y.: McGraw-Hill 1995.

Additional articles and cases will be handed out.

Evaluation

48 hour individual home examination.

Exam code: GRA 5904.01

Retake

By appointment with instructor.

Responsible for the course

Heidi von Weltzien Høivik.

GRA 5130

International Negotiations

Course objectives

On completion of the course students should be able to function more effectively as negotiators, especially in the international arena.

Course outline

This course seeks to combine the essentials of negotiating theory with the "how-to-do-it" approach of negotiation literature. The emphasis will not be on theory for its own sake, but rather how it helps us understand, analyse and improve practice.

Central to the course are simulated business/commercial negotiations with the students as principals. This will involve defining the issues to be negotiated; preparing for the negotiation; understanding the phases through which a negotiation passes; utilizing varying negotiation strategies and tactics; developing an increased awareness of psychological aspects in negotiation; and acquiring an increased sensitivity to the importance of cross-cultural factors in international negotiations. Each simulated negotiation will highlight a particular type of negotiation. Extensive debriefing both in the negotiating groups and in plenary session will follow each negotiation, some of which will be video filmed. Students will also be required to submit brief papers relating what they have learnt in the simulated negotiations, to negotiation theory as presented in the literature.

From the above description it should be obvious that this is a course requiring maximum student participation. Those who cannot attend every session will not be accepted.

Literature

Lewicki, R. J. et al.: *Negotiation*. 2nd ed. Homewood, Ill.: Irwin 1994.

Salacuse, J. W.: *Making Global Deals: Negotiating in the International Marketplace*. Boston, Mass.: Houghton Mifflin 1991.

In addition there will be a limited number of hand-outs distributed during the course.

Implementation

30 hours of lectures and group work. A limited number of students are admitted to the course to permit and encourage maximum activation. Students are divided into oral exam groups on the first day of class. This means students must attend class from the first session and attend every session, otherwise they cannot count on doing the oral exam.

Evaluation

Oral exam of 50 minutes duration where 2 teams of 2 or 3 students negotiate an allocated case in English. Assessors take no part in the exam but may ask clarification questions at the end. In addition students must write two term papers of about 3 typed pages each during the course. The oral exam counts 50 % and the term papers together 50 %.

Exam code: GRA 5130.01

Retake

By appointment with the instructor.

Responsible for the course

Brian Ibbotson Groth.

GRA 5912**Det nye Europa:
EUs institusjoner og politikk****The New Europe: EU Institution and Politics****Mål med kurset**

Kurset skal gi studentene grundig innsikt i EUs institusjoner, hvordan beslutninger tas, påvirkningsmuligheter, felles politikk på utvalgte områder og hvordan norsk politikk og forvaltning er endret gjennom EØS medlemskap.

Tematisk oversikt

- Hvordan EUs sentrale institusjoner arbeider for å utforme og gjennomføre EUs politikk, og hvilken rolle interesseorganisasjoner, store firmaer og andre pressgrupper spiller. Her presenteres også hvordan Danmark har organisert sin deltakelse i EUs beslutningsprosess og hvordan beslutningene gjennomføres i landet.
- En del politikkområder hvor EU har engasjert seg og som har spesiell interesse for Norge; energi, miljø, utdanning og den sosiale dimensjon. Et kjernespørsmål er forholdet mellom EUs politikk og nasjonal politikk.
- Norge i forhold til EU og EØS. Hvilke konsekvenser får det for Norge at vi står utenfor EU? Sentrale spørsmål er EU og offentlig forvaltning og norske påvirkningsmuligheter i EU.

Pensum

Andersen, S. A. og Eliassen, K. A. (red): *Det nye Europa*. 2. rev. utg. Oslo: TANO 1993.

Andersen, S. A. og Eliassen, K. A.: *Making Policy in Europe*. London: Sage 1993.

Anbefalt litteratur

Andersen, S. A. og Eliassen, K. A.: *The EU – How Democratic is it?* London: Sage 1995.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring

30 timer forelesning.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen

Eksamenskode: 5912.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Svein S. Andersen.

Kjell A. Eliassen.

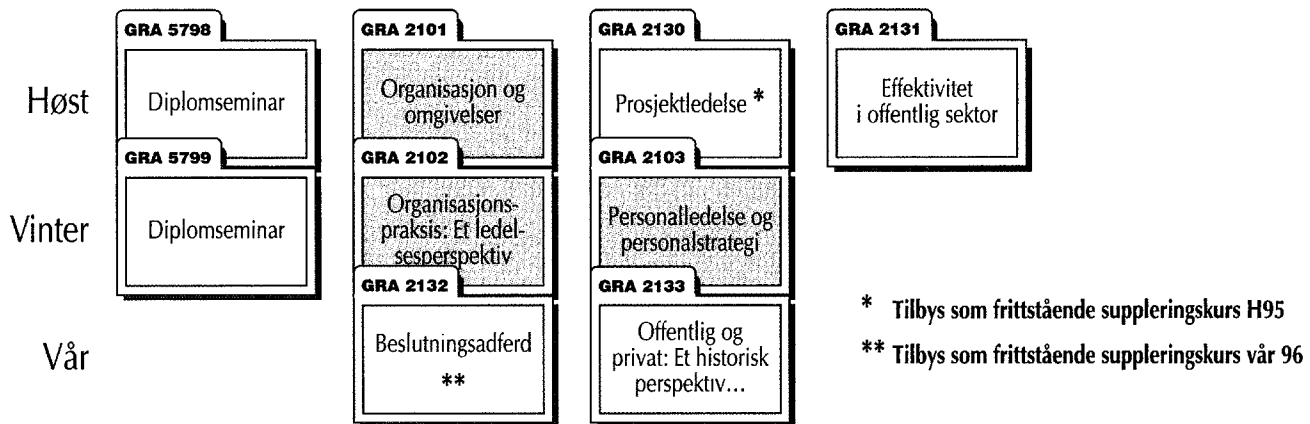
Ledelse og effektivitet

Organizational Behavior

Samlet oversikt

UTGÅR STUDIEÅRET
1995-96

LEDELSE OG EFFEKTIVITET

RETNINGSBESKRIVELSE

Målet med spesialiseringen i Ledelse og effektivitet er å gi studentene en fordypning i sentrale emner knyttet til ledelse og organisasjon. Generelt analyseres betydningen av organisasjonsutforming og ledelsesprosesser for realisering av organisasjonens overordnede mål. Spesiell vekt legges på teorier og metoder knyttet til bedrifters og offentlige virksomheters effektivitet.

Spesialiseringsretningen formidler spisskompetanse som er relevant for organisasjoner i offentlig såvel som privat sektor. Teori og praksis forenes ved å gi innsikt i kunnskap på forskningsfronten om temaområder med direkte praktisk relevans. Det overordnede målet med kursene er å sette studentene i stand til å tre inn i roller med lederansvar for utvalgte aktivitetsområder.

Obligatoriske kurs for retningen: GRA 2101 Organisasjon og omgivelser, GRA 2102 Organisasjonspraksis: Et ledelsesperspektiv, GRA 2103 Personalledelse og personalstrategi

Retningsansvarlig:

Linda Lai

Institutt for organisasjon og ledelse

Antall plasser i retningen:

(60)

Diplomseminar i Ledelse og effektivitet

Fagansvarlig: Linda Lai, Øivind Revang

Diplomseminaret skal bidra til at studentene raskere og mer målrettet kommer i gang med og gjennomfører diplomarbeidet. Seminaret skal være et supplement til individuell veiledning og behandler sentrale tema av betydning for et godt resultat og gjennomføring innen normert tid, herunder teknikker for definering av problemstilling for arbeidet, kriterier for valg av metodisk tilnærming, retningslinjer for gjennomføring av en empirisk undersøkelse, samt aspekter ved skriveprosess og rapportutforming.

Tematisk oversikt

- Forskning i og om organisasjoner
- Diplomarbeidets ulike faser
- Formulering og problemstilling
- Fremdriftsplanlegging
- Valg av metodisk tilnærming og opplegg
- Skriveprosessen
- Utvalgte emner basert på presentasjoner

Seminaret er bygd opp av følgende delaktiviteter:

1. Obligatoriske innleveringer
2. Fellesseminar knyttet til utvalgte emner, samt
3. Gruppepresentasjoner

Seminaret omfatter i alt tre obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for diplomarbeidets problemstilling og metodisk tilnærming, samt fremdriftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlaget for tilpassing av fellesseminarene og for tilbakemelding til studentene. Alle innleveringer utarbeides i to eksemplarer, ett til hver av de kursansvarlige og bør også leveres og drøftes med hovedveileder for diplomarbeidet.

Oversikt over innleveringer:

Medio september:	Valgt tema/problemstilling, skisse til metodisk tilnærming (inntil 2 sider)
Ultimo november:	Status for arbeidet, bearbeidet problemstilling, faglig perspektiv/tilnærming, beskrivelse av metodisk opplegg (inntil 5 sider)
Primo mars:	Statusrapport

Nøyaktige innleveringsdatoer oppgis senere.

Fellesseminarene tilpasses studentenes valg av diplomarbeid og tar opp emner av særlig relevans (se temaoversikt).

Under gruppepresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid i plenum og får tilbakemelding fra kursansvarlige såvel som fra de øvrige studenentene. Tidspunkter for de enkelte gruppepresentasjonene fastsettes i samråd med kursansvarlige ved seminarets start. Diplomseminaret har obligatorisk deltakelse, og frafall må meldes til fagansvarlige.

GRA 2101

Organisasjon og omgivelser: Et strategisk perspektiv

Organization and Environment – A Strategic Perspective

Mål med kurset

Kurset fokuserer på sammenhengen mellom organisasjoners indre og ytre effektivitet. Spenningen mellom organisasjonsdesign og handlingsmiljø står helt sentralt. Det legges vekt på koblingen mellom norske eksempler med internasjonale rammebetingelser og betydningen av skillet mellom offentlig og privat sfære.

Tematisk oversikt

- Forholdet mellom oppgaver og strategiske handlingsmiljøer
- Hvordan identifisere og tilpasse en god struktur
- Strategier for å redusere usikkerhet i og avhengighet av omgivelsene
- Teoretiske perspektiver:
 - ressursavhengighet
 - nettverk
 - institusjonell analyse
 - ny institusjonalisme

Pensum

- Andersen, Svein S. og Øivind Revang: *Strategisk ledelse og omstilling – Når bedriftsøkonomiske kriterier ikke strekker til*. Sandvika: Handelshøyskolen BI 1990. (Handelshøyskolen BI. Arbeidsnotat; 1990/1)
- Andersen, Svein S.: *The Struggle over North Sea Oil and Gas – Government Strategies in Denmark, Britain and Norway*. Oslo: Scandinavian University Press, 1993. kap 1+2.
- Andersen, Svein S.: *Organisasjon og ledelse i norske bedrifter: Ti teser*. i Franck, L. og Huitfeldt C. (red.) *Nettverk-Veileder i samarbeid mellom bedrifter*. Oslo, Universitetsforlaget 1991.
- Andersen, Svein S. and Kjell A. Eliassen: *Politikkutforming og påvirkningsmuligheter kap 2* i Andersen, S. S. and Eliassen, K. E. (eds.) *Det nye Europa*. 2. rev. ed. Oslo: Tano 1992.
- Deams, Herman: *The Strategic Implications of Europe 1992. Long range Planning*, 23 (2), 1990.
- Meyer, J. W. & Rowan B.: *Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony* i *American Journal of Sociology* 83 (2) sept. 1977.
- Pfeffer, J. and G. R. Salancik: *The External Control of Organizations – A Resource Dependence Perspective*. New York: Harper & Row 1978. kap 3, 4,9.
- Revang, Øivind: *Competitive Strategies in the Airline Industry – Networks gaining synergy from complexity*. in Olaisen, J. (ed.) *Information Management*. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
- Scott, W. Richard: *Symbols and Organizations: From Bernhard to the Institutionalists ch. 2* in Williamson, O. E. (ed): *Organization Theory – From Chester Bernhard to the Present and Beyond*. N.Y.: Oxford University Press 1990.
- Meyer, J. W. & Rowan, B.: *Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony* i *American Journal of Sociology* 83 (2). September 1977: 340–63.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer undervisning, hvor det anvendes cases hentet fra sentrale organisasjoner i norsk næringsliv, bl.a. Veritas, ND, Unitor og Hydro.

Eksamen

Fagoppgave.

Eksamenskode: GRA 2101.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlige

Svein S. Andersen

Øyvind Revang

GRA 2130 Prosjektledelse

Project Management

TILBYS HØSTEN 1995

Mål med kurset

Gjøre studentene i stand til å identifisere, planlegge og gjennomføre prosjektarbeid som ledd i effektiv organisasjonsutvikling og resultatforbedring.

Tematisk oversikt

- Det prosjektadministrative begrepsapparat
- Teknikker og metoder knyttet til prosjektoppgaver
- Organisering av prosjekter og prosjektporteføljer
- Styring og ledelse av prosjekter

Pensum

Jessen, S. A.: *Prosjektadministrative Metoder*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger.

Eksamen

Tre timer skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen.

Eksamenskode: GRA 2130.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Svein Arne Jessen

GRA 2131

Effektivitet i offentlig sektor

Efficiency in the Public Sector

Mål med kurset

Kurset skal gi en oversikt over hvordan offentlig sektor kan effektiviseres. Studentene vil gjennom kurset få en forståelse av hvordan offentlig sektor er bygget opp, hvilke mål ulike sektorer styres etter, og hvilke muligheter som foreligger for å øke effektiviteten. Den offentlige sektors betydning og størrelse er løpende gjenstand for debatt, og studentene vil etter dette kurset lettere forstå offentlig sektors rolle i samfunnet.

Tematisk oversikt

- Ulike former for effektivisering
- Det arbeidet som gjøres med å effektivisere offentlig sektor i ulike land
- Hvordan effektiviseringsmuligheter kan realiseres
- Hvordan teorier fra "Public Choice" kan anvendes for å forstå offentlig sektors effektiviseringsmuligheter
- Effektiviseringspotensialet i ulike offentlige sektorer – særlig helsetjenesten

Pensum

Lane, J. E.: *The Public Sector: Concepts, Models and Approaches*. London: Sage 1993.

Førsund, F. et al.: *Mot bedre vitende? – Effektiviseringsmuligheter i offentlig virksomhet*. Bergen: SNF 1991. (Normann-utvalgets innstilling). (SNF-rapport; 1991:4).

Grund, J.: *Offentlig sektor, struktur, oppgaver og utfordringer*. Oslo: Tano 1995.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger, seminarer og gruppearbeider.

Eksamen

Tre timer skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen.

Eksamenskode: GRA 2131.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlige

Jan Grund.

Jan Erik Lane.

GRA 2102

Organisasjonpraksis: Et ledelsesperspektiv

Organizational Practice:
A Management Perspective

Mål med kurset

Kurset skal gi innsikt i ledelse av interne endrings- og utviklingsprosesser. Det behandler forutsetninger for effektivitet i organisasjoner gjennom håndtering av ledelsesprosesser og implementering av strategiske endringer. Dette gjøres ut fra et praksisnært ledelsesperspektiv. Samtidig søkes dette knyttet opp til relevant og aktuell forskning og formidles gjennom anvendelse av nyttige og fruktbare begreper. Siktemålet er å utvikle deltagerens referanseramme for interne endrings- og utviklingsprosesser, evnen til å identifisere relevante ledelsesproblemstillinger og skape gode faglige forutsetninger for å kunne forholde seg til disse.

Tematisk oversikt

- Betingelser for organisatorisk effektivitet
- Ledelsesvirkemidler
- Politikk, konflikt og motstand
- Organisasjonskulturens rolle
- Betingelser for endring
- Ledelse av endringsprosesser
- Organisasjons- og ledelseslæring
- Lederskap i praksis

Pensum

Carnall, Colin A.: *Managing change in organizations*. Prentice Hall. London, 1990

Utvalgte artikler

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, casedrøftelser, gruppearbeid, feltundersøkelser, deltagerpresentasjoner og rollespill. Kursets mål og det praksisnære ledelsesperspektiv fordrer stor grad av egeninnsats og deltakerinvolvering.

Arbeidet med kurset vil blant annet innebære et antall (en sides) vurderinger av fagartikler, 1 til 2 (tre sider) case besvarelser og et skriftlig gruppeinnlegg (tre sider) over oppgitt tema. Disse oppgavene er en integrert del av kursets læringsprosess og regnes som en (bestått/ikke bestått) del av fagoppgaven.

Arbeidet med fagoppgaven vil fokusere på praktiske problemstillinger og også bli integrert i kursgjennomføringen. Nødvendige opplysninger om fagoppgavene og de obligatoriske innleveringer vil bli gitt på kursets første møte.

Eksamen

Fagoppgave, samt beståtte obligatoriske innleveringer.

(se gjennomføring)

Eksamenskode: GRA 2102.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Bjørn W. Hennestad.

GRA 2103

Personalledelse og personalstrategi

Human Resource Strategies

Mål med kurset

Å gjøre studentene kjent med de idémessige og praktiske sider ved personalledelses-funksjonen i moderne serviceindustri, kunnskaps-industri og tjenesteytende næringer. Kurset tar sikte på å stimulere studentenes interesser for og innsikt i det mellommenneskelige grunnlag for produktivitet og konkurransevne i moderne organisasjoner, på tvers av bransjer, offentlig og privat virksomhet.

De strategiske sider ved moderne personalfunksjoner vil bli belyst i teori og praksis.

Tematisk oversikt

- Personalledelse i historisk perspektiv og i nye organisasjoner
- Samfunnsmessige, industrielle og vitenskapelige drivkrefter og ledelse
- Sammenheng mellom personalpolitikk, personalstrategi og ledelse
- Oversikt over det personalstrategiske arbeidsfelt
- Utvikling av tjenesteytende virksomhet og ledermessige konsekvenser
- Om styringsformer i organisasjoner og bakgrunnsfaktorer for mellommenneskelig samhandling
- Menneskesyn og ledelse i idéhistorisk perspektiv

Pensum

Milkovich, G. T. og Boudreau, J. W.: *Human Resource Management*. 7th ed. Homewood, Ill.: Irwin 1994.

Fløistad, G.: *Kunsten å omgås hverandre, en bok om ledelse, bedriftskultur og etikk*. Gyldendal, 1991.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring

30 timer forelesninger, feltundersøkelser, analyse i grupper og studentpresentasjoner.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen

Eksamenskode: GRA 2103.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Geir Kaufmann.

GRA 2132

Beslutningsatferd

Decision Behaviour

TILBYS VÅREN 1996

Mål med kurset

Gjøre studentene bedre i stand til å delta i, forbedre og påvirke beslutningstaking i organisasjoner ved å få økt innsikt i atferdsmessige og psykologiske aspekter ved problemløsnings- og beslutningsprosesser.

Tematisk oversikt

- Normative og deskriptive modeller av beslutningstaking
- Beslutninger på individnivå og organisasjonsnivå
- Rasjonalitet
- Feilkilder og begrensninger i menneskelig vurdering
- Persepsjon og fortolkning av omgivelser
- Gruppe- og kommunikasjonspsykologi
- Teknikker for forbedret beslutningstaking

Pensum

Plous, S.: *The psychology of judgment and decision making*. New York: McGraw-Hill 1993.

March, J. G.: *Decisions and Organizations*. Oxford: Basic Blackwell 1988.

Arikkelsamling

Anbefalt tilleggslitteratur

Leavitt, Harold J., Pondy, Louis R. og Boje, David M. (red): *Readings in Managerial Psychology*, 4th. ed. Chicago: The University of Chicago Press 1990.

Dataverktøy

Dataverktøy vil ikke benyttes i dette kurset..

Gjennomføring

30 timer forelesninger, diskusjoner, øvelser og deltakerpresentasjoner. Kurset fordrer stor grad av egeninnsats og deltakerinvolvering.

Eksamen

Fagoppgave som utarbeides av inntil to studenter.

Eksamenskode: GRA 2132.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Linda Lai.

GRA 2133

Offentlig og privat sektor: Et historisk perspektiv på organi- seringen av samfunnsoppgavene

The Public and Private Sectors – Historical
Perspectives on the Provision of Public Goods
and Services

Mål med kurset

Kurset skal vise hovedtrekkene i utviklingen av forholdet mellom offentlig og privat sektor de siste 200 år og hvordan ulike ideologier har forholdt seg til denne utviklingen. Historisk materiale vil bli brukt som inntak til å forstå samspill og konflikt mellom aktører innen offentlig og privat sektor. Offentlige ordninger blir drøftet dels som omgivelser og dels som strategielementer for aktørene i privat sektor. Kurset skal også stimulere til refleksjon om hvordan offentlige og private organisasjonsformer kan bidra til løsning av sentrale samfunnsoppgaver.

Tematisk oversikt

- Den merkantilistiske modellen
- Infrastruktur og offentlig tilrettelegging
- Fra rettsstat til intervensjonsstat
- Økonomiske kriser og offentlig krisepolitikk
- Blandingsøkonomiens fremvekst
- Økonomisk styring og planlegging
- Fra stat til marked?

Pensum

Galambos, L. og Pratt, J.: *The Rise of the Corporate Commonwealth*. New York. Basic Books, 1988.

Hernes, G (red.): *Forhandlingsøkonomi og blandingsadministrasjon*. Bergen. Universitetsforlaget, 1978.

Seip, J. A.: *Det norske system i den økonomiske liberalismens klassiske tid (1850-1870), i Tanke og handling i norsk historie*. Oslo, Gyldendal, 1968

Sejersted, F.: *Demokrati og rettsstat*. Oslo, Universitetsforlaget, 1984.

Østerud, Ø.: *Det planlagte samfunn*. Oslo, Universitetsforlaget, 1984.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesning

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen

Eksamenskode: GRA 2133.01

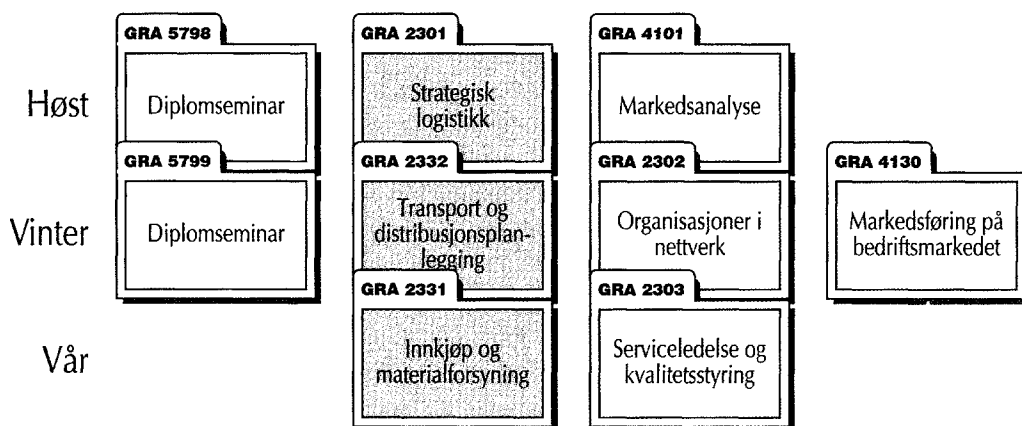
Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlige

Even Lange

Lars Thue

RETNINGSBESKRIVELSE

Den viktigste begrunnelse for å kunne tilby en spesialiseringsretning i logistikk, er økningen i behovet for ledelsesorientert logistikk-kunnskap. Dette gjelder innen varehandel, industri, i servicesektoren og i store deler av den offentlige virksomhet. Behovet øker fordi vi er i en tidsperiode der logistikkostnadenes andel av verdiskapningen vokser, samtidig som sterkere konkurranse og rask internasjonalisering fører til hardere presentasjonskrav for logistikken og logistikksystemene.

Målsettingen er å dekke kunnskapsbehovet innen ledelsesorientert logistikk i næringslivet og den offentlige virksomhet på en måte som sikrer Handelshøyskolen BI et konkurransemessig fortrinn fremfor alle andre høyskole- og universitetsmiljøer i Norge.

Spesialiseringsretningen vil bygge på grunnleggende kunnskaper fra en rekke fagområder. Blant disse er ledelse, strategi, organisasjonsteori, markedsføring og kommunikasjon/informasjontechnologi spesielt viktige. For studenter på andre spesialiseringsretninger er flere av kursene i logistikk aktuelle valgkurs.

Det tilbys tre obligatoriske fag som alle er kjernefag for å få innsikt i logistikk. Disse er: Strategisk logistikk, transport- og distribusjonsplanlegging og innkjøp og materialforsyning. I tillegg tilbys fire valgfag – to innenfor organisasjonsteori og to innenfor markedsføring. Det er mulig å velge andre valgfag. Alternative valgfag må avklares med retningsansvarlig.

Obligatoriske kurs for retningen:

GRA 2301 Strategisk Logistikk

GRA 2332 Transport og distribusjonsplanlegging

GRA 2331 Innkjøp og materialforsyning

Retningsansvarlig:

Helge Virum

Institutt for markedsføring og logistikk

Antall plasser i retningen:

60

Diplomseminar i Logistikk

Fagansvarlig: Göran Persson.

Diplomseminaret skal hjelpe studentene å komme i gang med å gjennomføre diplomarbeidet på en målrettet måte. Seminaret er bygd opp av:

1. Obligatoriske innleveringer
2. Forelesninger knyttet til utvalgte emner
3. Gruppepresentasjoner

Seminaret omfatter i alt fire obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for diplomarbeidets problemstilling og metodisk tilnærming, samt fremdriftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlaget for tilpassning av forelesningene, gruppepresentasjoner og for tilbakemelding til studentene. Alle innleveringer utarbeides i tre eksemplarer til Persson, Virum og Jahre, og bør også diskuteres med hovedveileder for diplomarbeidet.

Fellesseminarene tar opp emner som har særlig relevans for gjennomføring av diplomarbeidet, derunder teknikker for utarbeidelse av problemstilling, valg av metodisk tilnærming, samt råd i forbindelse med selve skriveprosessen.

Under gruppepresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tidspunkter for de enkelte gruppepresentasjonene fastsettes i samråd med seminarlederne før seminarets start.

Diplomseminaret er i prinsippet obligatorisk, og frafall må avklares med seminaransvarlig.

Første seminar i terminen kunngjøres ved oppslag.

Anbefalt litteratur

Easterby-Smith, M. et al.: *Management Research – An Introduction*. London: Sage Publishers 1991.

GRA 2301

Strategisk logistikk

Strategic Logistics

Mål med kurset

Å gi studentene grundig innsikt i hvordan logistikk-kunnskaper kan forbedre virksomhetens totale ressursutnyttelse og øke virksomhetens konkurransekraft og kostnadseffektivitet.

Forkunnskaper

Deltakerne må ha gjennomført obligatoriske kurs til og med 3. år eller tilsvarende.

Tematisk oversikt

- Innledning
- Ledende logistikkbedrifter
- Kundeservice og logistikkstrategi
- Tidskonkurranse
- Partnerskap i distribusjonsleddet
- Leverandørsamarbeide
- Tilvirkning og logistikk
- Organisering av logistikkaktiviteter
- Logistikk i servicebedrifter
- Oppsummering/avslutning

Pensum

Christopher, M.: *Logistics and Supply Chain Management. Strategies for Reducing Costs and Improving Services*. London: Pitman Publishing 1992.

Artikler.

Dataverktøy

Brukes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger, gruppearbeider og presentasjon av oppgaver.

Evaluering

Innlederoppgave, fagoppgave og kontrollaksamen. Vektlegging:

- Fagoppgave:	30 %
- Innlederoppgave (presentasjon og oppgaveinnlevering):	20 %
- Eksamen: Tre timer	50 %

Ingen hjelpemidler til skriftlig eksamen.

Eksamenskoder: GRA 2301.01 Fagoppgave og innlederoppgave med presentasjon
GRA 2301.02 Skriftlig eksamen

Kontinuasjon

Neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Göran Persson.

GRA 2332

Transport og distribusjonsplanlegging

Transport and Physical Distribution

Mål med kurset

Å gi studentene en grunnleggende innføring i godstransport og fysisk distribusjon.

Tematisk oversikt

- Godstransport og samferdselspolitikk, regulering og deregulering
- Transportformene
 - markedsandeler, markedsutvikling og konkurranseflater
 - økonomiske forhold, tekniske egenskaper
 - tariffier og regulativer
 - miljøproblemer
- Distribusjonssystemer
 - IT-anvendelser og muligheter
 - lagersystemer
 - lagringsformer
 - distribusjonskanaler
- Strategiske distribusjonsallianser
 - tredjepartlogistikk
 - andre samarbeidsformer i distribusjonskanalen
- Internasjonal distribusjon

Pensum

Lambert, D. M. og Stock, J. R.: *Strategic Logistics Management*. 3rd ed. Homewood, Ill.: Irwin 1993.

Artikler

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, diskusjoner og øvelser.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen

Eksamenskode: GRA 2332.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinær eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Helge Virum

GRA 2331

Innkjøp og materialforsyning

Purchasing Management

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene en grundig forståelse av innkjøpsaktivitetene og de sentrale forutsetninger som gjelder for disse i offentlig og privat virksomhet. Studentene skal få kunnskaper i å utvikle og lede innkjøpsfunksjonen sett i sammenheng med en virksomhets totale vareflyt.

Tematisk oversikt

- Innkjøpsfunksjonen
- Innkjøpets mål og strategier
- Sourcing
- Leverandørsamarbeide
- Forhandlinger
- Kontraktstrategier

Pensum

Nan Wee, A. J.: *Purchasing Management*. London: Chapman & Hall 1994.
Håkansson, H., Gadde, L. E.: *Professionelt innkøp*. Lund: Studentlitteratur 1993.
Artikler.

Dataverktøy

Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 30 timer med forelesninger, casedrøftinger og gruppearbeider.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.
Hjelpemidler: Kalkulator.

Eksamenskode: GRA 2331.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

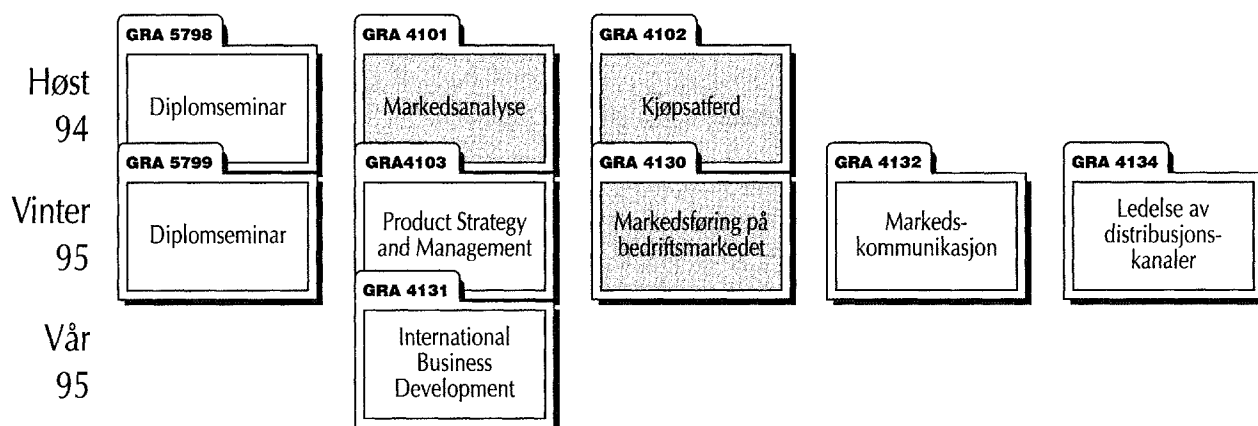
Kursansvarlig

Göran Persson.

Markedsføring

Marketing Management

Samlet oversikt

RETNINGSBESKRIVELSE

Markedsføring dreier seg om hvordan bytteforhold utvikles og vedlikeholdes. I faget legges det et ledelsesperspektiv til grunn, dvs. at man konsentrerer seg om den kunnskap som markedsføringsledere bør ha om relevante metoder og atferd for å kunne fylle sin rolle i en moderne bedrift eller organisasjon. Markedsføring er en funksjon som tillegges økende betydning i næringslivet; en betydning som øker med sterkere konkurranse nasjonalt og internasjonalt. I spesialiseringen tar en sikte på å gi studentene både et teoretisk grunnlag og en praktisk innsikt i moderne markedsføring.

Obligatorisk kurs for retningen:

GRA 4101 Markedsanalyse

GRA 4102 Kjøpsadferd

GRA 4130 Markedsføring på bedriftsmarkedet.

Retningsansvarlig:

Hans Mathias Thjømøe

Institutt for markedsføring og logistikk

Antall plasser i retningen:

60

Diplomseminar i Markedsføring

Fagansvarlig: Erik Nes.

Diplomseminaret skal hjelpe studentene å komme i gang med å gjennomføre diplomarbeidet på en målrettet måte.

Seminaret er bygd opp av:

- Obligatoriske innleveringer
- Fellespresentasjoner knyttet til utvalgte emner
- Spesialiseringspresentasjoner knyttet til utvalgte emner
- Gruppepresentasjoner

Seminaret omfatter i alt fire obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for diplomarbeidets problemstilling og metodisk tilnærming, samt fremdriftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlaget for tilpassning av fellesseminarene og for tilbakemelding til studentene. Alle innleveringer utarbeides i tre eksemplarer.

Fellesseminarene tar opp emner som har særlig relevans for gjennomføring av diplomarbeidet, herunder teknikker for utarbeidelse av problemstilling, valg av metodisk tilnærming, samt råd i forbindelse med selve skriveprosessen. Disse seminarer gjelder for alle studenter som har valgt spesialisering innenfor logistikk, markedsføring og internasjonal bedriftsledelse.

Under gruppepresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tidspunkt for de enkelte gruppepresentasjonene fastsettes i samråd med seminarlederne før seminarets start.

Diplomseminaret er obligatorisk, og forfall må avklares med seminaransvarlig.

GRA 4101

Markedsanalyse

Marketing Research

Mål med kurset

For å kunne treffe best mulige beslutninger når det gjelder markedsføring er man avhengig av informasjon om foretakets omgivelser, særlig om foretakets kunder og konkurrenter. Målet med dette kurset er å gi studentene innsikt i, og forståelse for, hvordan slik informasjon kan skaffes tilveie. Kurset er faglig forankret i generell vitenskapelig metode og i statistikk, men legger vekt på anvendelser i markedsføringsprosessen.

Tematisk oversikt

- Formuleringen av hensiktsmessige problemstillinger og undersøkelses-spørsmål,
- Bruk av sekundærdata og standardiserte markedsundersøkelser,
- Anvendelse av fokusgrupper og andre kvalitative metoder,
- Utvalgsmetoder og utvalgsstørrelser
- Holdnings- og profilundersøkelser,
- Datanalyse ved hjelp av bivariate og multivariate metoder

Pensum

Aaker, David A. og Day, George S.: *Marketing Research*. 4th ed. New York: John Wiley & Sons 1990.

Diverse artikler utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur

Selnes, F.: *Markedsundersøkelser*. 3. utg. Oslo: TANO 1993.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger. Det stilles krav til studentene om aktiv deltakelse.

Eksamen

Prosjektoppgave og kontrolleksamen.

Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset. Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.

Eksamenskoder: GRA 4101.01 (prosjektoppgave)
GRA 4101.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Hans Mathias Thjømøe.

GRA 4102

Kjøpsatferd

Consumer and Organizational Buying Behavior

Mål med kurset

Kunnskaper om kjøpernes motiver og beslutningsprosesser er en forutsetning for systematisk markedsføring. Kurset tar sikte på å gi kunnskaper om de viktigste trekk ved kjøpernes atferd på ulike markeder og om de faktorer som påvirker denne atferden. Individuelle faktorer omfatter motivasjon, persepsjon og læring. Sentrale gruppeforhold er referansegrupper, samfunnsklasser og kultur. Kurset skal også gi innsikt og øvelse i bruk av atferdsteori samt i kognitiv og økonomisk psykologi.

Tematisk oversikt

- Forbrukeratferd – grunnleggende begreper
 - Historisk utvikling
 - Teoretisk forankring
- Individuelle faktorer i forbrukeratferden
 - Motiver og behov
 - Livsstil, persepsjon, læring
 - Holdninger og holdningsdannelser
- Gruppeinnflytelse på forbrukeratferden
 - Referansegrupper
 - Familiens påvirkning
 - Kulturell påvirkning
- Beslutningsatferd i organisasjoner
- Spredning av innovasjoner

Pensum

Schiffman, G. og Kanuk, L.: *Consumer Behavior*. 5th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall 1994.

Anbefalt tilleggslitteratur:

Thjømøe, H. M.: *Forbrukeratferd*. 3. utg. Borgen: Singularis 1994.

Dataverktøy

Blir ikke benyttet.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer undervisning i form av forelesninger med diskusjoner rundt spesielle emner. Det vil bli lagt vekt på forståelse ved å benytte teori på praktiske problemstillinger. Studentene må være forberedt på å arbeide med små cases til hver forelesning.

Eksamen

Prosjektoppgave og kontrollaksamen. Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrollaksamen evalueres med Bestått/Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset. Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.

Eksamenskode: GRA 4102.01 (prosjektoppgave)
GRA 4102.02 (kontroll eksamen)

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Hans Mathias Thjømøe.

GRA 4103

Product Management and Strategy

Objective

This course is designed to provide students with an understanding of the often conflicting demands placed on a marketing manager. This course is designed to integrate and apply knowledge from consumer and organizational behavior, marketing research, strategy and other management disciplines. Weekly assignments will be required as part of the Markstrat simulation which is incorporated in this course.

Contents

- New product development
 - dynamics of organizational orientation
 - dynamics of cross-functional teams
- Existing product management
 - brand building
 - dynamics of product portfolios
 - dynamics of the PLC
 - industry dematurity and marketing myopia
 - harvesting and nostalgia
 - international aspects to product management
- Getting things done
 - marketing plans
 - internal marketing

Literature

Urban, G. L. and Steven H. Star: *Advanced Marketing Strategy*. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice Hall International 1991.

Articles and cases.

Recommended: Gatignon, Hubert and Jean-Claude Larreche: *Markstrat 2*. Redwood City, Calif.: Scientific Press 1990.

Teaching

30 hours of lectures, taught in English.

Exam

1. Markstrat performance and paper (100%)
2. Group project: Analysis of a case – pass/fail

Both items must be completed to obtain a grade in this course.

The term paper and the written exam must be in English.

Permitted aids in exam: English translation dictionary.

Exam Code: **GRA 4103.01 (100%)**
 GRA 4103.02 (pass/fail)

Retake

Both assignments can be retaken separately next regular exam.

Course Responsible

Erik Olson.

GRA 4130

Markedsføring på bedriftsmarkedet

Business to Business Marketing

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene innsikt i hvilke utfordringer og problemer bedriften står overfor når de skal markedsføre sine produkter og tjenester til andre bedrifter og organisasjoner. Markedsføring til bedrifter er som regel betydelig mer komplisert enn til forbrukere og stiller svært spesielle krav til markedsstrategi og den mer utøvende markedsføringen. Kurset gir deltakerne en oversikt over de teorier og metoder som for tiden er mest anerkjente både blant praktikere og teoretikere. Gjennom mange eksempler fra Norge og utlandet vil vi gi en praktisk forståelse av fagområdet.

Tematisk oversikt

- Markedsføring på bedriftsmarkedet i perspektiv
- Modeller for kunderelasjoner på bedriftsmarkedet
- Markedsanalyser og prognoser på bedriftsmarkedet
- Oppbygging av overordnet markedsstrategi
- Oppbygging av markedsføringsprogrammer
- Ledelsesutfordringer ved markedsføring på bedriftsmarkedet

Pensum

Webster, F. E.: *Industrial Marketing Strategy*. 3rd. ed. N.Y.: John Wiley & Sons 1991.

Diverse artikler utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litt.

Selnes, F.: *Relasjonsmarkedsføring*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1993.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger og case-diskusjoner. Det stilles krav til studentene om aktiv deltagelse i faget.

Eksamen

Prosjektoppgave og en kontroll-eksamen.

Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100% Kontrolleksamen evalueres med Bestått/ Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset.

Eksamenskode: GRA 4130.01 (prosjektoppgave)
GRA 4130.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon

Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Harald Biong.

GRA 4132

Markedskommunikasjon

Marketing Communications

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene grunnleggende kjennskap til kommunikasjonsteorier og kommunikasjonsteknikker satt inn i en markedsførings-sammenheng. Det legges stor vekt på analyse av kommunikasjonsbeslutningen og på utviklingen i medie- og reklamemarkedet i Norge og internasjonalt.

Tematisk oversikt

- Markedskommunikasjon som fagområde
- Kommunikasjon i et markedsføringsperspektiv
- Markedskommunikasjon i praksis
- Kommunikasjonsteorier
- Kommunikasjonsbudsjettering
- Kommunikasjonsplanlegging
- Idégrunnlag og utforming
- Måling av kommunikasjonseffekter
- Kommunikasjon på bedriftsmarkedet
- Medievalg og mediebruk
- Samfunnsinformasjon og politisk reklame
- Reklamen og samfunnet

Pensum

Helgesen, Th.: *Markedskommunikasjon – prinsipper for effektiv informasjon og påvirkning*. 3. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1996.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger.

Eksamen

Prosjektoppgave og en kontroll-eksamen.

Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%.

Kontrolleksamen evalueres med Bestått/Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset.

Eksamenskoder: GRA 4132.01 (prosjektoppgave)
GRA 4132.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.

Kursansvarlig

Thorolf Helgesen.

GRA 4134**Ledelse av distribusjonskanaler****Management in Marketing Channels****Mål med kurset**

Dette kurset fokuserer på ledelse av distribusjonssystemer. Et distribusjonssystem behandles som et interorganisatorisk system involvert i å gjøre varer, service og konsepter tilgjengelige for konsumentene. Vi vil analysere hvordan bedrifter på en best mulig måte kan bringe produkter fra produksjonssted ut til forbruker.

Tematisk oversikt

- Detaljistledet, grossistledet, logistikkfunksjonen, – struktur og utvikling
- Vertikal integrasjon, kontrakter, franchisingssystemer, administrere samarbeidsformer og konvensjonelle distribusjonssystemer.
- Styring og kontroll i distribusjonssystemer, bruk av makt, forholdet mellom makt og konflikt.
- Evaluering av effektivitet i distribusjonen.

Pensum

Stern, L. and A. I. El-Ansary: *Marketing Channels*. 4th ed. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall 1992.

Ny bok som erstatter den engelske ventes å foreligge før undervisningen starter: Gripsrud, G. og Nygaard, A.: *Markedsføringskanaler*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1995.

Begge ovennevnte bøker dekker pensum og kan brukes uavhengig av hverandre. Artikler:

Bergen, Dutta and Walker jr.: *Agency Relationships in Marketing: A Review of the Implications and Applications of Agency and Related Theories*. Journal of Marketing, 1992. Vol. 56, 1992, pp. 1–24.

Eisenhardt: *Agency Theory: An Assessment and Review*. Academy of Management Review, Vol. 14, 1989 (1), pp. 57–74.

Bradach, J. L. and Eccles, R. G.: *Price, Authority and Trust: From Ideal Types to Plural Forms*. Annual Review of Sociology, Vol. 97: pp. 97–118, 1989.

Morgan, R. M. and Hunt, S.: *The Commitment-Trust Theory of Relationships Marketing*. Journal of Marketing, Vol. 58 (3), pp. 20–38, 1994.

Dataverktøy

Det vil ikke bli brukt dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger. Det vil bli arbeidet med små cases knyttet til de emnene vi tar opp.

Eksamen

Tre timer skriftlig eksamen.

Ingen hjelpemidler tillatt.

Eksamenskode: GRA 4134.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinær eksamen.

Kursansvarlig

Arne Nygaard.

GRA 4131

International Business Development

Course objective

The course aims at giving the students a decision oriented perspective of international marketing and business issues through active application of relevant theories and models.

Course subjects

Internationalisation of firms
Globalisation
International entry modes
Organisation of international business

Literature

Buckley, P. & Ghauri, P.: *The Internationalization of the Firm*. A Reader. 2nd ed. London: Academic Press 1996.

A selection of articles.

Case texts.

Implementation

The course is based on term paper and case presentation discussions by the students. Active participation is not only required, it is an important part of the program. The entire course will be conducted in English. Part of the program will be carried out off-campus, entailing costs in the order of 1.000–1.200 NOK. Partial refunding of the costs is customary.

Evaluation

Case presentations and discussions (oral) and term paper presentations (oral and written). The students have to pass all evaluations to obtain a grade. Individual retakes of the term paper are possible; retakes of the case presentation/discussions can only be done by taking the whole course over again.

Exam Code: GRA 4131.01 (Term paper) – including presentations

Retake

Next regular exam.

Responsible for the course

Lawrence S. Welch.

Organisasjonspsykologi

Organizational Psychology

Samlet oversikt

Høst	GRA 5798 Diplomseminar	GRA 2201 Samspill & ledelse I	GRA 2202 Samspill & ledelse II	GRA 2203 Psykol. målinger i individ gruppe og organisasjon
Vinter	GRA 5799 Diplomseminar	GRA 2230 Markedspsykologi		
Vår		GRA 2231 Stress, helse og ledelse	GRA 2232 Styring og påvirk. gjennom språk og kommunikasjon	GRA 2132 Beslutningsadferd

RETNINGSBESKRIVELSE

Psykologien virker bestemmende inn på effektivitet, trivsel og helse i organisasjonen. Dette vil bli vist gjennom praktisk anskuelserundervisning knyttet opp mot psykologisk teori og forskning.

Målet er å gi studentene innsikt i moderne psykologi anvendt på arbeidslivet. Retningen gir studentene muligheter for ledertrening og personlig utvikling.

Tre kurs er obligatoriske: GRA 2201 Samspill og ledelse I, GRA 2202 Samspill og ledelse II, samt GRA 2203 Psykologiske målinger i individ, gruppe og organisasjon.

Retningsansvarlig:

Steinar Bjartveit

Institutt for organisasjon og ledelse

Antall plasser i retningen:

60

Diplomseminar i Organisasjonspsykologi

Fagansvarlig: Trond Kjærstad.

Diplomseminaret skal hjelpe studentene å komme i gang med og gjennomføre diplomarbeidet på en målrettet måte. Seminaret er bygd opp av:

1. Obligatoriske innleveringer
2. Fellesseminar knyttet til utvalgte emner
3. Gruppepresentasjoner

Seminaret omfatter i alt tre obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for diplomarbeidets problemstilling og metodisk tilnærming, samt frem driftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlaget for tilpassning av fellesseminarene og for tilbakemelding til studentene. Alle innleveringer utarbeides i to eksemplarer og bør også leveres og drøftes med hovedveileder for dipomarbeidet.

Fellesseminarene tar opp emner av særlig relevans for gjennomføring av diplomarbeidet, derunder teknikker for utarbeidelse av problemstillinger, valg av metodisk tilnærming, samt råd i forbindelse med selve skriveprosessen.

Under gruppepresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene fram sitt arbeid i plenum og får tilbakemelding fra kursansvarlige såvel som fra de øvrige studentene. Tidspunkter for de enkelte gruppepresentasjonene fastsettes i samråd med kursansvarlige ved seminarets start.

Diplomseminaret har obligatorisk deltakelse, og frafall må avklares med kursansvarlig.

Første seminar i terminen kunngjøres ved oppslag.

GRA 2201**Samspill & ledelse I****Group Dynamics and Leadership I****Målet med kurset**

Dette er et obligatorisk kurs med hovedvekt på kvalitativ psykologisk metode. Det gir opplæring i anvendt psykologi på grunnområder innen gruppe- og organisasjonspsykologien.

Studentene vil få en innføring i psykologisk øvelsesmetodikk med stor grad av egeninnsats i smågrupper. Målet er å gi studentene erfaring med hva organisasjonspsykologisk arbeid i grupper innebærer, gi opplevelser som kaster lys over basale organisasjonspsykologiske begreper, gi en introduksjon til ledertrenings- og personalutviklingsteknikker, og formidle teorier og modeller knyttet til disse. Hovedmetoden på kurset er erfaringslæring gjennom strukturerte øvelser.

Tematisk oversikt

- Teamdannelse
- Kommunikasjon
- Konflikt
- Leder/medarbeider samspill
- Angst og trygghet
- Personlighet og rolle
- Personlig utvikling
- Ledertrening

Pensum

Robbins, S. P.: *Organizational behavior*. 6th edition. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall 1993. Utvalgte kapitler.

Moxnes, P.: *Hverdagens angst i individ, gruppe og organisasjon*. Oslo: Forlaget Paul Moxnes, 1989. Utvalgte kapitler.

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timers intensivt gruppearbeid og forelesninger over 4 dager.

Eksamen

Felles eksamen for «Samspill og ledelse I» og «Samspill og ledelse II». 72 timers hjemmeeksamen som kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Eksamenskode: GRA 2200.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Steinar Bjartveit.

GRA 2202**Samspill & ledelse II****Group Dynamics and Leadership II****Målet med kurset**

Dette er et obligatorisk kurs som gir et utvidet teoretisk og personlig perspektiv på erfaringene fra Samspill & ledelse I.

Gjennom forelesninger og øvelser vil studentene bearbeide sentrale individuelle og organisasjonspsykologiske tema og knytte dem opp mot teori og egen praksis. Arbeidsformen er deltakelse i smågrupper og interaksjon mellom grupper. Målet er å gi studentene psykologiske modeller og teorier som de kan nyttiggjøre seg i egen arbeidsrolle som medarbeider, leder eller konsulent. Deltakelse forutsetter bestått eksamen i Samspill & ledelse I.

Tematisk oversikt

- Personlighet
- Utviklingsprosesser
- Konflikthåndtering
- Forandringsprosesser
- Målstyring
- Overflateroller og dyroller
- Det ubevisste i organisasjonen
- Organisasjonskultur

Pensum

Robbins, S. P.: *Organizational behavior*. 6th edition. Englewood Cliffs, N. J. Prentice-Hall 1993. Utvalgte kapitler.

Moxnes, P.: *Hverdagens angst i individ, gruppe og organisasjon*. Oslo: Forlaget Paul Moxnes 1989. Utvalgte kapitler

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timers intensivt gruppearbeid og forelesninger over fire påfølgende dager.

Eksamen

Felles eksamen for «Samspill og ledelse I» og «Samspill og ledelse II». 72 timer hjemmeeksamen som kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Eksamenskode: GRA 2200.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Steinar Bjartveit.

GRA 2203**Psykologiske målinger i individ, gruppe og organisasjon****Psychological Assessments of Individuals, Groups and Organization****Målet med kurset**

Dette er et obligatorisk kurs med hovedvekt på kvantitativ psykologisk metode (diagnose, målinger, spørreskjema, organisasjonsanalyse).

Studentene vil lære hvilke krav som må settes til gode psykologiske målinger og hvordan data fra slike målinger kan brukes til nytte for organisasjonen. Kurset vil søke å kombinere teori, praksis og demonstrasjoner med vitenskaplige data.

Tematisk oversikt

- Psykologiske tester
- Teamanalyseverktøy
- Organisasjonsanalyser

Pensum

Sharp, D.: *Personlighetstyper. C. G. Jungs typologiske modell*. Oslo: Paul Moxnes 1992.

Kurskompendium med utvalgte artikler.

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timers gruppearbeid, demonstrasjoner og forelesninger.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Eksamenskode: GRA 2203.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Trond Kjærstad.

GRA 2230

Markedspsykologi

Marketing Psychology

Mål med kurset

Kurset tar for seg teorier om mennesket som konsument og selger av arbeidskraft. Det vil gi en utvidet forståelse av rasjonalitet og påpeke rasjonaliteten begrensing. Penger har bytteverdi, men også symbolverdi. Markedet har en viktig, men begrenset funksjon. De viktigste kreftene ligger utenfor markedet. Målet er at studentene skal skjønne mer av «mennesket i markedet» enn hva de fleste økonomiske modeller avstedkommer.

Tematisk oversikt

- Tenkning og emosjon
- Læring i arbeid
- Lykke og nytte
- Selvaktelse
- Indre tilfredshet
- Kognitiv kompleksitet

Pensum

Lane, R.: The market experience. Cambridge: Cambridge University Press 1991.

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timers forelesninger og diskusjon.

Eksamen

48 timers hjemmeeksamen som kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Eksamenskode: GRA 2230.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Trond Kjærstad.

GRA 2231

Stress, helse og ledelse

Stress, Health and Leadership

Mål med kurset

Kurset gir en medisinsk og psykologisk fordypning i lederens og medarbeideres reaksjoner på stressede arbeidsoppgaver. Det vil ta for seg miljøfaktorer og individuelle faktorer i utløsning av sykdom, men også i bevaring av helse. Studentene vil få en innføring i fakta og teorier om forebyggelse og behandling av psykosomatiske lidelser knyttet til arbeidsbelastninger.

Tematisk oversikt

- Personlighetstrekk
- Kroppslige reaksjonsmønstre
- Mekanismer for sykdom
- Atferdsmønstre og vaner
- Psykosomatiske lidelser

Pensum

Lundgren, N., Luthman, G. og Elgstrand, K. (red.): *Människan i arbete*. Stockholm: Almqvist & Wiksell 1987. Utvalgte kapitler.
Kurskompendium med utvalgte artikler.

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timers gruppearbeid, demonstrasjoner og forelesninger.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.
Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Eksamenskode: GRA 2231.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Stein Knardahl.

GRA 2232

Styring og påvirkning gjennom språk og kommunikasjon

Management and Leadership through Language and Communication

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å gi en kommunikasjonsteoretisk forståelse av mellom-menneskelig samhandling under ulike betingelser. Det vil gi en analyse av hvordan språk brukes til å få frem budskapet i språklige media f. eks. reklame. Det vil ta opp ulike forutsetninger for kommunikasjon, også personvariabler som kjønn og alder. Kurset vil formidle modeller for å forstå kommunikasjon på arbeidsplassen.

Tematisk oversikt

- Makt-avmakt
- Språkprosesser
- Konflikt
- Ledelse
- Samhandling

Pensum

Utvalgte artikler.

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesning og demonstrasjon.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Eksamenskode: GRA 2232.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Steinar Bjartveit.

Regnskap, skatteplanlegging og økonomistyring

Accounting, Tax Planning and Control

Samlet oversikt

Høst	GRA 5798 Diplomseminar	GRA 1301 Informasjons- økonomi	GRA 1501 Selskaps- planlegging og selskapsbeskatning	GRA 1502 Accounting Theory	GRA 1538 Principles of Auditing
		GRA 1543 Special Topics in Accounting: Con- temporary Issues	GRA 1131 Financial State- ment Analysis (fra finans)		
Vinter	GRA 5799 Diplomseminar	GRA 1530 Avgiftsrett og eiendomsskatt	GRA 1531 Videregående næringsbeskatning, omorganisering og generasjonsskifte	GRA 1534 Konsernregnskap og foretaks- integrasjon	GRA 1536 Interne styringsdata
		GRA 1540 Accounting Information Systems			
Vår	GRA 5799 Diplomseminar	GRA 1532 Internasjonal skatteplanlegging	GRA 1541 International Accounting	GRA 1542 Videregående norske regnskaps- prinsipper	

RETNINGSBESKRIVELSE

I denne spesialiseringretningen gis studentene anledning til å fordype seg i enkelte av de fagemner som det er særlig viktig at en siviløkonom behersker godt når man skal ha ansvar for regnskaps- og økonomifunksjonen i en bedrift. Spesielt viktig blir det da å forstå regnskapets styrke og svakheter som informasjonsgiver for bedriftsledelsen, investorer, långivere og skatte-myndighetene. Spesialiseringretningens kursportefølje kan også gi studenter som ønsker å ta høyere revisorstudium en solid plattform.

Lovgivningen og regnskapsstandardene regulerer mer inngående det finansregnskap bedriftene presenterer eks-ternt. Siviløkonomer forventes å kunne «lese» et regnskap og forstå de avveininger som ligger bak. Bedriftsledere med internasjonale ambisjoner må også ha en grunnleggende forståelse for regnskapsregler og – prinsipper i andre land, spesielt EU-området.

For å vurdere hvilke produkter og aktiviteter som lønner seg, innhenter stadig flere bedrifter tilleggsopplysninger til regnskapet. Egne økonomistyrings-systemer bygges ut for å sikre relevant informasjon og foreta evalueringer av økono-mistyringstiltak.

For bedriften kan skatt være en betydelig kostnad. Innsikt i regelverket og planlegging av bedriftens disposisjoner kan påvirke skattens størrelse og tidsprofil. I hverdagen er det ikke primært jurister, men økonomer som gjennomfører den nødvendige tilpasning til skattereglene. Nettopp kombinasjonen av innsikt i finansregnskap og skatteregler, er det

beste utgangspunkt for å beherske de mange økonomisk-juridiske spørsmål som preger skatteplanleggingen. Med en stadig mer detaljert skattelovgivning preget av økonomiske forhold, vil økonomene i fremtiden kunne spille en enda mer sentral rolle på dette området.

Spesialiseringsretningen består av obligatoriske kurs og valgfrie kurs, tilsammen 14 kurs. Nye kurs kan komme til. Orientering om dette blir gitt senere. Studenten må velge to av de tre obligatoriske kursene GRA 1502 Accounting Theory, GRA 1301 Informasjonsøkonomi eller GRA 1501 Selskapsplanlegging og selskapsbeskatning. De valgfrie kurs er delt inn i tre delemner: Finansregnskap, Skatteplanlegging, og Økonomistyring. Det obligatoriske kurset GRA 1301 Informasjonsøkonomi, bør tas av dem som vil ta spesialisering innen Økonomistyring. De som vil ta valgfrie kurs innen skatt (bortsett fra Internasjonal skatteplanlegging), anbefales å ha fulgt det obligatoriske kurset Selskapsplanlegging og selskapsbeskatning. For øvrig kan studenten fritt sette sammen sin kursportefølje med tilsammen fem kurs fra spesialiseringsretningen (hvorav to obligatoriske), eller seks kurs dersom suppleringskurset velges innen retningen. Enkelte kurs vil bli forelest på engelsk. På eksamen kan studentene velge mellom å besvare på engelsk eller norsk

Retningsansvarlige:

Ole Gjems-Onstad og Flemming Ruud

Institutt for økonomi

Antall plasser i retningen:

75

Diplomseminar i Regnskap, skatteplanlegging og økonomistyring

Fagansvarlige: John Christian Langli
Anne Bøhmer Gravdahl

Diplomseminaret skal i hovedsak være et forum for diskusjon av studentenes dipomarbeider. Dessuten skal det gjennom forelesninger gis innføringer i metodemessige og andre emner som er sentrale for spesialiseringsretningen.

Som nevnt ovenfor vil studentpresentasjoner av diplomarbeidene være en hovedsak i seminaret. I den forbindelse forutsettes den aktuelle veileder å være tilstede for å gjøre seg kjent med presentasjonen samt å gi sine kommentarer. Det forventes også at de øvrige seminardeltakere aktivt bidrar med faglig kritikk i tilknytning til presentasjonen. Denne delen av seminaret kan derfor delvis betraktes som en form for fellesveiledning.

En del av seminaret vil være reservert for forelesninger i sentrale emner som antas å være av interesse for samtlige deltakere. Eksempler på slike emner er: Forskningsmetode, fremstillingsteknikk, litteratur-/tidsskriftsøk, oppdaterte faglige oversikter m.v.

Frist for valg av tema: 23. august 1995. Det vil bli anledning til å diskutere valg av tema i fellesseminarer 1. august 1995 og 22. august 1995. Tildeling av veileder vil skje i løpet av september.

Vi anbefaler sterkt at studentene på frivillig grunnlag utarbeider en forprosjektoppgave 10–20 sider som leveres innen 15. september 1995. Forprosjektoppgaven bør presisere og redegjøre for valgt problemstilling, redegjøre for relevant litteratur, samt beskrive hvordan man har planlagt arbeidet med diplomoppgaven. Studentene vil få tilbakemelding på forprosjektoppgaven, men det vil ikke bli foretatt karaktersetting.

Første obligatoriske samling blir tidlig i høstterminen. For øvrig vil seminaret gå over 25 timer i høst-, vinter- og vårterminen. Obligatorisk fremmøte.

I praksis vil det bli egne seminarer for regnskap, skatt og økonomistyring med enkelte fellessamlinger.

GRA 1501

Selskapsplanlegging og selskapsbeskatning

Corporate Taxation and Tax Planning

Mål med kurset

Kurset omhandler selskapsbeskatning og trekker inn selskapsrettslige spesial-emner. Det legges særlig vekt på de spesielle regler for skattlegging av selskaper og selskapsdeltagere. Den omfattende skatteplanlegging rundt de såkalte delingsreglene vies særlig oppmerksomhet. Målet er å gi studentene detaljerte kunnskaper om skattleggingen av aksjeselskaper og aksjonærer, ansvarlige selskaper, kommandittselskaper og skattespørsmål ved overdragelse av andeler. Ved samtidig å studere de selskapsrettslige rammebetingelser skal kurset gi viktige premisser for valg av selskapsform.

Tematisk oversikt

- Valg av selskapsform
- Delingsreglene
- Beskatning av aksjeselskap og aksjonær
- Konsernbeskatning
- Beskatning av ansvarlig selskap og kommandittselskap
- Omdannelse fra en selskapsform til en annen
- Sammenslåing av selskaper
- Likvidasjon av selskaper

Pensum

Gjems-Onstad, O.: *Delingsreglene*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1993.

Gjems-Onstad, O.: *RISK-reglene*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1994.

Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen 94/95*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995.

Gjems-Onstad, O. og Hoch-Nielsen, E.: *Skatteretten – spørsmål og svar*. 3. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995.

Ot.prop. nr. 36 1993-94 om ny lov om aksjeselskaper.

Knudsen, G.: *Selskapsloven*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1994.

eller

Woxholth, G.: *Selskapsloven*. 4. utg. Oslo: Juridisk Forlag 1994 eller senere utgaver.

Anbefalt tilleggslitteratur

Brudvik, A. J.: *Skatterett for næringsdrivende*. 18. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1995.

Lignings-ABC 1994. Skattedirektoratet 1995. Ot.prp. nr. 19 1994-95.

Det utarbeides endelige lister for pensum og anbefalt litteratur før kursstart.

Dataverktøy

Norsk Elektronisk Skattebibliotek brukes i undervisningen, men forutsettes ikke ervervet av studentene.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 30 timer og er basert på oppgavegjennomgang. Studentene må forberede seg ved å løse oppgaver til hver forelesning. Kursets temaer krever en betydelig arbeidsinnsats og kontinuerlig deltakelse i undervisningen.

Eksamen

Tre timer skriftlig eksamen. Eksamen bygger i stor utstrekning på stoffet slik det er presentert i undervisningen.

Hjelpemidler: *Norges Lover* eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.

Gjems-Onstad, O. (red.): *Skattelovsamlingen 93/94*. Oslo: Ad Notam Gyldendal Forlag 1993.

Norsk Lovtidend. (Lover og forskrifter).

Særtrykk av lover og lovforslag (bare selve lovteksten).

I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av forkortelser som jfr., se, sml., cfr., opph. e.l., etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i *Norges Lover*. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.

Eksamenskode: GRA 1501.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Ole Gjems-Onstad.

GRA 1502

Accounting Theory

Course objective

The objective of this course is to introduce different accounting theories, concepts, standards and different accounting methods. The discussion focuses upon the development of accounting, and how different ways to define and interpret concepts and principles have been addressed. Thorough understanding of different opinions on what is, or should be, the basis of accounting, will enable the students to prepare, analyze and interpret financial statements critically. This course highlights the menu of choices that contemporary accounting principles are chosen from, rather than the choices that have been made.

Course Content

- The history of accounting theory and practice
- Conceptual framework
- Traditional and alternative accounting models
- Qualitative characteristics of accounting information
- Concepts and measurement issues related to assets, liabilities, owners' equity, revenue and expenses.

Literature

Kam, V: *Accounting Theory*. 2nd ed. N.Y.: Wiley 1990.

Further literature to be announced first day of class

Computer use

No mandatory use of computer models

Period

Fall

Evaluation

Three hours written exam.

Exam code: GRA 1502.01

Permitted aids at the exam

None.

Makeup exam

The next ordinary exam for the course.

Responsible for the course

Paul R. Bahnson and Svein A. Løken.

GRA 1538

Principles of Auditing

Course objective

The objective of this course is to introduce students to the external audit function with an overview of audit theory and methodology to understand and plan the financial audit of business entities. The course starts with an introduction of the role of auditing and discusses the demand for auditing. The main body of the course covers methodological issues such as risk- and materiality judgments, testing and sampling, evidence and generally accepted audit standards. The auditor's reporting through management letters and audit reports is discussed. Other functions such as operational auditing and audit in the public sector are briefly covered.

Course Content:

- The role of auditing and auditors
- Risk and materiality judgments
- The study of internal control, fraud and irregularities
- Ethics and liability issues
- Audit objectives and audit cycles
- Audit evidence
- Audit planning and programs
- Audit sampling
- Audit reports

Prerequisites

None other than general business and accounting understanding

Literature

Arens, A. A. and Loebbecke, J. K.: Auditing: *An integrated approach*. 6th ed.
Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall International 1994.
Collected papers.

Evaluation

Team project and final exam (three hours).

Exam code:	GRA 1538.01	30% (project)
	GRA 1538.02	70% (final exam)

Permitted aids at the exam

None.

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the course

T. Flemming Ruud.

GRA 1543

Special Topics in Accounting: Contemporary Issues

Course objective

The development of business challenges accountants continuously as their task partly is to record, measure and disclose information about the consequences of the business methods employed by the firms. Some of the challenges that are currently discussed by accountants internationally are discussed in this course. Due to the significant influences that American accounting standards (promulgated by the Financial Accounting Standards Board) have on the development of accounting standards in other countries, the emphasis is placed on accounting controversies mainly discussed in the United States. The objective with this course is to equip students with up-dated knowledge of advanced accounting issues not covered in other accounting courses.

Course content:

The topics addressed in this course will depend on the issues currently debated in the literature and on the faculty's interests. The following list gives some examples of issues that might be addressed: the role of the Financial Accounting Standards Board as a standard setting body, cash-flow statements, mark-to-market accounting, accounting for pensions and other post-retirement benefits, environmental accounting, accounting for financial instruments.

Prerequisites

GRA 1502 Accounting Theory in parallel.

Conduct of class

30 hours in class. The lectures may consist of lectures, discussions, or assigned team work. The students are expected to participate in class.

Literature

Miller, P. B., Redding, R. J. and Bahnson, P. R.: *The FASB: The people, the Process and the Politics*. 3rd ed. Burr Ridge, Illinois: Irwin 1994.

The textbook gives detail information about FASB and how accounting issues are handled in the United States. The specific topics will be covered by articles. A list of articles will be provided first day of class.

Computer models

No computer models are used in this course.

Evaluation

The evaluation will be based on a three hour written exam.

Exam code: GRA 1543.01

Permitted aids at the exam

None.

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the course

John Christian Langli

GRA 1530

Avgiftsrett og eiendomsskatt

VAT and Excise Taxes

Mål med kurset

Kursets hovedfokus er merverdiavgift og investeringsavgift. I tillegg gjennomgås enkelte andre avgifter av praktisk interesse, samt eiendomsskatten.

Tematisk oversikt

- Merverdiavgift
- Investeringsavgift
- Arbeidsgiveravgift
- Dokumentavgift
- Omregistreringsavgift
- Eiendomsskatt

Pensum

Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen 94/95*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995 med ajourføringshefte.

Gjems-Onstad, O. og Kildal, T.: *Lærebok i merverdiavgift*. 2. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995.

Gjems-Onstad, O. og Kildal, T.: *Merverdiavgift – Spørsmål og svar*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1994.

Anbefalt tilleggslitteratur

Harboe, E.: *Eiendomsskatteloven: Med kommentarer*. Oslo: Universitetsforlaget 1984.

Dataverktøy

Norsk elektronisk skattebibliotek benyttes i undervisningen, men forutsettes ikke ervervet av studentene.

Gjennomføring

30 timer forelesning. Kurset er basert på oppgavegjennomgang. Studentene må forberede seg ved å løse oppgaver til hver undervisningsgang. Kursets temaer krever en betydelig arbeidsinnsats og kontinuerlig deltakelse i undervisningen.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: *Norges Lover* eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.

Gjems-Onstad, O. (red.): *Skattelovsamlingen 94/95*. Oslo: Ad Notam Gyldendal Forlag 1995.

Norsk Lovtidend. (Lover og forskrifter).

Særtrykk av lover og lovforslag (bare selve lovteksten).

I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av forkortelser som jfr., se, sml., cfr., opph. e.l., etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i *Norges Lover*. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.

Eksamenskode: GRA 1530.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset

Kursansvarlig

Ole Gjems-Onstad

GRA 1531

Videregående næringsbeskatning, omorganisering og generasjonsskifte

Advanced Corporate Taxation

Mål med kurset

Kurset viderefører det grunnleggende kurset i Selskapsbeskatning (GRA 1501) ved å ta opp særlige temaer innen næringsbeskatning. Næringslivet gjennomgår nærmest kontinuerlig omstillinger som har vidtrekkende juridiske implikasjoner, både nasjonalt og internasjonalt. Studentene skal få et grunnlag for å vurdere sentrale momenter ved lønnsomheten av alternativer for omorganisering, samt mulige rettslige komplikasjoner. EU-direktivet om omorganisering gjennomgås. Grensene for næringsbeskatning mot skattefrie institusjoner, ligningsloven og formuesskatt er del av kurset.

Tematisk oversikt

- Årsaker til omorganisering
- Avtalerettslige og avgiftsmessige spørsmål ved eierskifte
- Verdsettelse av virksomhet
- Fusjon og fisjon
- Salg og kjøp av virksomhet
- Generasjonsskifte – arveregler
- EUs fusjonsdirektiv
- Særagifter
- Skattefrie institusjoner
- Ligningsloven
- Formuesskatt

Pensum

Brudvik, A. J.: *Skatterett for næringsdrivende*. Siste utg. (1995-utgaven). Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag.

Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen 94/95*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995 med ajourføringshefte.

Gjems-Onstad, O. og Hoch-Nielsen, E.: *Skatteretten – Spørsmål og svar*. 3. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995.

Odelstingsproposisjon over fusjon og fisjon (høsten 1995).

Anbefalt tilleggslitteratur

Det utarbeides endelige lister for pensum og anbefalt litteratur før kursstart. En del av stoffet som gjennomgås på kurset er dekket i stensiler forfattet av forelesere som deles ut til deltagerne. Deltagerne bør ha tilgang på Lignings-ABC 1994. Nærmere opplysninger ved kursstart.

Dataverktøy

Norsk elektronisk skattebibliotek brukes i undervisningen, men forutsettes ikke ervervet av studentene.

Gjennomføring

30 timer forelesning. Kurset er basert på oppgavegjennomgang. Studentene må forberede seg ved å løse oppgaver til hver undervisningsgang. Kursets temaer krever en betydelig arbeidsinnsats og kontinuerlig deltakelse i undervisningen.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen. I stedet for en regulær eksamen kan studenter enkeltvis eller i grupper levere en oppgave etter nærmere avtale.

Hjelpemidler: Alle hjelpemidler er tillatt under eksamen.

Eksamenskode: GRA 1531.01 (skriftlig)

Eksamenskode: GRA 1599.01 (fagoppgave)

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset

Kursansvarlige

Ole Gjems-Onstad.

GRA 1534

Konsernregnskap og foretaksintegrasjon

Consolidated Financial Accounts and Accounting for Business Combinations

Mål med kurset

Foretaksintegrasjon er en fellesbetegnelse på konserndannelser og fusjoner. Kurset skal gi studentene grundig innsikt i regnskapsspørsmål i tilknytning til foretaksintegrasjoner og konserner. Studentene skal være i stand regnskapsmessig til å gjennomføre en foretaksintegrasjon og sette opp et konsernregnskap i henhold til gjeldende regnskapsstandard. Det vil bli lagt vekt på å belyse problemstillingene med eksempler fra børsnoterte selskaper.

Tematisk oversikt

- Almennelige konsernregnskapsprinsipper, norske og internasjonale regler og praksis
- Oppkjøpsmetoden, med og uten minoritetsinteresser
- Oppkjøp og skatt
- Interne elimineringer
- Salg av datterselskaper
- Begrenset konsolidering
- Trinnvise kjøp og salg av aksjer
- Fusjoner. Bruk av kontinuitetsmetoden i konsernforhold

Pensum

Bettmo H. et al: *Konsernregnskap*. 3. rev. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1994.
Bettmo H. et al: *Oppgavesamling*. Ad Notam Gyldendal 1995.

Gjennomføring

30 timer forelesning

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Eksamenskode: GRA 1534.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Hans Robert Schwencke

GRA 1536

Interne styringsdata

Advanced Managerial Accounting

Mål med kurset

Kurset tar for seg metoder for kostnadsestimering og resultatanalyse. Grunnlaget er gitt i 1. avdelingskurset Økonomistyring – internregnskap, hvor man benytter enkle metoder for å estimere kostnadsforløpet og foretar en mest mulig korrekt fordeling av kostnadene på kostnadssteder og kostnadsbærere.

I kurset forutsetter man å ha som grunnlag kostnadsdata for flere perioder, f.eks. kostnadsdata fra et månedlig driftsregnskap. Et slikt utgangspunkt leder naturlig til bruk av statistiske metoder i kostnadsestimeringen.

Formålet med kurset vil være å utvikle og benytte metoder med sikte på

1. å komme frem til et mest mulig korrekt estimat for kostnadsforløpet
2. å anvende opplysninger om kostnadsforløpet
 - i kalkyler som grunnlag for optimale beslutninger
 - ved kontroll av kostnadsforbruket i senere perioder

Tematisk oversikt

- Innledning – regnskapssystemets plass i beslutningsprosessen
- Estimering av kostnadsforløp
- Kostnadsdata i beslutningsmodeller
- Kostnadskontroll
- Spesielle emner

Pensum

- Hirsch, M. L.: *Advanced Management Accounting*. 2nd ed. Boston, Mass.: PWS – Kent Publishing 1994.
- Naug, T. og Sti, A. D.: *Økonomistyring – Internregnskap*. 2. utg. kap. 9, 10 og 11. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
- Naug, T. og Sti, A. D.: *Økonomistyring – Kostnads- og inntektsanalyse*. 2. utg. kap. 8 og 9. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
- Cooper, R. og Kaplan, R. S.: *The Design of Cost Management Systems*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1991
- Davidson, J. og Trueblood, R. M.: "Accounting for Decision-Making" i *The Accounting Review* 36 (4) 1961: 577-582.
- Benston, G. J.: "Multiple Regression Analysis of Cost Behavior" i *The Accounting Review* 41 (4) 1966: 657-672.
- Flakke, P. A. og Naug, T.: "Kostnadsbudsjettering – kostnadsestimering og kostnadsprediksjon basert på regresjonsanalyse". (BIs skriftserie. Nr. 2 1978/nr. 1 1979). Bærum: BI Forlag 1979.
- Jaedicke, R. K. og Robichek, A. A.: "Cost – Volume – Profit Analysis under Conditions of Uncertainty" i *The Accounting Review* 39 (4) 1964: 917-926.
- Johnson, G. L. og Simik II, S. S.: "Multiproduct C-V-P-Analysis under Uncertainty" i *Journal of Accounting Research* 9 (2) 1971: 278-286.
- Lerner, E. M. og Rappaport, A.: "Limit DCF in Capital Budgeting" i *Harvard Business Review* 46 (5) 1968: 133-139.
- Ferrara, W. L. og Hayya, J. C.: "Towards Probabilistic Profit Budgets" i *Management Accounting* 52 (4) 1970: 23-28.

Probst, F. R.: "Probabilistic Cost Controls: A Behavioral Dimension" i Accounting Review 46 (1) 1971:113-118.

Goetz, B. E.: "Transfer Prices: An Exercise in Relevancy and Goal Congruence" i The Accounting Review 42 (3) 1967: 435-440.

Jensen, R. E.: "A Multiple Regression Model for Cost Control – Assumptions and Limitations" i The Accounting Review 42 (2) 1967: 265-273.

Dataverktøy

I forbindelse med regresjonsanalyse benyttes MINITAB enten på BIs stormaskin eller på PC. PC-versjonen koster ca. kr. 400.-. Dataverktøy kan ikke benyttes til eksamen men det forutsettes at studentene kan lese resultatene på en datautskrift.

Gjennomføring

30 timer forelesning.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Alle skriftlige hjelpemidler og kalkulator er tillatt.

Eksamenskode: GRA 1536.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Trygve Naug

GRA 1540

Accounting Information Systems.

Course Objective

This course examines management's needs for accounting information in an organization, focusing on the systems that are developed to supply this information. After identifying the types of information systems being used by organizations, the course proceeds to a careful examination of the process involved in selecting, developing, implementing, and evaluating these systems. The course does not primarily focus on the technical aspects of data processing and computer operations, though these topics will be discussed largely in the context of case examples: thus, the emphasis is on the management of systems development rather than on specific tools and techniques.

Students are expected to gain an understanding of management's information needs and the ways these needs can be met by accounting systems. They should also gain enough understanding of the system development process to be able to participate intelligently in the selection, design, and implementation of accounting information systems.

Course Content

- Strategic Information Systems
- Office Automation and Word Processing
- Data Communications & Networks
- Data Base Systems
- A view at the Internet
- Accounting Systems Development: CASE Methodology
- Marketing Information Systems
- Expert Systems in Accounting and Auditing
- Technology & Financial Systems Architectures
- Accounting Software, Features & Comparisons
- Control and Auditing in a Computer Environment
- Computing Security, Viruses & Computer Fraud
- Accounting Information systems for Production Management.

Prerequisites

A basic understanding of Information Technology and Business Systems as acquired in a one semester course at the undergraduate level.

Literature

Cushing, B. E. & Romney, M.B.: *Accounting Information Systems and Business Organizations*. 6th ed. Reading, Mass.: Addison Wesley 1994.

Parts of the material draws on:

Vasarhelyi, M.A. (Ed.): *Artificial Intelligence in Accounting and Auditing. The Use of Expert Systems*. N.Y.: Markus Wiener Publishing, 1989.

Williams, Bernard C. and Spoul, B. J.: (eds.): *I.T. and Accounting*. London: Chapman & Hall 1991.

Some material will be distributed in class.

Computer models.

Internet access to American Accounting Association's data bases will be given to the students in the students PC-lab.

GRA 1532

Internasjonal skatteplanlegging

International Tax Planning

Mål med kurset

Kurset skal gi en innføring i internasjonal skatterett og skatteplanlegging, med hovedvekt på regler som er aktuelle for bedrifter som etablerer seg i utlandet, og utenlandske bedrifter som er aktive i Norge. Hovedvekten vil ligge på skatteavtalenes regler, men visse deler av norsk intern rett vil også bli vektlagt.

Tematisk oversikt

- Skatteavtaler og intern rett
- Gjennomgang av den nordiske skatteavtalen
- Skatteplanleggingsteknikker
- Den norske NOKUS-lovgivningen
- Andre norske regler om skattefluktbeskyttelse

Pensum

Zimmer, F.: *Internasjonal inntektsskatterett*. 2. utg. Oslo: TANO 1992.

Andersson, M., Mattson, N., Michelsen, Aa. og Zimmer, F.: *Det nordiska skatteavtalet med kommentarer*, Oslo: TANO 1991.

Studentene trenger tilgang til følgende oppslagsverk under studiet:

Model Tax Convention on Income and on Capital. Paris: OECD (løssblad)

Bjelland, U.: *Norges skatteavtaler*. Oslo: TANO 1993.

Gjennomføring

30 timer forelesning

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Lovtekster og skatteavtaletekster uten kommentarer er tillatt hjelpemidler.

Eksamenskode: GRA 1532.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Arvid Aage Skaar.

GRA 1541

International Accounting

Course objective

During the last 10 - 20 years, international trade and finance have increased significantly. In addition to traditional accounting and measurement issues, the internationalization of business confronts today's manager with new challenges. Foreign direct investments and foreign portfolio investments in stocks, bonds, other equities and derivatives raise new questions to be addressed. Many of these questions involve accounting information, and this course exposes the students to conceptual, managerial, professional, and institutional issues of international accounting. An understanding of the current diversity of accounting principles and practices throughout the world enables the students to meaningfully utilizing accounting information from various countries.

Contents

The course focus on various issues, such as the globalization of financial markets, international differences in accounting principles, policy setting and regulatory bodies, the pros and cons of harmonization, problems caused by foreign currency translations, the growth of multinationals, international financial analysis, and international disclosure.

Prerequisites

This course assumes that the students have basic knowledge of international accounting and financial statement analysis. A textbook that indicates the assumed knowledge is J. M. Samuels, R. E. Brayshaw and J. M. Craner, *Financial Statement Analysis in Europe*, Chapman & Hall, 1995.

Literature

Nobes, Chr. and Parker, R.: *Comparative International Accounting*. 4th ed. N.Y.: Prentice-Hall 1995.

Articles and cases. A reading list will be provided on the first day of class.

Computer models

No computer models will be used in this course.

Conduct of class

The course consists of 30 hours with lectures and discussions of various assigned topics and cases. Students participation may be required, for instance with presentation of cases.

Evaluation

Three hour written exam. No aids permitted at the exam.

Exam code: GRA 1541.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam

Responsible for the course

John Christian Langli

GRA 1542

Videregående norske regnskapsprinsipper

Mål med kurset

Målsettingene med dette kurset er å gi studentene oppdatert og videregående informasjon om utviklingen innenfor norsk regnskapslovgivning, norsk standardsetting, og norske bedrifters regnskapspraksis. Gjennom grundige studier av aktuelle regnskapsmessige spørsmål, skal studentene øves opp til på egen hånd å komme med forslag til løsninger av regnskapsmessige problemstillinger som ikke er løst i norske standarder, anbefalinger og uttalelser.

Kursets innhold

Kursets innhold avhenger av de emner som er oppe til diskusjon i det norske regnskapsmiljøet og blant norske praktikere. Som eksempler på noen temaer som kan være relevante kan nevnes: Regnskap og etikk, ny norsk regnskapslovgivning, nye utkast til regnskapsstandards fra Norsk RegnskapsStiftelse, norske børsnoterte selskapers behandling av pensjoner, segmentinformasjon, finansielle instrumenter, m.v.

Forkunnskaper

GRA 1502 Accounting Theory. Enkelte emner som kan bli tatt opp i dette kurset kan gi en norsk innfallsvinkel til noen emner som har vært oppe til diskusjon i GRA 1543 Special topics in Accounting: Contemporary Issues. Det kan derfor være en fordel å ha tatt GRA 1543 Special topics in Accounting: Contemporary Issues.

Pensum

Oslo Børs Regnskaps sirkulære, siste utgave
Norske Regnskapsstandards (vedtatte, foreløpige og høringsutkast)
Anbefalinger til god regnskapsskikk
Regnskapslovutvalgets innstilling (dersom denne foreligger), evt. EUs 4. direktiv
Huneide, J. et. al.: *Årsoppgjøret i teori og praksis*. Rasta: Økad Forlag 1994.
(Merk: Huneide et. al. kan bli skiftet ut dersom annet materiale foreligger før forelesningsstart).
Materiell utdelt i forelesningene.

Dataverktøy

Dataverktøy blir ikke benyttet i dette kurset

Gjennomføring

30 timers forelesning inkludert presentasjoner av studentene på grunnlag av gjennomgang av norske selskapers årsrapporter.

Kurset gjennomføres delvis samtidig med at norske selskaper publiserer sine årsrapporter. Det forventes at studentene følger med i hvilke kommentarer og analyser som nyhetsmedia (i første rekke aviser og økonomiske tidsskrift) gir til den regnskapsinformasjon som selskapene presenterer.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen. Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt.

Eksamenskoder: GRA 1542.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen

Kursansvarlig

Anne Bøhmer Gravdahl

Høst	GRA 5798 Diplomseminar	GRA 1301 Informasjons- økonomi	GRA 1330 Anvendt makroøkonomi	GRA 1335 Mikroøkonomisk analyse	GRA 1336 Miljøøkonomi	GRA 1338 History of Eco- nomic Thought (tilbys ikke høsten '95)
Vinter	GRA 5799 Diplomseminar	GRA 1302 Konjunkturteori	GRA 1303 Næringsøkonomi			
Vår		GRA 1333 Penger og valuta	GRA 1334 Internasjonal økonomi	GRA 1337 Bankøkonomi		

RETNINGSBESKRIVELSE

Spesialiseringsretningen i samfunnsøkonomi tar sikte på å forberede studentene på et stigende antall stillinger i næringsliv og offentlig forvaltning der det stilles krav til selvstendig arbeid med anvendte samfunnsøkonomiske analyser.

Det tilbys i alt 10 kurs. To av disse er obligatoriske, ett i makro og ett i mikro. GRA 1302 Konjunkturteori gjør bruk av studentenes bakgrunn i mikro- såvel som i makroøkonomi til å gi en innføring i moderne makroøkonomisk analyse. GRA 1303 Næringsøkonomi studerer strategisk konkurranse i markeder med ufullkommen konkurranse.

Foruten de obligatoriske kursene tilbys det åtte valgfrie kurs, hvorav hver student skal velge minst tre kurs.

To av de valgfrie kursene er typiske makroøkonomikurs. GRA 1330 Anvendt makroøkonomi gir en praktisk innføring i konjunkturovervåkning samt en oversikt over aktuelle makroøkonomiske problemstillinger for norsk og internasjonal økonomi. GRA 1333 Penger og valuta gir en oversikt over det moderne pengesystemet og spesielt de dramatiske begivenhetene i dagens valutamarkeder.

Tre valgfrie kurs tar for seg mikroøkonomiske emner. GRA 1335 Mikroøkonomisk analyse gir en avansert presentasjon av tradisjonelle temaer som konsumentens og produsentens tilpasning. GRA 1336 Miljøøkonomi analyserer de miljømessige problemstillingene en kan vente å finne i en markedsøkonomi, samt de muligheter offentlige myndigheter har til å påvirke miljøskader. GRA 1301 Informasjonsøkonomi studerer den økonomiske betydningen av informasjon og spesielt interaksjon mellom aktører med ulike informasjon. Analysen i dette kurset har mange viktige anvendelser i økonomistyring og finansiell økonomi.

To kurs beveger seg i grenseområdet mellom mikro og makro. GRA 1334 Internasjonal økonomi gir en moderne innføring i teorier for internasjonal handel og internasjonale valutamarkeder. Analysen av valutamarkedene gis på et noe mer elementært nivå enn i GRA 1333. GRA 1337 Bankøkonomi er et kurs som vil utvikle en bedre forståelse av de spesielle problemstillingene som oppstår i interaksjonen mellom banker, innskyltere, lånekunder og regulerende myndigheter. GRA 1338 Økonomisk idéhistorie er et nytt kurs som gir bakgrunnen for hvordan tenkningen i faget har utviklet seg i de par hundre årene.

Diplomseminar i Samfunnsøkonomi

Fagansvarlig: Erik Grønn

Diplomseminaret skal hjelpe studentene å komme i gang med og gjennomføre arbeidet med diplomoppgaven. Seminaret er bygd opp omkring skriftlige innleveringer og muntlige presentasjoner og diskusjoner.

Seminaret krever to obligatoriske innleveringer. Den første er en tre siders utdyping av oppgavetemaet som skal leveres til veileder senest fjerde fredag i høstterminen. Den andre er en ti siders statusrapport som skal leveres til veileder senest tredje fredag i vinterterminen. Innleveringene danner grunnlag for planlegging av diplomseminarene og for tilbakemelding til studentene. Etter hver skriftlig innlevering vil de bli kommentert og diskutert i plenum.

Alle skal presentere sitt arbeid i seminaret, hvor medstudenter og faglig stab gir kommentarer. De seminaransvarlige fastsetter tider for presentasjonene.

Diplomseminaret er obligatorisk for alle som skriver diplomoppgave med veileder fra faggruppen i samfunnsøkonomi. Fravær må avklares med fagansvarlige. Nødvendige kunngjøringer om diplomseminaret kommer på oppslagstavlen.

GRA 1301

Informasjonsøkonomi

Economics of Information

Mål med kurset

Det tas sikte på (1) å gi en innføring i sentrale deler av moderne informasjonsøkonomi og (2) å vise hvordan denne teorien kan brukes til å forstå virkemåten til viktige markeder som kreditt-, forsikrings- og arbeidsmarkedet foruten mange varemarkeder.

Tematisk oversikt

- Spillteori
- Skjulte handlinger
- Skjult informasjon
- Signalisering
- Incentiv-kontrakter
- Markeder med asymmetrisk informasjon

Pensum

Rasmusen, E.: *Games and Information: An Introduction to Game Theory*. 2nd ed. Oxford: Blackwell 1994. Utvalgte deler.

Utvalgte artikler.

Dataverktøy

Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Forelesninger over 30 timer.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamen er basert på pensum og forelesninger.

Hjelpemidler: Ingen.

Eksamenskode: GRA 1301.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Erik Grønn.

GRA 1330

Anvendt makroøkonomi

Applied Macroeconomics

Mål med kurset

Kursets primære hensikt er å lære studentene til å kunne holde seg løpende orientert om den aktuelle konjunktursituasjonen i inn- og utland. Det tas sikte på at deltakerne skal lære å bruke innsikt om konjunktursituasjonen i beslutninger i privat næringsdrift. Dermed diskuteres aktuelle problemstillinger i økonomisk politikk, med særlig henblikk på politikkenes konsekvenser for konjunkturbildet og næringslivet. Innføring i rapporteringsmåter i finansmedia og løpende offentlig statistikk vil stå sentralt. Teorigrunnlaget utgjøres av modellene i Makroøkonomi 1 og 2.

Tematisk oversikt

- Makroøkonomisk teori og konjunkturindikatorer i bedriftens beslutningsprosess
- Nøkkellindikatorer i verdens ledende industriland
- Økonomiske indikatorer i norsk økonomi
- Makroøkonomiske prognosemodeller
- Dagens internasjonale konjunktursituasjon
- Dagens konjunktursituasjon i norsk økonomi
- Aktuell problemstillinger i økonomisk politikk, som
 - Avveininger mellom aktivitetsnivå og prisstabilitet i pengepolitikken
 - Finanspolitikk og budsjettunderskudd
 - Tiltak mot vedvarende arbeidsledighet
 - Tiltak for langsiktig produktivitet og vekst
 - Internasjonal økonomisk integrasjon

Pensum

Mork, K. A.: *Macroeconomics for Managers*. Belmont, Cal.: Wadsworth 1992.
Utvalgte deler.

Artikkellitteratur som anvist av foreleser.

Dataverktøy

Kursdeltakerne må utføre praktiske analyser av faktiske data og vil derfor måtte bruke enkle databehandlingspakker. Regneark vil bli nyttig for elementær databehandling og grafiske presentasjoner og kan også brukes for en del statistiske beregninger. Grundigere statistisk analyse kan kreve mer spesialisert programvare som Minitab og eventuelt SAS for mer avanserte oppgaver.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, studentpresentasjoner av oppgaver og klassesdiskusjon. Valg og vektlegging av emner vil avhenge av studenters og forelesers interesser og den aktuelle økonomiske situasjonen.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen.

Eksamenskode: GRA 1330.01

Kontinuasjon:

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Tor Hersoug.

GRA 1335

Mikroøkonomisk analyse

Economics II

Mål med kurset

Kurset er et videregående mikroøkonomikurs som bygger på det stoff som er behandlet i Mikroøkonomi 1 og delvis Mikroøkonomi 2 på siviløkonomstudiet. Formålet med kurset er å være en brobygger mellom de elementære innføringskursene i mikroøkonomi og de mer avanserte kursene innen spesialiseringsretningen i samfunnsøkonomi. Både videregående mikrokurs og makrokurs vil ha nytte av de metoder som utvikles og de resultater som oppnås i dette kurset.

Tematisk oversikt

- Innføring av dualitetsbegreper
- Produsentens tilpasning, bedriftens tilbuds- og etterspørselsfunksjoner, kostnadsfunksjonen
- Markedsteori, forskjellige markedsformer, kort sikt og lang sikt
- Konsumentteori, den indirekte nyttefunksjonen, kompenserte etterspørselsfunksjoner, Slutskylikningen
- Generell likevekt og velferdsteori, Edgeworth-boksen, Walraslikevekt, Pareto-effektivitet.

Pensum

Varian, H. R.: *Microeconomics Analysis*. 3rd ed. N.Y.: Norton 1993.
Utvalgte deler.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med forelesninger over 30 timer.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.
Tillatte hjelpemidler: Ingen.

Eksamenskode: GRA 1335.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Erik Grønn.

GRA 1336

Miljøøkonomi

The Theory of Environmental Economics

Course objectives

To provide a theoretical context in which to understand environmental problems and their solutions from the standpoint of economic theory.

Content

- The background for the increased environmental awareness
- Externalities and property rights
- How to put a price tag on environmental values
- The economic control of the environment
- The "green" firm
- Natural resources
- Towards an ECO domestic product
- Sustainable development

Literature

Turner, R. K, Pearce, D. and Bateman, I: *Environmental Economics*. N.Y.: Harvester Wheatsheaf 1994.

Compendium.

Period

Fall.

Evaluation

A five-hour written exam. No aids permitted at the exam.

Evaluation code: GRA 1336.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Erik Grønn and Bjarne E. Ytterhus.

GRA 1338

History of Economic Thought

Økonomisk idéhistorie

TILBYS IKKE HØSTEN 1995

"There can be no understanding of economics without an awareness of its history; in the academic world this is acknowledged."

So wrote John Kenneth Galbraith in 1987. The purpose of this graduate course is to introduce the students to the main lines of thoughts, including important controversies, of the Classical Economists. Special emphasis will be given to the development of monetary theory. Also, the course offers some observations on the rhetoric of economics.

Content of the course

1. The roots of classical economics
2. Classical value theory
3. Value and money
4. The classical theory of distribution
5. Classical public finance
6. Money, credit and cycles
7. The policy prescriptions of classical economics
8. The rhetoric of economics

Literature

O'Brien, D. P.: *The classical economists*. Oxford: Clarendon Press 1975, or Niehans, J.: *A history of economic theory*. London: John Hopkins University Press 1990.

Ekelund jr., R. B. and Hebert, R. F.: *A history of economic theory and method* 3rd ed. London: McGraw-Hill 1990. pp. 374–448.

Marshall, A.: *Principles of economics*. 8th ed. London: MacMillan 1966. pp. 636–646.

Coats, A. W. (ed.): *The classical economists and economic policy*. London: Methuen & Co. 1971. pp. 1–32.

Sayers, R. S.: "Ricardo's views on monetary questions" in Coats, *op. cit.* pp. 33–56.

Schumpeter, J. A.: *History of economic analysis*. London: Allen & Unwin 1954 pp. 276–334, pp. 668–752 and pp. 1074–1138.

McCloskey, D. N.: *The rhetoric of economics*. Madison: The University of Wisconsin Press 1986. pp. 87–112.

Mill, J. S.: *Principles of political economy*. Fairfield: Augustus M. Kelley 1976 pp. 483–498.

Exam

A term-paper (12–15 pages long) and a three-hour written exam at the end of the course. No aids permitted at the exam.

Evaluation code:	GRA 1338.01	written exam 50%
	GRA 1338.02	term-paper 50%

Makeup exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the course

Arne Jon Isachsen.

GRA 1302

Konjunkturteori

Business Cycle Theory

Mål med kurset

Kurset omhandler nyere makroøkonomisk teori, med vekt på konkurrerende konjunkturteorier. Sentralt står dynamiske modeller med et eksplisitt mikroøkonomisk fundament og rasjonelle forventninger.

Tematisk oversikt

- Dynamiske modeller
- Realkonjukturanalyse
- Nykeynesiansk analyse av nominelle rigiditeter
- Realrigiditet og hysteres

Pensum

Utvalgte deler av:

Blanchard, O. J. og Fischer, S.: *Lectures on Macroeconomics*. Cambridge, Mass.: M.I.T Press 1989.

Artikler.

Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Blanchard og Fischers lærebok er relativt krevende. Etter anvisning fra faglærer kan deler av boken suppleres med annen litteratur.

Dataverktøy

Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 30 timer i hovedsak med forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamen baseres på forelesningene og det skriftlige pensum.

Hjelpemidler: Ingen.

Eksamenskode: GRA 1302.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Steven Ongena.

GRA 1303

Næringsøkonomi

Industrial Organization

Mål med kurset

Kurset studerer hvordan markeder fungerer når det er ufullkommen konkurranse. Ulike modeller for konkurranse i slike markeder behandles ved hjelp av ikke kooperativ spillteori.

Tematisk oversikt

- Priskonkurranse og kvantumskonkurranse
- Dynamisk konkurranse og prissamarbeid
- Produktdifferensiering
- Strategisk atferd ved nyetableringer
- FoU og ny teknologi

Pensum

Tirole, J.: *The Theory of Industrial Organization*. Cambridge: MIT Press 1988.
Utvalgte deler.

Utvalgte artikler

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen.

Eksamenskode: GRA 1303.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Julian Manning.

GRA 1333

Penger og valuta

International Money

Mål med kurset

Gi en oversikt over hvordan det internasjonale valutamarkedet fungerer. Gjennomgang av nyere modeller for bestemmelse av valutakursen. Diskusjon av ulike modellens empiriske holdbarhet.

Tematisk oversikt

- Grunnleggende egenskaper ved penger og pengesystemer
- Bretton Woods systemet (1945 – 1971)
- Årsaker til variasjoner i den reelle valutakursen
- Dornbusch-modellen til determinering av valutakursen
- Portefolio balance modellen
- Dynamikken i endringer i valutakurser
- Near-rational models
- Myndighetene og valutamarkedet
- Det Europeiske Monetære System
- EMU – betingelser og muligheter

Pensum

Øvrig pensumlitteratur bestemmes senere.

Isachsen, A. J.: *"Fluctuating Exchange Rates and Economic Fundamentals"*.

Sandvika: BI 1992. (Report 1992 – 316-03, Center for European Studies, BI, 1992.) (Handelshøyskolen BI. Arbeidsnotat; 1992:7)

Andre artikler og øvrige materiale vil det bli henvist til under forelesningene.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring

30 timer forelesninger over utvalgte temaer

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen

Hjelpemidler: Godkjent matematisk formelsamling.

Berck, P. & Sydsæter, K.: *Economists' Mathematical Manual*, Springer-Verlag, 1991.

Berck, P. & Sydsæter, K.: *Matematisk formelsamling for økonomer*. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Thalberg, B. og Sydsæter, K.: *Matematisk formelsamling*.

Eksamenskode: GRA 1333.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Arne Jon Isachsen.

GRA 1334

Internasjonal økonomi

International Economics

Mål med kurset

Kurset gir en oversikt over ulike teorier til forklaring av internasjonal handel. Virkningen for økonomisk vekst og for inntektsfordeling diskuteres. Handelspolitiske virkemidler drøftes. Videre blir virkemåten til det internasjonale monetære system tatt opp. Og overgangen fra plan til marked i Sentral- og Øst-Europa diskuteres.

Tematisk oversikt

- Mikroøkonomisk fundament for handelsteori
- Komparative fortrinn
- Fordelingsvirkninger av internasjonal handel
- Handelspolitikk
- Internasjonal handel og industripolitikk
- Handel og økonomisk vekst
- Valutamarkedet
- Det internasjonale monetære system, EMS og EMU
- Overgang fra plan til marked

Pensum

Krugman, P. R. og Obstfeld, M.: *International Economics Theory and Policy*. 3rd ed. New York: Harper Collins Publisher 1994.

Isachsen, A. J.: *Felles mynt i Europa? Økonomiske og politiske vruderinger*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Artikler.

Materiale utlevert i forelesningene

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Godkjent matematisk formelsamling.

Berck, P. & Sydsæter, K.: *Economists' Mathematical Manua*. Springer-Verlag, 1991.

Berck, P. & Sydsæter, K.: *Matematisk formelsamling for økonomi*. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Thalberg, B. og Sydsæter, K.: *Matematisk formelsamling*.

Eksamenskode: GRA 1334.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Arne Jon Isachsen.

GRA 1337

Bankøkonomi

Economics of Banking

Mål med kurset

Kurset gir en oversikt over nyere teorier som kan forklare den rolle finansinstitusjoner, spesielt banker spiller i en moderne økonomi. Teorier om asymmetrisk informasjon står her sentralt. Hvorfor er varige kundeforhold så viktige i kredittmarkedene? Hvordan kan vi forklare markedssvikt i kredittmarkedene, og hvilke konsekvenser kan det ha blant annet for nyklassisk velferdsteori og for makroøkonomisk teori? Er kredittmarkedet preget av frikonkurranse eller markedsrett, hva er det samfunnsøkonomisk ønskelige? Videre tar kurset opp mulige årsaker til at det kan oppstå bankkriser, og hvilken rolle innskyterbeskyttelsen spiller.

Tematisk oversikt

- Kredittformidling via banker eller direkte i markedet
- Markedssvikt og muligheter for kredittrasjonering
- Konsekvenser for nyklassisk velferdsteori og Miller-Modigliani teoremet
- Markedsrett og kundeforhold
- Makroøkonomi og kreditt
- Innskuddsforsikring og «bank run»
- Mulige årsaker til bankkriser

Pensum

Pensumet består av utvalgte tidsskriftartikler:

- Fama, E.: «What's Different About Banks?» *Journal of Monetary Economics* 15, 1985, 29-40.
- Gertler, M.: «Financial Structure and Aggregate Economic Activity: An Overview» *Journal of Money, Credit and Banking* 20, 1988 (part 2), 559-588.
- Stiglitz, J.E. and Weiss, A.: «Credit Rationing in Markets with Imperfect Information» *American Economic Review* 71, 1981, 293-410.
- Williamson, S.D.: «Costly Monitoring, Loan Contracts and Equilibrium Credit Rationing» *Quarterly Journal of Economics* 102, 1987, 135-145.
- Huabrich, J.G.: «Financial Intermediation, Delegated Monitoring and Long-Term Relationships» *Journal of Banking and Finance* 13, 1989, 9-20.
- Sharpe, S.A.: «Asymmetric Information, Bank lending, and Implicit Contracts: A Stylized Model of Customer Relationships» *Journal of Finance* 45, 1990, 1069-1087.
- Diamond, D.W. and Dybvig, P. H.: «Bank Runs, Deposit Insurance and Liquidity» *Journal of Political Economy* 91, 1983, 401-419.
- Merton, R. C.: «An Analytic Derivation of the Cost and Deposit Insurance and Loan Guaranties – An application of modern option pricing theory.» *Journal of Banking and Finance* 1, 1977, 3-11.
- Keeley, M.C.: «Deposit Insurance, Risk and Market Power in Banking» *American Economic Review* 80, 1990, 1183-1200.
- Bernanke, B. and Blinder, A.: «Credit, Money and Aggregate Demand» *American Economic Review* 78 (May), 1988, 435-439.

Pensumlisten kan bli endret på enkelte punkter. Ny og revidert liste vil i så fall bli delt ut på første forelesning.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen

Hjelpemidler: Godkjent matematisk formelsamling.

(Som på de andre kursene i samf.øk.)

Eksamenskode: GRA 1337.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Bent Vale.

Shipping Management

Samlet oversikt

Høst 94	GRA 5798 Diplomseminar	GRA 4301 Skipsfart I	GRA 5102 International Management Operations	GRA 2130 Prosjektledelse
Vinter 95	GRA 5799 Diplomseminar	GRA 4302 Skipsfart II	GRA 5130 International Negotiations	GRA 5911 Petroleums- økonomi- og administrasjon
Vår 95		GRA 4303 Skipsfart III	GRA 1334 Internasjonal økonomi	

RETNINGSBESKRIVELSE

Spesialiseringen i skipsfart tar sikte på å gi en innføring i skipsfartsøkonomi og organisasjon. Kursene baserer seg på det som er undervist i den generelle delen av siviløkonomstudiet og tilpasser dette til spesielle forhold innen skipsfart. Undervisningen baserer seg i betydelig grad på ekspertise hentet fra skipsfartsnæringen. I tillegg til rene forelesninger legges det vekt på nær kontakt med fagmiljøet i næringen, såvel i Norge som i London.

Retningen har tre obligatoriske kurs: Skipsfart I, Skipsfart II og Skipsfart III.

Retningsansvarlig:

Even S. Engelstad

Institutt for markedsføring og logistikk

Antall plasser i retningen:

25

Diplomseminar i Shipping Management

Fagansvarlig: Even S. Engelstad

Diplomseminaret er obligatorisk og skal hjelpe studentene til å komme i gang med og gjennomføre arbeidet med diplomoppgaven på en målrettet måte.

Diplomseminaret i denne retningen vil bestå av en teoretisk og en praktisk del. Den teoretiske gjennomgangen gjennomføres to ganger à tre timer. Her vil man gjennomgå de forskjellige metoder man kan bruke i arbeidet med oppgaven. Gjennomgangen vil bli presentert av en faglig fra metodegruppen i midten av oktober.

Når det gjelder den praktiske delen og den samlede veiledningen, vil retningsansvarlig, Even S. Engelstad, ta seg av gjennomføringen av dette. Denne delen gjennomføres både i høstterminen og vinterterminen.

GRA 4301

Skipsfart 1

Shipping Management 1

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å gi studentene en innføring i grunnleggende elementer i skipsfartsøkonomi og ledelse.

Tematisk oversikt

- Mikroøkonomi relatert til shipping
- Kostnadselementer, kalkyler
- Ratedannelse i fraktmarkedet
- Investeringsanalyse
- Økonomistyring i rederier
- Befraktning
- Finansiering i shipping

Pensum

Kompendium basert på: *Handbook for Skippers for the Asia and Pacific Region, Model and Tool Systems for Shipping Analysis and Decision Making*. New York: FN 1982. Del I–III.

Falkanger, T. & Bull, H. J.: *Innføring i sjørett*. 3. utg. Oslo: Forsikringsakademiet 1993.

Selected Document Forms in shipping. Oslo: Forskningsakademiet 1990.

Forelesningsnotater (vil bli delt ut).

Dataverktøy

Benyttes ikke i kurset

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer intensive forelesninger/diskusjoner og øvelser.

Eksamen

48 timers hjemmeeksamen samt en muntlig individuell prøve avholdes sammen med GRA 4302 Skipsfart II etter vinterterminen.

Kursansvarlig

Even S. Engelstad.

Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen.

GRA 4302

Skipsfart 2

Shipping Management 2

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å gi en dypere innføring i sentrale felter av skipsfart.

Tematisk oversikt

- Sjøforsikring
- Skipsteknikk (tilpasset økonomer)
- Kjøp og salg av skip, kontrahering
- Rederiets organisasjon
- Drift av skip
- Markedsvurdering i shipping, forecasts
- Skipsfartspolitik
- Miljøaspekter relatert til shipping

Pensum

Engelstad, E. S.: *Model for Forecasting of Bulk carrier and Tanker Market*. (Kompendium)

Randers, J.: *Waves and Oil Tankers – Dynamics of the Market for Oil tankers to the year 2000*. Bekkestua: BI 1981 (BI Arbeidsnotat;1981:11)

Norman, V. og Wergeland, T.: *Nortank. A Simulation Model of the Freight Market for Large Tankers*. Bergen 1981. (NHH. Senter for anvendt forskning. Rapport;1981:4)

Erichsen, I. E. og Norman V. D.: *Ecotank. Modell for analyse av tankmarkedenes virkemåte*. Bergen: NHH 1976.

Erichsen, S.: *Management of Marine Design*. London Butterworths 1989.

Forelesningsnotater (vil bli utdelt).

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesning, diskusjoner og øvelser.

Eksamen

48 timers hjemmeeksamen samt en muntlig individuell prøve.

Eksamenskode: GRA 4300.01 (Hjemmeeksamen, teller 50 % av kar.)
GRA 4300.02 (Muntlig eksamen, teller 50 % av kar.)

Kontinuasjon:

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Even S. Engelstad.

Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen.

GRA 4303

Skipsfart 3

Shipping Management 3

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å gi en dypere innføring i sentrale felter av skipsfart. Det tas videre sikte på å sette studentene i typiske beslutningssituasjoner relevant til sjøtransport og gjennom et "Business Game-opplegg" fremtvinge beslutninger.

Tematisk oversikt

- Strategisk planlegging i rederier
- Strategisk planlegging hos sjøtransportbrukere
- Forholdet administrasjon/eiere i rederier
- Prosjektutvikling
- Business game: befraktning
- Business game: operasjon og drift

Pensum

All litteratur som har vært brukt i kursene Skipsfart 1 og Skipsfart 2.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, diskusjoner og øvelser.

Eksamen

48 timers hjemmeeksamen samt en muntlig individuell prøve.

Eksamenskode: **GRA 4302.01 (Hjemmeeksamen, teller 50 % av kar.)**
 GRA 4302.02 (Muntlig eksamen, teller 50 % av kar.)

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

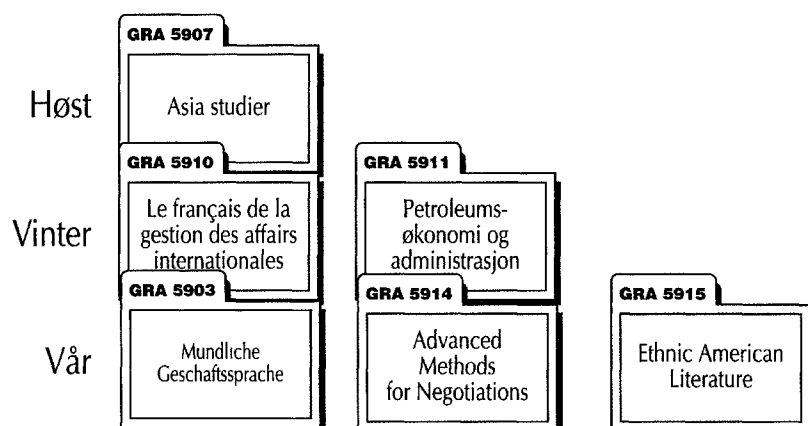
Kursansvarlig

Even S. Engelstad.

Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen.

Frittstående suppleringskurs

Samlet oversikt

GRA 5907

Asia studier

Asian Studies

Målet for kurset

Kurset fokuserer på ett (eller en gruppe av) land som har interesse for norsk næringsliv. Det skal også ta for seg en (eller flere) utvalgte sektorer som skal studeres i detalj. Gjennom forstudier hjemme, besøk i det aktuelle landet, samt utarbeidelse av en rapport skal studenten utvikle sin kunnskap om og forståelse av historiske, kulturelle, politiske, samfunnsøkonomiske, bedriftsøkonomiske og markedsmessige rammebetingelser for norske bedrifter med dette landet og sektoren som arbeidsfelt.

Tematisk oversikt

- Land (historie, geografi, kultur, religion, politisk system)
- Naturressurser, infrastruktur, makroøkonomi
- Utenlandske investeringer i landet
- Landet som handelspartner
- Sektor (betydning for landets økonomi, potensial for økonomisk samarbeid med norsk næringsliv)
- Prognoser (konkurransefortrinn, risikofaktorer)

Pensum

Asia Yearbook. Far Eastern Economic Review. Årets utgave.
En bok tilknyttet årets aktuelle land/sector(er) og artikler.

Dataverktøy

Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Fase 1: Informasjonsmøter januar – april. En-dags seminar, 6 timer, lagt til siste del av vårterminen i 3. klasse.

Fase 2: Forberedelsesfase mai – august.

Fase 3: Besøk til regionen august/september – varighet 2-3 uker.

Forelesninger ved universitet/høyskole i regionen.

Møter med internasjonalt orienterte institusjoner og bedrifter i regionen.

Møter med norske datterselskaper.

Totalt 18 kurstimer.

Fase 4: Forelesninger ved BI – oktober, 6 kurstimer.

Fase 5: Utarbeidelse av «minirapport» – fagoppgave – oktober/november.

Fase 6: Redigering av minirapportene til en publiserbar «Land/Region/Sektor-rapport» – november – januar, frivillig.

NB: Utgifter i forbindelse med Fase 3 må dekkes av studenten selv (det kan søkes om ekskursjonsstøtte).

Eksamen

Fagoppgave, se Fase 5 ovenfor, grupper av to studenter.

Eksamenkode: GRA 5907.01

Kontinuasjon

Ved neste gjennomføring av kurset.

Kursansvarlig

Jan Evensmo

GRA 5910**Le français de la gestion des affaires internationales****French for International Management****Mål med kurset**

I Europa og i Frankrike er det en stor fordel å kunne fransk. I flere land brukes fransk som administrasjonsspråk. Dette kurset tar sikte på å utvikle studentenes evne til å uttrykke seg muntlig såvel i møter og forhandlinger som i uformelle situasjoner.

Ved kursets slutt skal studentene kunne uttrykke seg mer nyansert og på en tilfredsstillende måte i de ovennevnte situasjoner.

Forkunnskaper

Det forutsettes at studentene har gjennomgått 1. avdelings kurs i fransk eller har tilsvarende kunnskaper. Det vil være en fordel om studentene har valgt ett eller flere internasjonalt rettede kurs.

Tematisk oversikt

- 13 cases

Pensum

Usunier, J.-C.: *Management international*. 2ème éd. Paris: Puf 1990.

Anbefalt tillegglitteratur

Robert: *Micro Robert*. Paris: Robert 1987.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesning. Hovedvekten legges på muntlig aktivisering av studentene. Det kreves at studentene har lest stoffet før de møter frem til undervisningen. Det kreves også regelmessig fremmøte. Undervisningen foregår ved debatt i små grupper og i plenum. Hjemmeoppgaver deles også ut.

Eksamen

Muntlig eksamen.

Case til muntlig eksamen deles ut fire dager før eksamen.

Eksamenskode: GRA 5910.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Terje Selmer.

GRA 5911

Petroleumsøkonomi og administrasjon

Petroleum Economics and Administration

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å gi studentene en bred innsikt i petroleumsøkonomiske og -administrative problemstillinger. Kurset vil bli delt i tre hoveddeler:

1. Rammebetingelser for petroleumsvirksomheten i Norge
2. Petroleumsvirksomheten og norsk næringsliv
3. Offentlig styring av petroleumssektoren

Tematisk oversikt

- Rammebetingelser for petroleumsvirksomheten i Norge
 - ressursgrunnlaget og ressursøkonomi
 - petroleumssektorens økonomi
 - internasjonale olje- og gassmarkeder
 - prisdannelsen
- Petroleumsvirksomheten og norsk næringsliv
 - direkte og indirekte virkninger av petroleumsvirksomheten
 - offshoremarkedets kjennetegn – markedsstruktur, leveransetyper, aktørgrupper
 - strategier for å oppnå leveranser til oljevirksomheten
- Offentlig styring av oljesektoren
 - styringsmodeller og virkemidler. Ambisjoner for offentlig styring av petroleumssektoren
 - styringsproblemer innen offentlig sektor, herunder statsselskap som styringsredskap og styringsobjekt
 - styringsproblemer i forholdet mellom Norge og flernasjonale selskaper og andre utenlandske aktører

Pensum

- Andersen, S. A. og Eliassen, K. (red.): *Det nye Europa*. 2. rev. utg. Oslo: TANO 1993. Kap. 6.
- Hartshorn, J. E.: *Oil Trade Politics and Prospects*. Cambridge: Cambridge University Press 1993.
- Horsnell, P. and Mabro, R.: *Oil Markets and prices. The Brent Market and formation of World oil prices*. Oxford: Oxford University Press 1993.
- Andersen, Svein S.: *The Struggle over North Sea Oil and Gas, Government Strategies in Denmark, Britain and Norway*. Oslo: Universitetsforlaget 1993. Kap. 1.
- Spero, J. E.: *The Politics of International Economic Relations*. 4th ed. Ch. 9. London: Routledge 1992

Anbefalt litteratur

- Bromley, S.: *American Hegemony and World Oil*. Cambridge: Polity Press 1991.
- Jones, P. Ellis: *Oil – A Practical Handbook*. Cambridge: Woodhead-Faulkner 1988.
- Yergin, D.: *The Prize*. N.Y.: Simon and Schuster 1991
- Diverse artikkelstoff.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring

30 timer forelesning

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Lommekalkulator, BP Statistical Review of World Energy.

Eksamenskode: GRA 5911.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Øystein Noreng.

GRA 5903

Mündliche Geschäftssprache

Negotiations for Business in Germany.

Mål med kurset

Studentene skal etter gjennomgått kurs inneha kunnskaper om kommunikasjonsprosesser med utgangspunkt i psykologiske og interkulturelle faktorer. De skal beherske noen forhandlingsteknikker – og strategier, for eksempel spørre-teknikker og argumentasjon.

Forkunnskaper

Solid B-språk eller tysk fra 1. avdeling

Tematisk oversikt

- Språket som kommunikasjonsmiddel
- Forhandlingens forløp
- Kontaktsamtaler
- Telefonatferd
- Forhandlingstrategier og spørreteknikker
- Presentasjon av produkter
- Forhandling om betingelser
- Presentasjon av firma

Pensum

Wage, J.: *Psychologie und Technik des Verkaufsgesprächs*. 11. völlig überarb. Aufl. Landsberg am Lech: Verlag moderne Industrie 1991.

Neumann, I.: *Gespräche Industrie und Handel*. Halden: Østfold DH 1990.

Anbefalt tilleggslitteratur

Birkenbihl, V.: *Psychologisch richtig verhandeln*. 7. überarb. Aufl. München 1993.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger. Den teoretiske del av kurset gjennomgås ved hjelp av forelesninger og studentforedrag. De praktiske ferdigheter innøves i mindre grupper. Det kreves aktiv deltakelse fra den enkelte student og regelmessig fremmøte fra samtlige deltakere. Deltakerantallet er begrenset til 20. Det foreleses på tysk.

Eksamen

Muntlig eksamen.

Eksamenskode: GRA 5903.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære gjennomgang av kurset.

Kursansvarlig

Egil Schanke.

GRA 5914

Advanced Methods for Negotiations

Course objectives

This course builds on the introduction provided by GRA 5130, International Negotiations, and has as a goal to provide the student with deeper theoretical insight and methodological tools to perform more effectively in ill-structured negotiating situations. The course takes a problem solving perspective on international negotiations and focuses both on the preparatory and the dynamic interaction phases. Problem structuring and solving techniques are introduced to improve students' abilities to understand each other within the negotiating team and to understand the positions of their negotiating partners. The role of teamwork and the importance of communications within teams and across cultures is emphasized through the use of a negotiation simulation based on topics of current political and economic interest.

At the conclusion of the class, the student should be able to manage problem solving groups, understand the subtleties of cultural influences on the communications process and be able to apply a range of problem solving techniques to different negotiating environments.

Contents

- Issues in developing a theory of negotiation
- Problem structuring
- Problem solving techniques and strategies
- Cross-cultural communications
- Language skills
- Computers in multinational communication

Course literature

Fisher, R. and Ury, W.: *Getting to Yes: Negotiating an Agreement Without Giving In*. London: Business Books 1991..

Selected articles and cases

Implementation

30 hours of lectures and simulations. Attendance is mandatory.

Exam and grading

Grades will be assigned through a combination of group work on cases, presentations and individual effort in negotiating situations.

Exam code: 5914.01

Course responsible

Roberta Wiig and Carl Brønn

GRA 5915

Ethnic American Literature

Mål med kurset:

Gjennom skjønnlitteratur av forfattere fra fire minoriteter i US, American Indians, African Americans, Hispanic Americans og Asian Americans, vil kurset belyse deres situasjon i USA. Ved å lese og diskutere verk av minoritetsforfattere, vil en søke en dypere forståelse av de forskjellige kulturer som etniske grupper i USA representerer. Kurset er spesielt rettet mot studenter som er interessert i amerikansk litteratur og kultur.

Et hovedmål med kurset er også å øke studentenes vokabular og språkferdighet, og sikre en mer kontinuerlig praksis i engelsk språk utover den obligatoriske undervisningen som slutter etter femte termin.

Tematisk oversikt:

- Litteratur av indianere
- Litteratur av afrikansk-amerikanere
- Litteratur av hispanic-amerikanere
- Litteratur av asiatisk-amerikanere

Pensum

Primærlitteratur:

- Momaday, N. S.: «The Longhair» *House Made of Dawn*. New York: Signet 1966.
- Silko, L. M.: «Tony's Story», in Kenneth Rosen, ed. *The Man to Send Rain Clouds*. New York: Vintage Books 1975.
- Baldwin, J.: «Sonny's Blues», in *Concise Anthology of American Literature*. 2nd ed. George McMichael. New York: Macmillan Publishing Co. 1985.
- Morrison, T.: From «Autumn», in *The Bluest Eye*. Falmouth: Triad/Granada 1979.
- Cisneros, S.: «Eyes of Zapata», in *Women Hollering Creek*. New York: Vintage Books 1991.
- Barrio, R.: «The Plum Plum Pickers», *The Chicanos. Mexican American Voices*. ed. Ed Ludwig and James Sentibanez. New York: Penguin 1971.
- Lee, G.: «Elders». *China Boy*. New York: Dutton 1991.
- Tan, A.: «Double Face», in *The Joy Luck Club*. New York: Ivy Books 1989.

Sekundærlitteratur:

- Dorman, J. H.: «Ethnicity in Contemporary America», *American Studies*, 15, (1981), 3, 325-40
- Sirevåg, T.: *American Patterns, The Open Society in Myth and Reality*. 3rd ed. Oslo: Ad Notam Gyldendal, 1994). kapittel 3.
- Aktuelle artikler som blir delt ut i gruppen.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring

Tredve timers forelesninger og seminarer. Det forutsettes at studentene medvirker aktivt i undervisningen.

Eksamen

Muntlig eksamen: ca. 20 min., over et av verkene under «primærlitteratur».

Eksamenskode: GRA 5915.01

Kontinuasjon:

Ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig:

Åsebrit Sundquist.

Kursindeks for spesialiseringskursene

BEDRIFTSUTVIKLING		SIDE
Høst:		
GRA 3101	UTVIKLING AV SMB (OBL.)	15
GRA 3132	IDEUTVIKLING.....	16
GRA 3133	LEDEREN SOM ENDRINGSAGENT	17
Vinter:		
GRA 3102	INTERNASJONALISERING AV SMB (OBL.)	18
GRA 3130	START AV EGEN VIRKSOMHET	20
GRA 3131	REVITALISERING AV INDUSTRIELL VIRKSOMHET	21
Vår:		
GRA 3103	NÆRINGSUTVIKLING (OBL.)	22
GRA 3135	KONSULENTPRAKSIS	23
 BESLUTNINGSSTØTTE OG LEDELSESINFORMASJON (UTGÅR STUDIEÅRET 1995/96)		
Høst:		
GRA 3201	ORG. OG LEDELSE AV EKSPERTISE (OBL.)	27
GRA 3202	OBJEKTORIENT.SYSTEMUTVIKL. OG PROGRAMMERING (OBL.)	28
Vinter:		
GRA 3231	BESLUTNINGSSTØTTESYSTEM.....	29
GRA 2334	LEDELSESINFORMASJONSSYSTEMER.....	49
Vår:		
GRA 3230	GRUPPESTØTTESYSTEM	30
GRA 2132	BESLUTNINGSADFERD (OBL.)	76
 FINANS:		
Høst:		
GRA 1101	FINANCIAL THEORY (OBL.)	33
GRA 1131	FINANCIAL STATEMENT ANALYSIS	34
GRA 1134	MULTINATIONAL FINANCIAL MANAGEMENT	35
GRA 1136	ECONOMETRIC THEORY	36
Vinter:		
GRA 1102	APPLIED FINANCIAL THEORY (OBL.)	38
GRA 1132	INVESTMENT THEORY	39
GRA 1133	FINANCIAL CONTRACTING AND RISK MGMT.....	40
Vår:		
GRA 1103	CASE COURSE IN FINANCE (OBL.)	41

INFORMASJONSLEDELSE:**Høst:**

GRA 2330	LEDELSE AV IS-INNOVASJON (OBL.)	45
GRA 2333	STRATEGI OG IT (OBL.)	46
GRA 2130	PROSJEKTLEDELSE	70

Vinter:

GRA 2302	ORGANISASJONER I NETTVERK.....	47
GRA 2334	LEDELSESINFORMASJONSSYSTEMER.....	49
GRA 2337	BUSINESS PROCESS RE-ENGINEERING (OBL.)	50
GRA 2102	ORGANISASJONSPRAKSIS (GÅR IKKE VINTER 96)	72

Vår:

GRA 2303	SERVICELEDELSE OG KVALITETSSTYRING	51
GRA 2132	BESLUTNINGSADFERD.....	70

INTERNASJONAL BUSINESS MANAGEMENT:**Høst:**

GRA 5102	INTERNATIONAL MANAGEMENT OPERATIONS (OBL)	55
GRA 5103	INTERNATIONAL MARKETING RESEARCH (OBL.)	56

Vinter:

GRA 5105	INTERNATIONAL FINANCIAL MANAGEMENT (OBL.)...	57
GRA 5136	INTERNATIONAL STRATEGIC MANAGEMENT.....	58
GRA 5137	SERVICING INTERNATIONAL MARKETS	60
GRA 5138	INTERNATIONAL HUMAN RESOURCE MANAGEMENT	61
GRA 5904	INTERNATIONAL BUSINESS ETHICS	62

Vår:

GRA 5130	INTERNATIONAL NEGOTIATIONS	64
	(Dette kurset går i vinterterminen også)	
GRA 4131	INTERNATIONAL BUSINESS DEVELOPMENT	93
GRA 5912	THE NEW EUROPE:EU INSTITUTIONS AND POLITICS	65

LEDELSE OG EFFEKTIVITET**(UTGÅR STUDIEÅRET 1995/96):****Høst:**

GRA 2101	ORGANISASJON OG OMGIVELSER (OBL.).....	69
GRA 2130	PROSJEKTLEDELSE (tilbys høsten 1995).....	71
GRA 2131	EFFEKTIVITET I OFFENTLIG SEKTOR	72

Vinter:

GRA 2102	ORGANISASJONSPRAKSIS:ET LEDELSESPERSPEKTIV (OBL).....	73
GRA 2103	PERSONALLEDELSE OG -STRATEGI (OBL.)	75

Vår:

GRA 2132	BESLUTNINGSADFERD (tilbys våren 1996)	76
GRA 2133	OFFENTLIG OG PRIVAT: ET HISTORISK PERSPEKTIV	77

LOGISTIKK:**Høst:**

GRA 2301	STRATEGISK LOGISTIKK (OBL.)	81
GRA 4101	MARKEDSANALYSE.	87

Vinter:

GRA 2332	TRANSPORT OG DISTRIBUSJONSPLANLEGGING (OBL.).....	82
GRA 2302	ORGANISASJONER I NETTVERK.....	47
GRA 4130	MARKEDSFØRING PÅ BEDRIFTSMARKEDET	90

Vår:

GRA 2331	INNKJØP OG MATERIALFORSYNING (OBL)	83
GRA 2303	SERVICELEDELSE OG KVALITETSSTYRING	51

MARKEDSFØRING:**Høst:**

GRA 4101	MARKEDSANALYSE (OBL.)	87
GRA 4102	KJØPSATFERD (OBL.)	88

Vinter:

GRA 4103	PRODUCT STRATEGY AND MANAGEMENT	89
GRA 4130	MARKEDSFØRING PÅ BEDRIFTSMARKEDET (OBL.)	90
GRA 4132	MARKEDSKOMMUNIKASJON	91
GRA 4134	LEDELSE AV DISTRIBUSJONSKANALER	92

Vår:

GRA 4131	INTERNATIONAL BUSINESS DEVELOPMENT	93
----------	--	----

ORGANISASJONSPSYKOLOGI:**Høst:**

GRA 2201	SAMSPILL OG LEDELSE I (OBL.)	97
GRA 2202	SAMSPILL OG LEDELSE II (OBL.)	98
GRA 2203	PSYKOLOGISKE MÅLINGER I INDIVID, GRUPPE (OBL.)	99

Vinter:

GRA 2230	MARKEDSPSYKOLOGI	100
----------	------------------------	-----

Vår:

GRA 2231	STRESS, HELSE OG LEDELSE	101
GRA 2232	STYRING OG PÅVIRKNING GJENNOM SPRÅK	102
GRA 2132	BESLUTNINGSATFERD	76

REGNSKAP, SKATTEPLANLEGGING OG ØKONOMISTYRING:**Høst:**

GRA 1301	INFORMASJONSØKONOMI (OBL.)	125
GRA 1501	SELSKAPSPLANLEGGING OG -BESKATNING (OBL.)	106
GRA 1502	ACCOUNTING THEORY (OBL.).....	108
GRA 1538	PRINCIPLES OF AUDITING	109

GRA 1543	SPECIAL TOPICS IN ACCOUNTING.....	110
GRA 1131	FINANCIAL STATEMENT ANALYSIS	34
Vinter:		
GRA 1530	AVGIFTSRETT OG EIENDOMSSKATT.....	111
GRA 1531	VIDEREGÅENDE NÆRINGSBESKATNING, OMORG	112
GRA 1534	KONSERNREGNSKAP OG FORETAKSINTEGRASJON	114
GRA 1536	INTERNE STYRINGSDATA	115
GRA 1540	ACCOUNTING INFORMATION SYSTEMS.....	117
Vår:		
GRA 1532	INTERNASJONAL SKATTEPLANLEGGING	119
GRA 1541	INTERNATIONAL ACCOUNTING	120
GRA 1542	VIDEREGÅENDE NORSKE REGNSKAPSPRINSIPPER	121
SAMFUNNSØKONOMI:		
Høst:		
GRA 1301	INFORMASJONSØKONOMI	125
GRA 1330	ANVENDT MAKROØKONOMI.....	126
GRA 1335	MIKROØKONOMISK ANALYSE	128
GRA 1336	MILJØØKONOMI.....	129
GRA 1338	HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT.....	130
	(tilbys ikke høsten 1995)	
Vinter:		
GRA 1302	KONJUNKTURTEORI (OBL.).....	131
GRA 1303	NÆRINGSØKONOMI (OBL.)	132
Vår:		
GRA 1333	PENGER OG VALUTA	133
GRA 1334	INTERNASJONAL ØKONOMI	134
GRA 1337	BANKØKONOMI	135
SHIPPING MANAGEMENT:		
Høst:		
GRA 4301	SKIPSFART I (OBL.).....	139
GRA 5102	INTERNATIONAL MANAGEMENT OPERATIONS.....	55
GRA 2130	PROSJEKTLEDELSE	71
Vinter:		
GRA 4302	SKIPSFART II(OBL.)	140
GRA 5130	INTERNATIONAL NEGOTIATIONS	64
GRA 5911	PETROLEUMSØKONOMI OG -ADMINISTRASJON	146
Vår:		
GRA 4303	SKIPSFART III (OBL.)	141
GRA 1334	INTERNASJONAL ØKONOMI	134

FRITTSTÅENDE SUPPLERINGSKURS:**Høst:**

GRA 5907	ASIA STUDIER	144
----------	--------------------	-----

Vinter:

GRA 5910	LE FRANÇAIS DE LA GESTION DES AFFAIRES	145
----------	--	-----

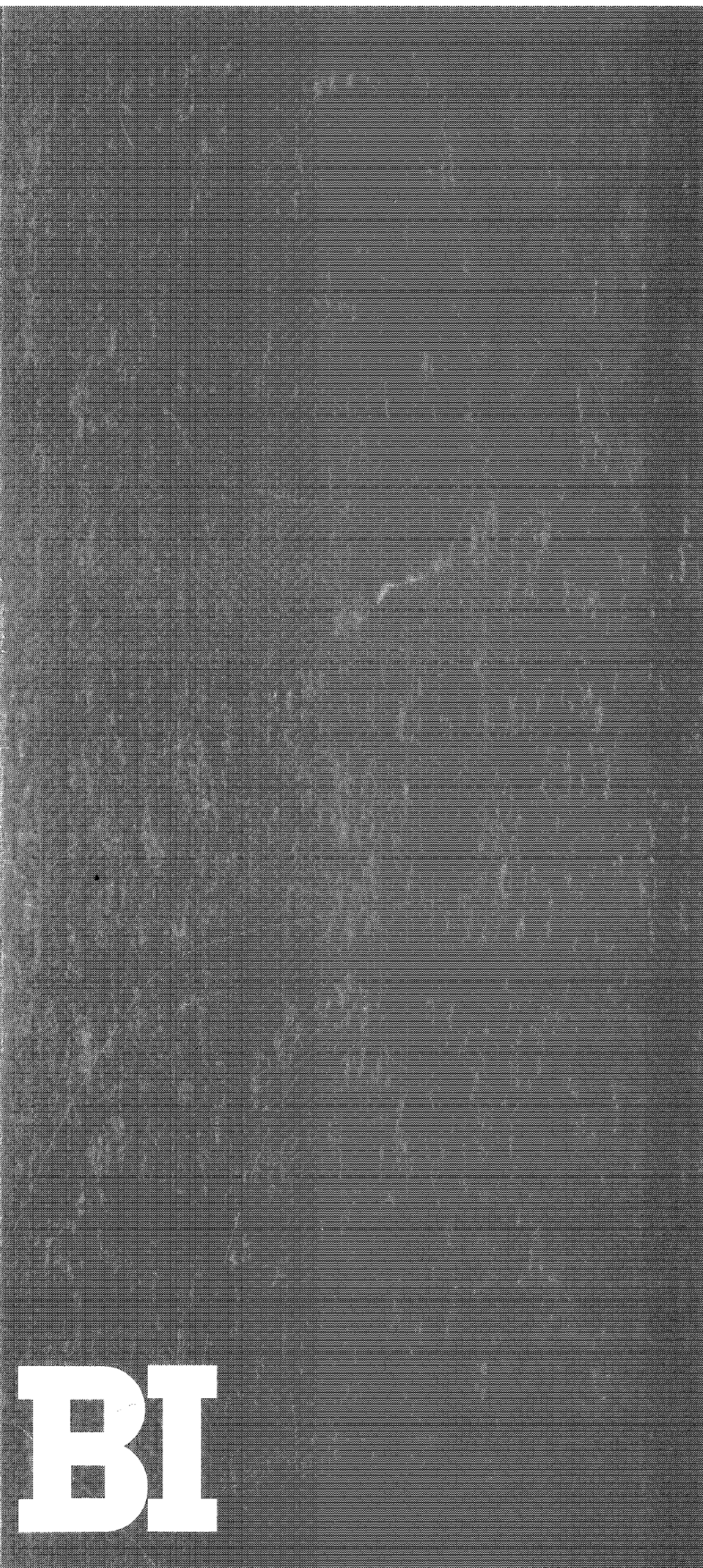
GRA 5911	PETROLEUMSØKONOMI OG -ADMINISTRASJON	146
----------	--	-----

Vår:

GRA 5903	MÜNDLICHE GESCHÄFTSSPRACHE	148
----------	----------------------------------	-----

GRA 5914	ADVANCED METHODS FOR NEGOTIATIONS	149
----------	---	-----

GRA 5915	ETHNIC AMERICAN LITERATURE	150
----------	----------------------------------	-----

BI

Kr. 20,-

Handelshøyskolen BI
Elias Smiths vei 15
Postboks 580
N-1301 Sandvika
Telefon 67 57 05 00